

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AVRUPA BİRLİĞİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ERASMUS PLUS PROGRAMININ DİL EDİNİMİ VE
KÜLTÜREL BÜTÜNLEŞME ÜZERİNE ETKİLERİ**

Naime AKYÜREK

2501100957

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Arzu KİHTİR

İSTANBUL – 2019

TEZ ONAY SAYFASI

	T.C. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
YÜKSEK LİSANS TEZ ONAYI		

ÖĞRENCİNİN;

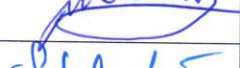

Adı ve Soyadı : NAİME AKYÜREK Numarası : 2501100957

Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : AVRUPA BİRLİĞİ Danışmanı : PROF.DR. ARZU KİHTİR

Tez Savunma Tarihi : 18.06.2019 Saati : 10:00

Tez Başlığı : "ERASMUS PLUS PROGRAMININ DİL EDİNİMİ VE KÜLTÜREL BÜTÜNLEŞME ÜZERİNE ETKİLERİ"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABUL'NE** OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-PROF.DR. ARZU KİHTİR		Kabul
2-DOÇ.DR. BARIŞ DOSTER		Kabul
3- DOÇ.DR. SEMA ULUTÜRK AKMAN		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-PROF.DR. FİLİZ OTAY DEMİR		
2- - DR. ÖĞR.ÜYESİ HAKAN BEKTAŞ		

ÖZ

ERASMUS PLUS PROGRAMININ DİL EDİNİMİ VE KÜLTÜREL BÜTÜNLEŞME ÜZERİNE ETKİLERİ NAİME AKYÜREK

Küreselleşmenin getirdiği bütüncüllük ve Avrupa Birliği'nin çoğulculuk politikasının bir sonucu olarak farklı kültürlerle ve farklı dillere mensup bireylerin birlik ve uyum içerisinde yaşaması kültürel bütünleşmeyi ve çok dilli bireylerin yetişmesini mümkün kılmıştır. Erasmus Plus Programı ile öğrenci değişim programına katılan öğrencilerin farklı bir ülkede farklı kültürlerle bir arada bulunması hem kültürel bütünleşmeye hem de dil edinimine imkân sağlaması açısından oldukça önemlidir. Erasmus Plus Programı ile farklı ülkelere seyahat ederek burada en az bir dönem yaşama ve eğitim alma fırsatı bulan öğrenciler çeşitliliğe saygı duyarak hem farklı kültürleri tanıyabilmekte hem de dil edinimlerini gerçekleştirebilmektedirler.

Bu çalışmada, Erasmus Plus Programına katılan öğrencilerin dil edinimi ve kültürel bütünleşme açısından gelişimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Avrupa Birliği'nin eğitim, dil ve kültür politikaları çerçevesinde Erasmus Plus Programının dil edinim sürecine katkı sağlayıp sağlamadığı ve kültürel bütünleşme üzerine etkileri analiz edilmiştir. Bu çalışma, Erasmus Plus Programına katılmış öğrencilerin demografik profillerinin yanı sıra Erasmus Plus Programı ile ilgili kanaatlerinin ve dil edinimi ve kültürel bütünleşme açısından durumlarının bir resmini sunmaya çalışmıştır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın teorik kısmını, AB Eğitim, Dil ve Kültür Politikaları, AB Gençlik ve Eğitim Programları ve Erasmus Plus Programı, Dil Edinimi ve Kültür konuları üzerine çalışmalar oluşturmaktadır. Araştırmanın bölümünde ise Erasmus Plus Programına katılan öğrencilere uygulanan anket sonucunda elde edilen veriler betimleyici araştırma yöntemi ile sunulmuştur. Araştırmanın evrenini Türkiye çapındaki çeşitli üniversitelerin çeşitli bölümlerinden

bugüne kadar Erasmus Plus Programına katılmış ve farklı ülkelerde eğitim almış olan 248 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler sonucu bulgularda, Erasmus Plus Programının Erasmus Plus Programına katılan öğrencilerde dil edinimi ve kültürel bütünleşme üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin Erasmus Plus Programına katılmadan önceki dil seviyeleri ile Erasmus Plus Programına katıldıktan sonraki yabancı dil seviyeleri karşılaştırıldığında ise yabancı dil seviyelerinin arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Erasmus Plus Programı, Dil, Dil Edinimi, Kültür, Kültürel Bütünleşme

ABSTRACT

THE EFFECTS OF ERASMUS PLUS PROGRAM TO LANGUAGE ACQUISITION AND CULTURAL INTEGRATION NAİME AKYÜREK

As a result of the globalization and the pluralism policy of the European Union, the existence of unity and harmony of individuals from different cultures and different languages made it possible to cultivate cultural integration and multilingual individuals. With the Erasmus Plus Program, students participating in the student exchange program together with different cultures in a different country is very important in terms of enabling both cultural integration and language acquisition. Students who travel to different countries by Erasmus Plus Program and who have the opportunity to study at least one semester and have the opportunity to get education, can recognize different cultures and realize their language acquisition by respecting diversity.

In this study, it is aimed to analyze the development of the students in Erasmus Plus Program in terms of language acquisition and cultural integration. Within the framework of the European Union's educational, linguistic and cultural policies, whether the Erasmus Plus Program contributed to the language acquisition process and its impact on cultural integration was analyzed. This study aimed to present a picture of the students who participated in the Erasmus Plus Program as well as their demographic profiles and their opinions about the Erasmus Plus Program and their current status in terms of language acquisition and cultural integration.

In parallel with the purpose, the theoretical part of the research consists of EU Education, Language and Cultural Policies, EU Youth and Education Programs and Erasmus Plus Program, Language Acquisition and Culture studies. In the part of the study, the data obtained from the questionnaire applied to the students who have participated in the Erasmus Plus Program were presented with descriptive research

method. 248 students who have participated to Erasmus Plus Program from various departments and universities throughout Turkey constitute the population of the study. As a result of the data obtained in the study, it was determined that Erasmus Plus Program has an effect on language acquisition and cultural integration in the students who participated in the Erasmus Plus Program. The increase in foreign language levels was observed when students' language levels before and after the participation to Erasmus Plus Program were compared.

Keywords: Erasmus Plus Program, Language, Language Acquisition, Culture, Cultural Integration

ÖNSÖZ

Tezimin hazırlanış aşamasında bana fikirleriyle yol gösterip ufkumu açan ve sürekli destek veren Sayın danışman hocam Prof. Dr. Arzu Kihtir hocam başta olmak üzere, bu süreçte benden yardımlarını esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Sema Ulutürk Akman'a, tezim boyunca desteklerini gördüğüm İstanbul Gelişim Üniversitesi çalışma arkadaşlarıma ve aileme teşekkür ederim.

NAİME AKYÜREK

İSTANBUL, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
DİL EDİNİMİ VE KÜLTÜREL BÜTÜNLEŞME.....	4
1.1. DİL KAVRAMININ TANIMI.....	4
1.1.1. Dil Edinimi.....	5
1.1.2. Dil Edinimi ve Dil Öğrenimi Karşılaştırması.....	5
1.2. YABANCI DİL EDİNİMİ.....	7
1.2.1. Yapılandırılmış Yabancı Dil Edinimi.....	9
1.2.2. Yapılandırılmamış Dil Edinimi.....	9
1.2.3. Dil Edinimini Etkileyen Faktörler.....	10
1.2.3.1. Bireysel Farklılıklar.....	11
1.3. KÜLTÜR VE KÜLTÜREL BÜTÜNLEŞME.....	20
1.3.1. Kültür Kavramının Tanımı.....	20
1.3.2. Kültürel Bütünleşme.....	23
1.3.3. Kültür ve Dil.....	24
1.3.3.1. Kültürün Parçası Olarak Dil.....	25
1.3.3.2. Yabancı Dil Ediniminde Kültür.....	27
İKİNCİ BÖLÜM.....	28
AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM VE GENÇLİK PROGRAMLARI (ÖĞRENCİ DEĞİŞİMİ, EĞİTİMİ VE GENÇLİK PROGRAMLARI).....	28
2.1. AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM VE GENÇLİK PROGRAMLARININ AMACI	28

2.2. SOCRATES PROGRAMI	30
2.2.1. Erasmus: Yükseköğretim.....	32
2.2.2. Comenius: Okul Eğitimi	37
2.2.3. Grundtvig: Yetişkin Eğitimi	40
2.2.4. Lingua: Dil Eğitimi ve Öğretimi.....	42
2.2.5. Minerva: Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımı Amacıyla Açık ve Uzaktan Eğitim-ICT)	44
2.2.6. Gözlem ve Yenilikler.....	46
2.2.7. Ortak Eylemler.....	48
2.2.8. Destek Faaliyetleri	49
2.3. HAYAT BOYU ÖĞRENME PROGRAMI (LLP) VE GENÇLİK PROGRAMI.....	51
2.3.1. Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP).....	51
2.3.2. GENÇLİK Programı (YiA)	54
2.4. LEONARDO DA VİNCİ PROGRAMI: MESLEKİ EĞİTİME YÖNELİK PROGRAM	56
2. 5. ERASMUS PLUS PROGRAMI	57
2.5.1. Erasmus Plus Programının Tanımı	57
2.5.2. Erasmus Plus Programı Kapsamındaki Faaliyetler.....	60
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	69
AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM, DİL VE KÜLTÜR POLİTİKALARI	69
3.1. AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM POLİTİKASI.....	69
3.2. AVRUPA BİRLİĞİ DİL POLİTİKASI	71
3.2.1. Çok Dillilik Politikası.....	72
3.2.2. Avrupa Birliği Üye Devletler Ulusal Dil Politikası	74
3.3. AB KÜLTÜR POLİTİKASI.....	77
3.3.1. AB Kültür Politikalarının Gelişimi (Geçmişten Günümüze AB Kültür Politikaları).....	80
3.3.2. Ortak İletişim (Joint Communication)	83
3.3.3. Uluslararası Kültürel İlişkiler için AB Stratejisi	84
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	87

ERASMUS PLUS PROGRAMININ DİL EDİNİMİ VE KÜLTÜREL BÜTÜNLEŞME ÜZERİNE ETKİLERİNE YÖNELİK UYGULAMA ÖRNEĞİ	87
4.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE PROBLEMİN ORTAYA KONMASI.....	87
4.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	87
4.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	88
4.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	88
4.5. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	89
4.5.1. Araştırmanın Modeli	89
4.5.2. Araştırmanın Evreni/Örneklemi	90
4.6. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA ANALİZİ	91
4.6.1. Veri Analizi	91
4.6.2. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları	91
4.6.2.1. Demografik Verilerin Dağılımı	91
4.6.2.2. Deneklerin Erasmus Plus Programına Dair Durum ve Kanaatlerinin Dağılımı	93
SONUÇ.....	117
KAYNAKÇA	121
EKLER.....	128

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1. $\alpha= 0.05$ İçin rneklem Büyüklükleri.....	90
Tablo 4.2. Araştırmaya Katılan Kişilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	91
Tablo 4.3. Araştırmaya Katılan Kişilerin Yaşlara Göre Dağılımı.....	92
Tablo 4.4. Araştırmaya Katılan Kişilerin Mezuniyet Durumuna Göre Dağılımı.....	93
Tablo 4.5. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katıldıkları Akademik Döneme Göre Dağılımı.....	94
Tablo 4.6. Araştırmaya Katılan Kişilerin Eğitim Gördükleri Faklterelere Göre Dağılımı.....	95
Tablo 4.7. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelere Göre Dağılımı.....	97
Tablo 4.8. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelerde İkamet Ettikleri Yerlere Göre Dağılımı.....	98
Tablo 4.9. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelerde Yaşadıkları Dil Sorununa Göre Dağılımı.....	99
Tablo 4.10. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelerde Yaşadıkları Kültür Sorununa Göre Dağılımı.....	100
Tablo 4.11. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelerde Yaşadıkları Politik Sorunlara Göre Dağılımı.....	100
Tablo 4.12. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelerde Yaşadıkları Maddi Sorunlara Göre Dağılımı.....	101
Tablo 4.13. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelerde Yaşadıkları Ulaşım Sorunlara Göre Dağılımı.....	102
Tablo 4.14. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelerde Yaşadıkları Sağlık Sorunlara Göre Dağılımı.....	102
Tablo 4.15. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelerde Yaşadıkları Ayrımcılık Yaşamalarına Göre Dağılımı.....	103
Tablo 4.16. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelerde Yemeklerde Yaşadıkları Sorunlara Göre Dağılımı.....	103
Tablo 4.17. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri lkelerde Yaşadıkları Irkçılık Sorunlarına Göre Dağılımı.....	104
Tablo 4.18. Araştırmaya Katılan Kişilerin Kazandıkları Edinimlere Göre Dağılımı.....	105

Tablo 4.19. Araştırmaya Katılan Kişilerin Kazandıkları Dil Edinimlerine Göre Dağılımı.....	106
Tablo 4.20. Araştırmaya Katılan Kişilerin Kazandıkları Sosyal Edinimlere Göre Dağılımı.....	106
Tablo 4.21. Araştırmaya Katılan Kişilerin Kazandıkları Kültür Edinimlerine Göre Dağılımı.....	106
Tablo 4.22. Araştırmaya Katılan Kişilerin Kazandıkları Akademik Edinimlere Göre Dağılımı.....	107
Tablo 4.23. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katılmadan Önceki Dil Seviyelerine Göre Dağılımı.....	107
Tablo 4.24. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katıldıktan Sonraki Dil Seviyelerine Göre Dağılımı.....	108
Tablo 4.25. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programı Öncesi ve Sonrası Dil Seviyelerinin Karşılaştırılması.....	109
Tablo 4.26. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Gittikleri Ülkede Zorlandıkları Dil Becerilerinin Dağılımı.....	110
Tablo 4.27. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Kültürel Gelişime Katkısının Dağılımı.....	111
Tablo 4.28. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Global Düşünmeye Katkısının Dağılımı.....	112
Tablo 4.29. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Akademik Gelişime Katkısının Dağılımı.....	113
Tablo 4.30. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Dil Öğrenimine Katkısının Dağılımı.....	113
Tablo 4.31. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Dil Becerilerinin Gelişimine Katkısının Dağılımı.....	114
Tablo 4.32. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Sosyal Katkısının Dağılımı.....	114
Tablo 4.33. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Kariyer Edinimine Katkısının Dağılımı.....	115

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Erasmus Plus Programının Yapısı.....	68
Şekil 4.1. Araştırmaya Katılan Kişilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	92
Şekil 4.2. Araştırmaya Katılan Kişilerin Yaşlara Göre Dağılımı.....	93
Şekil 4.3. Araştırmaya Katılan Kişilerin Mezuniyet Durumuna Göre Dağılımı.....	94
Şekil 4.4. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katıldıkları Akademik Döneme Göre Dağılımı.....	94
Şekil 4.5. Araştırmaya Katılan Kişilerin Eğitim Gördükleri Fakültelere Göre Dağılımı.....	96
Şekil 4.6. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelere Göre Dağılımı.....	98
Şekil 4.7. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde İkamet Ettikleri Yerlere Göre Dağılımı.....	99
Şekil 4.8. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katılmadan Önceki Dil Seviyelerine Göre Dağılımı.....	108
Şekil 4.9. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katıldıktan Sonraki Dil Seviyelerine Göre Dağılımı.....	109
Şekil 4.10. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Gittikleri Ülkede Zorlandıkları Dil Becerilerinin Dağılımı.....	111
Şekil 4.11. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Global Düşünmeye Katkısının Dağılımı.....	112
Şekil 4.12. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programına Gitme Sebeplerinin Dağılımı.....	116

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ECSC	: European Coal and Steel Community, Avrupa Kömür Çelik Topluluğu
ET 2020	: Eğitim ve Öğretim 2020 (Education and Training 2020)
EC	: Avrupa Komisyonu (European Commission)
EEAS	: Avrupa Birliği Dış İlişkiler Servisi (European Union External Action Service)
ERDF	: Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (European Regional Development Fund)
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Education, Science and Culture Organization)
YiA	: Gençlik Programı (Youth In Action)
ICT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri (Information and Computing Technology)
EACEA	: Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı
LLP	: Hayat Boyu Öğrenme Programı (Life Long Learning Programme)
CORDIS	: Toplum Araştırma ve Geliştirme Bilgi Sistemi (Community Research and Development Information System)
SME	: KOBİ, Küçük ve Ortak Ölçekli İşletmeler (Small and Medium-sized Enterprise)
GPE	: Eğitimde Küresel Ortaklık (Global Partnership in Education)
EMJMD	: Erasmus Plus Mundurs Ortak Yüksek Lisans Dereceleri (Erasmus Plus Mundus Joint Master Degrees)
UA	: Ulusal Ajans
EPALE	: Yetişkin Eğitimi için Avrupa Platformu (European Platform for Adult Learning)
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organization For Economic Cooperation And Development)
AE	: Ana Eylem
SLA	: Yabancı Dil Edinimi (Second Language Acquisition)

- L1** : Ana Dil (First Language)
L2 : Yabancı Dil (Second Language)
TL : Hedef Dil (Target language)
UG : Evrensel Dilbilgisi (Universal Grammer)
OJ : Resmi Gazete (Official Journal)

GİRİŞ

1987 yılından bu yana Avrupa Birliği'nin önde gelen girişimini oluşturan öğrenci değişimi alanında hibe programı olan Erasmus Programı, Avrupa'da milyonlarca öğrencinin farklı bir ülkede farklı kültür ve dillerle bir arada eğitim alabilmesine fırsat tanımıştır. Avrupa toplumunun birbirlerine olan önyargılarının ortadan kalkmasının yükseköğretim kurumlarında başlamasına sebep olan Erasmus Programı Avrupa bütünleşmesinin “bir arada yaşama, bir arada çalışma” fikrine destek olmaktadır. Program 2014 yılından itibaren eğitim, öğretim, spor ve gençlik alanlarını 2020 yılına kadar kapsayacak şekilde “Erasmus Plus” olarak adlandırılmış, yeni ismiyle birlikte programa daha geniş bir vizyon verilmiştir. Erasmus Plus Programının temel hedefinde küreselleşmiş iş gücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilecek eğitilmiş ve yetenekli bireyler yetiştirmek bulunmaktadır. Bu amaç doğrultusunda program, ortak Avrupa değerlerini ve bir topluma ait olma duygusunu desteklediğini ileri sürmektedir. Erasmus ilk yıllarında bu amacı “bir Avrupa İnsanı kavramını pekiştirmek amacıyla farklı üye devletlerdeki vatandaşlar arasındaki etkileşimi güçlendirmek” olarak tanımlamaktadır.¹ Sınır ötesi insan hareketliliği, Avrupa entegrasyonunu teşvik etmek için umut verici bir yöntem olarak görülmüştür. Bu bağlamda, Erasmus öğrenci hareketliliği, ortak ülkeler ve kurumlar arasındaki işbirliğini geliştirmek ve Avrupa kimliği ile uzun vadeli nitelikli bir iş gücü geliştirmek için Avrupa Birliği tarafından öncelikli bir strateji olarak kabul edilmektedir.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, Avrupa'da Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (ECSC) veya EURATOM gibi Avrupa'da ilk olarak ortak ekonomik topluluklar kurulmaya çalışılmıştır. 1993 Maastricht Antlaşması ile 3 sütunlu Avrupa Topluluğu Avrupa Birliği olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Avrupa Birliği'nin yeniden düzenlenmesi, ekonomik bir birlikten siyasi bir birliğe doğru gelişmesiyle birlikte, Avrupa kimliği ve bütünleşme kavramları gündeme gelmiştir.

¹ E., Sigalas, “Cross-Border Mobility And European Identity: The Effectiveness Of Intergroup Contact During The ERASMUS Year Abroad” **European Union Politics**, 11(2), 241–265, June, 2010. <https://doi.org/10.1177/1465116510363656>

Birlik AB'nin kurucu babaları olarak adlandırılan altı kurucu üye devlet tarafından başlatılmıştır ve Roma Antlaşması'nda da belirtilen “daha yakın bir halklar birliği” kurmayı amaçlamışlardır. AB, halkları arasında ortak bir kimlik duygusunun ortaya çıkmasını teşvik etmiştir. Tek bir ulusun ortaya çıkmasıyla sonuçlanan bir Avrupa kimliği ve bütünleşmesi duygusu oluşturma hedeflenmekteydi.² Avrupa'da kimlik oluşturma sürecinde, Avrupalılar ile diğerlerini birbirinden ayırarak bir Avrupa kimliği yaratmada tarih, kültür ve dil açısından Avrupa deneyiminin benzersizliği vurgulanmıştır. Avrupa kimliği kültürel bütünleşme ile ulusal kimlikleri inşa etmek için kullanılan benzer şekillerde oluşturulmaya çalışılmıştır. Toplumsal kimliği oluşturan öğelerin başında kültür gelmektedir. Kültür içinde bulunan dil, tarih, din, mimari, dünya görüşü konularında ortak bir kimliğin oluşturulması kültürel bütünleşme ile gerçek olacaktır. Buna Avrupa bayrağının oluşturulması ulusal bir kimlik gibi bütünleşmiş Avrupalılık kavramına destek olması açısından örnek gösterilebilir.

Bu amaca hizmet etmesi adına ayrıca, farklı üye devletler arasında işbirliği oluşturulması adına Erasmus, Socrates gibi eğitim ve gençlik alanlarında programlar geliştirilmiştir. Böylece, farklı üye devletlerin üniversiteleri arasındaki ilişkiler ve ortak projeler oluşturularak yükseköğretim boyutunda bireylerin farklı kültürle bir araya gelmesini ve bütünleşme olgusunun oluşturulması için çeşitlilik içinde birlik fikrine bir adım daha yaklaşılmasını mümkün kılmıştır. Öte yandan eğitim politikaları ve değişim programları ile Avrupa Birliği sınırları içerisinde ortak düşünce biçiminin ve ortak tutumların ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Avrupa Birliği için “çeşitlilik” birlik içinde daima korunması gereken bir olgudur. Fakat çeşitlilik korunurken de birlik içinde bir bütünleşme hedeflenmektedir. “Çok dillilik” politikasının desteklenmesi birlik içinde farklı dillerin ve kültürlerin varlığına önem verildiğini göstermektedir.³ Avrupa Birliği vatandaşlarının anadilinin dışında en az iki yabancı dili öğrenmesini istemektedir. Yerel dillerin veya yabancı dillerin

² Muhsin, Hesapçıoğlu, Cem, Topsakal, “Avrupa Birliği Sürecinde Eğitim ve Avrupa Vatandaşlığı”, 2007, (Çevrimiçi) <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/2103>, 18 Mart 2019.

³ Hector, Murray, “Language Policies in the European Union: United or Divided in Diversity?”, (Çevrimiçi) https://www.academia.edu/28342011/Language_policies_in_the_European_Union_united_or_divided_in_diversity?auto=download, 18 Mart 2019.

öğrenilmesi doğrudan o dilin ait olduğu, o dilin içine doğduğu kültürlerinin öğrenilmesi sonucunu da doğurmaktadır.⁴ Dil ve kültürün ayrılmaz bir bütün olduğu gerçeği göz önünde bulundurularak, Avrupa Birliği'nin çok dillilik politikasının eğitim politikasına da yansıdığı alanda, bireylerin hem çok dillik hem de çok kültürlü olarak yetiştirilmesi Avrupa Birliği'nin eğitim politikaları arasında yerini almaktadır. Erasmus Plus Programı da aynı hedef doğrultusunda bireylerin farklı toplumların içerisinde yaşama, eğitim alma ve çalışmasına fırsat sağlamaktadır. Bu sayede bireylerin farklı kültürleri tanıma ve dillerini öğrenmelerinin önü açılmış olmaktadır.

⁴ Tilda, Saydı, “Avrupa Birliği Vizyonuyla İkidillilik, Çokdillilik ve Eğitimi”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt:6, Sayı:28, s.277-282.

BİRİNCİ BÖLÜM

DİL EDİNİMİ VE KÜLTÜREL BÜTÜNLEŞME

1.1. DİL KAVRAMININ TANIMI

Ünlü dil bilimci Chomsky'e göre insan doğasına dair en muazzam özellik zihnin kendine has yapısıdır ve dil üzerine yapılan çalışmalar bu muazzam yapının bizler tarafından anlaşılmasını sağlar. Dil yetisini, bedenimize ait başka sistemlere eklenmiş bir üretici sistem olarak görür. Chomsky dilin tanımını sonsuz sayıda ifade üretebilen bir sistemler bütünü olarak yapmaktadır. Ayrıca dili bir ‐alışkanlık yapısı‐ ya da çağrışımsal bağlantılar ağı olarak tanımlamaktadır.⁵

Yalnızca insana özgü olan bilinç, kültür, sosyallik gibi özelliklerin yanı sıra dil ile iletişim kurabilmesi de insanın en belirgin ayırt edici özelliğidir. Diğer insanlarla anlamlı bir iletişim kurabilmemiz ancak dil aracılığıyla mümkün olabilmektedir. İnsanlar anlık gerçeklikler hakkında olduğu kadar hayali ve hatırlanan olaylar ve dilek ve arzular hakkında iletişim kurmaktadır. Dil seçimleri ile hem iletişim kurduğumuz mesajlara hem de bu mesajların adreslerine doğrudan veya dolaylı olarak duruşumuzu, muhakememizi ve duygularımızı iletebiliriz. İnsan davranışında, dili yalnızca belirli kitlelerle iletişim kurmak için değil, bazen kendi kendimize konuşmamızda olduğu gibi, kendimizi ifade etmek için kullanırız. Dilin yaşam sahnesinde kullanım alanı oldukça geniştir. Siyasi konuşmalardan kolektif, bilinmeyen kitlelere yönelik vaazlara, internet navigasyonlarında, ticari reklamlar, gazete sütunları veya edebi eserlere kadar birçok alanda dili insanların birini anlaması için bir iletişim aracı olarak kullanırız.⁶

Dilbilimci Edward Sapir dili bilinçli oluşturulan semboller sistemi ile duygu ve düşünceleri iletilmek için bir metot olarak tanımlamaktadır. Dil, o dilin kullanıcılarının yaşam şeklinin, kültürünün, diğer insanlarla gerçekleştirdiği

⁵ Chomsky, Noam, Language and Mind, Cambridge University Press, 2006, p.88

⁶ Ortega, LOURDES, Understanding Second Language Acquisition, Routledge, London and Newyork, 2013, pp.1-4.

ilişkilerin bir aynasıdır. Her kültürün kendine özgü özellikleri olduğu gibi her dilin de dünyayı anlaması ve ifade etmesi farklıdır. Dilin anlamlanması kültürün katkısı ile mümkün olmaktadır. Dil içindeki sözcükler, atasözleri, deyimler zaman içerisinde dil kullanımından doğan ihtiyaç sonucu oluşmaktadır. Dilin gelişimi kültürü geliştirmektedir ve medeniyetlerin oluşmasına imkân sağlamaktadır. Dünyada yalnızca insanlar medeniyete sahiptir, bunun sebebini de insanlığın diğer canlılardan farklı olarak sadece kendine özgü bir yapı olan dile sahip olması oluşturmaktadır.⁷

1.1.1. Dil Edinimi

Dil edinimi birçok sistemi içinde bulunduran dilin çocuk tarafından öğrenilmesinin bilimsel incelemesi olarak düşünülmüştür. Dilin edinimi herhangi bir müdahale olmaksızın kendiliğinden gerçekleşen bir süreçtir.⁸ Chomsky'nin Evrensel Dilbilgisi (UG⁹) teorisine göre bütün insanlar doğuştan bir dilbilgisi sistemine sahip olarak dünyaya gelirler. Çocuklar çevresinde duyduğu ve gördükleri ile bir dil edinimi gerçekleştirirler. Çocuğun doğuştan gelen bu sezgisel yeteneği ile yeterli oranda dile maruz kalması sonucu edindiği ilk dili (L1) “anadil” olarak nitelendirilir.¹⁰ Sonrasında edindiği tüm diller “ikinci dil (L2)” ya da “yabancı dil” olarak adlandırılır. Çoğu zaman dil edinimi kavramı bir dilin öğrenilmesi ile bağdaştırılabilmektedir. Ancak iki kavram farklı öğrenme biçimlerini ifade etmektedir.

1.1.2. Dil Edinimi ve Dil Öğrenimi Karşılaştırması

Krashen ve Terrell (1983), “edinim” i, “çocukların ilk dillerini öğrenmede kullandıkları” yonteme çok benzeyen “bilinçaltı” sürecinin bir ürünü olarak tanımlamaktadırlar. Krashen ve Terrell’ a göre “öğrenme” ise yapılandırılmış bir eğitimin ürünü olarak dil hakkında “bilinçli” bilgi ile sonuçlanan bir süreçtir. Dil

⁷ Ünal, Şükrü, **Dil ve Kültür**, Nobel Yayınevi, 6.Basım, 2014, s.2-4.

⁸ Baştürk, Mehmet, **Anadil Edinimi**, Pegem Akademi Yayınevi, Ankara, 2013, s.2.

⁹ Universal Grammer

¹⁰ Çavuşoğlu, Ali, **Ana Dili, Edinimi, Önemi Ve Geliştirilmesi**, Fırat Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi 11:1, 2006, s.38-39

edinimi bilinçaltı bir süreçtir. Dil edinen kişiler, genellikle dil edinme gerçeğinin farkında değildirler, ancak sadece iletişim dilini kullandıkları gerçeğinin farkındadırlar. Dil edinimi sonucu dil yetkinliği kazanılır ve bu bilinçaltı bir süreçtir. Bu nedenle dil edinimi dillerin kurallarını fark etmeden gerçekleşir. Bir dilbilgisi kuralının doğru olup olmadığını bilmeden sadece doğru ya da yanlış olduğunu hissederek kullanabiliriz. Ayrıca Krashen “edinim” i gizli öğrenme olarak yorumlamıştır.¹¹

Schmidt, dil edinimi için kullanılan “bilinçaltı” teriminin yanıltıcı olabileceğini, tamamen farkında olmadan gerçekleşen bir süreç anlamına geleceği için bu terimin kullanımını uygun görmediğini ifade etmiştir. Bir şeyi farkında olmadan öğrenmenin uyurken bir kasetin dinlenilmesi ise ile gerçekleşen öğrenme şekline benzetmiştir. Fakat dil edinimin tamamıyla bilinçaltı işaretlerin alınmasıyla gerçekleşmediğini ve bir şeyi fark edebilmek için biraz da olsa dikkatin gerekli olduğunu ve yeni bilginin elde edilmesinde farkında olmanın oldukça önemli olduğunu vurgulamıştır.¹²

Krashen ve Terrell ise “bilinçaltı” terimini kişinin bildiklerini açıklayamama durumu olarak kullanmaktadırlar. İnsanların dili farkında olmadan doğru bir biçimde kullanabilmektedir. Bu şekilde tanımlandığında dil öğrenimi bir dilin “kurallarının” üzerinde odaklandığı yapay bir süreç olarak görülse de, dil edinimi dil bilgisi hakkında bir bilgi birikimine sahip olmadan bir dilde bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde doğal bir süreç olarak görmektedirler. Krashen, edinim ve öğrenmeyi açıklarken iki farklı zihinsel süreçten bahsetmektedir. Öğrenmenin, bilginin gelişimini artıran faaliyetlerin gerçekleştirilmesi anlamına gelebileceğini, ancak bütün öğrenmelerin sonucunda edinime yol açmayacağını söylemiştir.¹³

Krashen, “Dil Öğrenimi” ni anadilin yanında ikinci bir dili bilinçli bir şekilde bilmek, kurallarını bilmek, dil hakkında bilgiye sahip olmak ve bu bilgiler

¹¹ Krashen, Stephen, Principles and Practice in Second Language Acquisition, University of Southern California Pergamon Press Inc.,1982, p.10-12.

¹² Schmidt, Richard, The Role of Consciousness in Second Language Learning, Applied Linguistics, p.134

¹³ Bot ,K., Lowie, W., Verspoor, M.,Verspoor, M. H., Second Language Acquisition: An Advanced Resource Book Psychology Press, 2005, p.8

hakkında konuşabilmek olarak tanımlamaktadır. Bir dili “bilme” nin, o dilin kurallarını ya da dilbilgisini bilmenin o dili öğrenmek olduğunu ifade etmektedir. Dili öğrenme faaliyeti Krashen’a göre bir “açıktan öğrenme” eylemi olarak tanımlanabilir.¹⁴

1.2. YABANCI DİL EDİNİMİ

Yabancı dil edinimi(SLA) alanındaki araştırmalar dillerin nasıl öğrenildiği ile ilgilenir. Yabancı dil edinimi hem anadilin yanında dil ya da dillerin öğrenilmesi hem de bu dillerin öğrenme süreci anlamına gelir. Ana Dil (L1) adı verilen ana dilin yanında öğrenilen dile yabancı dil adı verilir. Yabancı Dil kavramı ana dilden sonra edinilen tüm diller için kullanılabilir. Kısacası kişinin anadilinin yanında edindiği tüm diller için yabancı dil (L2) ya da hedef dil (TL) kavramları kullanılmaktadır. Hedef dil öğrenilmek istenilen tüm dillerin karşılığında kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁵ Yabancı Dil Edinimi alanında son yıllarda oldukça fazla araştırma ve çalışma yapılmasına rağmen, yabancı dil edinim sürecinin tüm boyutlarıyla anlaşılabilmesi hala tam olarak mümkün görünmemektedir.

Yabancı Dil Edinimi öğretmenler ve öğretim süreci ile ilgilenmez, öğrenenlere ve öğrenme sürecine odaklanır. Gass ve Selinker’a göre Yabancı Dil Edinimi dil öğrenenlerin yeni bir dil sistemini nasıl oluşturduğunun çalışmasıdır. Yabancı dil edinimi alanında öğrenilenler olduğu kadar öğrenilmeyenler de incelenmektedir. Bazı öğrencilerin dil ediniminde diğer öğrencilerden neden daha iyi oldukları ya da ana dili kadar iyi seviyede birden fazla dili nasıl öğrendikleri üzerinde çalışmalar da Yabancı Dil Edinimi kapsamında ele alınmaktadır.¹⁶

Yabancı dil edinimi çalışmalarının dilbilim çalışmalarıyla yakın bir ilişkisi bulunmaktadır. Aslında yabancı dil edinimi de ana dil edinimi de insan zihninin doğası üzerine incelemeler yapan dilbilim çalışmalarının bir parçasıdır. Yabancı dilin

¹⁴ Krashen, Stephen, Principles and Practice in Second Language Acquisition, University of Southern California Pergamon Press Inc.,1982, p.10.

¹⁵ Boat, Kees, Lowie, Wander, Second Language Acquisition, Routledge, 2006, p. 3

¹⁶ Gass, Susan M.; Selinker, Larry. Second Language Acquisition: An Introductory Course, Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 2000,p.1.

dilbilgisi yapısındaki dilsel kısıtlamaların belirlenmesi yabancı dil edinimi üzerine yapılan çalışmalarının temelini oluşturmaktadır. Dil teorileri dilin bilinmesi ve öğrenilmesiyle ilgilidir. Bu sebeple dilin bilinmesi/öğrenilmesi yalnızca anadilin öğrenilmesi ya da bilinmesi anlamına gelmez ve bu dilbilimsel ilkeler insanın dil üretimi ihtimallerini ve dil çeşitliliğinin sınırlarını da yansıtmaktadır. Tüm bu araştırmaların kapsamında yabancı dil edinimi bulunmaktadır.¹⁷

Goodman'a göre yabancı dil edinimin ana dil ediniminden farklı olmasının sebebi öğrenilen ilk dilin diğer dillerin öğrenilmesinde açıklama yaparken kullanılabilmesidir. İlk dilin edinimi ile ikinci bir sembolik sistem edinimi gerçekleşir ve yabancı dil edinimi ile eşittir.¹⁸

Yabancı dil ediniminde öne sürülen bir diğer hipotez de ikinci dil öğreniminde öğrencilerin öğrendikleri dilin kuralları hakkında hali hazırda bilgi sahibi olmalarıdır. Ana dildeki kurallarla aynı kurallara sahip olup olmadığı, öğrenilen tüm dillerin belirli kalıplara sahip olup olmadığı, yabancı dil edinimindeki kuralların dil kullanımına göre değişip değişmediği gibi sorular ile yabancı dil edinimi üzerinde çalışmaların birçok alanla bir arada çalışan disiplinler arası bir alanı oluşturduğunu görmekteyiz. Bu alanlar arasında psikoloji, sosyoloji, söylem analizi, dilbilim, toplumsal dilbilim ve eğitimi sayabiliriz.¹⁹

Yabancı Dil Edinimi alanı kapsamında eğitim yoluyla edinilen Yapılandırılmış Yabancı Dil Edinimi ve öğrenilecek dilin konuşulduğu ortamda o dili konuşan kişilerle kurulan iletişim yoluyla herhangi bir dil eğitimi almadan gerçekleşen Yapılandırılmamış Yabancı Dil Edinimi'nden bahsedebiliriz. Genel bir yaklaşıma göre ikinci dil edinimi yerel halkın öğrenilecek dili konuştuğu ortamlarda gerçekleştirir. Örneğin İngiltere'de İngilizceyi yapılandırılmış bir eğitim görmeden öğrenen bir yabancı ikinci dil edinimini gerçekleştirmiş olur. Yabancı Dil Edinimi ise yerel halkın öğrenilecek dili konuşmadığı ortamlarda, yapılandırılmış bir dil

¹⁷ Gass, Susan M.; Selinker, Larry. Second Language Acquisition: An Introductory Course, Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 2000,p.2.

¹⁸ Chomsky, Noam, Language and Mind, Cambridge University Press, 2006, p.91.

¹⁹ Gass, Susan M.; Selinker, Larry. Second Language Acquisition: An Introductory Course, Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 2000,p.18.

eğitimi olarak gerçekleşir. Sınıf ortamı gibi eğitim verilen ortamlarda yabancı dil ediniminin gerçekleşmesi yapılandırılmış yabancı dil edinimidir.²⁰

1.2.1. Yapılandırılmış Yabancı Dil Edinimi

Yapılandırılmış Dil Edinimi sınıf ortamında belirli bir programa ya da mfredata göre gerçekleştirilen dil renimidir. Yapılandırılmış dil eğitimi, başında bir öğretmenin rehberlik ettiği ve yönlendirdiği sınıf içi ğretim metoduyla tüm okul ve kolejlerde uygulanmaktadır.²¹ Yapılandırılmış Dil Edinimi dilin nasıl öğretileceği ile ilgilenmemektedir. Öğrenmenin gerçekleşmesi için tasarlanmış bir ortamda dil öğrenimine odaklanır. İkinci bir dili öğrenmeye dâhil olan süreçler, dilin öğrenildiği bağlamdan bağımsız olarak düşünülebilir. Yabancı dil edinimi, dil öğreniminin gerçekleştiği ortama bağlı değildir. Fakat dilin doğal ortamı ve sınıf ortamında sunulmasının temel farklılıkları bulunmaktadır. Dil girdisinin niceliği ve niteliğindeki farklılıklar her iki ortamda farklılık göstermektedir. Örneğin, kendi ülkelerinde yabancı bir dil öğrenenler için girdiler oldukça azdır ve dili çok iyi konuşamayanların bulunduğu bir sınıf ortamı ile sınırlıdır. Dilin karşılıklı etkileşim yoluyla öğrenilmesi de sınırlı bir şekilde olmaktadır.²² Dil edinim süreçlerinin sınıf ortamında şekillendirilmesi için sınıf içi yabancı dil öğrenme süreci sanki o dilin konuşulduğu doğal ortamda ya da dilin konuşulduğu ülkede geçiyormuş gibi sunulur.

1.2.2. Yapılandırılmamış Dil Edinimi

Yapılandırılmamış dil edinimi herhangi bir sınıf ortamı olmadan kişinin o dili konuşanlarla bir arada bulunması ve iletişimi ile o dilin kurallarını öğrenmeden gerçekleştirdiği dil edinimidir. Krashen, yapılandırılmamış dil edinimini genellikle sosyal ortamdaki iletişimin bir sonucu olarak kendiliğinden gerçekleşen bir edinim olarak tanımlamaktadır. Dilin ediniminin, öğrencinin belirli ödevlerle motive edildiği, stressin düşük olduğu ya da hiç olmadığı durumlarda ve kendisine saygısını

²⁰ a.g.e., p.7

²¹ Krashen, Stephen, **Second Language Acquisition and Second Language Learning**, Pergamon Press Inc., 1981., p.100.

²² Gass, Susan M.; Selinker, Larry. **Second Language Acquisition: An Introductory Course**, 3rd Edition, Routledge, 2008, p.368

koruduğu veya geliştirdiği ortamlarda gerçekleştirdiğini ileri sürer. Bu koşulların geçerli olduğu ortamlar ve dil girdisinin anlaşılabilir, ilgi çekici ve bağlamla ilgili olduğu durumlar dil edinimini mümkün kılmaktadır.²³ Fillmore ise okullarda dil edinimin mümkün olamayacağını ancak dil öğrenimin bir kısmının gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir. İnsanların sınıf ortamı dışında dil edinimi gerçek anlamda tamamlayacağını savunmaktadır.²⁴

Dil öğrenimi, sınıf ortamı ile sınırlı kaldığında o dili konuşan bireylerle iletişime geçmeden, o dilin kültürel öğeleriyle ilişki kurmadan tam anlamıyla gerçekleşmemektedir. Örneğin yabancı bir ülkeye çalışmak için giden kişilerin önceden o ülkede konuşulan dili bilmemelerine rağmen zaman içinde o ülkenin vatandaşları ile iletişimleri sayesinde dil edinimlerini gerçekleştirdiği görülmektedir.

Aslında yapılandırılmış dil edinimi ve yapılandırılmamış dil edinimi arasında açık ve net bir ayrım söz konusu değildir. Birçok ortamda dil edinimi, yapılandırılmış ve yapılandırılmamış edinimin bir karması olarak karşımıza çıkar. Bazen bir dilin edinimi temel olarak eğitim yoluyla gerçekleşirken, bazen dünyadaki birçok göçmenin yaşadığı gibi, hayatta kalmak için yerel dili kendi başlarına öğrenmek zorunda kaldıkları durumlarda herhangi bir eğitim almadan gerçekleşebilir. Bu tür ortamlarda, o dili öğrenmek için yapılandırılmış bir eğitim yoktur, bu nedenle insanlar dili çevrelerinde duydukları ve gördüklerinden öğrenirler.²⁵

1.2.3. Dil Edinimini Etkileyen Faktörler

Dil edinimi bireysel bir süreç olduğundan bireysel faktörler bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır. Yabancı Dil Edinimi' nin sınırları genel olarak evrensel eğilimlerle çizilmiş olsa da Yabancı Dil Edinimini gerçekleştiren öğrencilerin hiç biri aynı değildir ve öğrenme seviyeleri de aynı derecede ve aynı hızda

²³ Krashen, Stephen, **Second Language Acquisition and Second Language Learning**, Pergamon Press Inc, 1985.

²⁴ Wong Fillmore, Teachability and Second Language Acquisition, Paul Brookes Publishing, 1989.

²⁵ Kees de Bot, Wander Lowie, Marjolijn Verspoor, **Second Language Acquisition: An Advanced Resource Book**, Routledge, 2005, p.11-12

gerçekleşmemektedir. Bu noktada öğrencilerin bireysel farklılıklarını incelememiz gerekmektedir.

1.2.3.1. Bireysel Farklılıklar

Yabancı Dil Ediniminin gerçekleştiği koşulların farklılığı kadar bireysel farklılıklar da dil öğrenimini etkilemektedir. İkinci dil ediniminin nasıl ve ne boyutta gerçekleştiği aslında o dili konuşanlarla iletişim yoluyla herhangi bir dil eğitimi almadan ya da okul/sınıf eğitimi ile öğrendikleri ortam koşullarından etkilenmektedir. Temel ihtiyaçların karşılanması için yeni bir dile gereksinim duyulduğu bir ortamda o dili konuşanlarla doğan ilişkiden dile maruz kalma sonucu dil edinimi gerçekleşebilir. Okuldaki eğitim ve bu öğrenme koşulları, her iki dilin ve öğrencinin statüsünü etkileyen güçlü sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerden genellikle derinden etkilenir.²⁶

Bir çalışma alanı olarak bireysel farklılıkların temeli 1950'li yılların sonlarında yapılan araştırmalara dayanmaktadır. Bazı öğrencilerin diğerlerine kıyasla yabancı dillerinin daha iyi olduğu gözlemlenmiş ve bunun nedenlerini açıklamak üzere sınıf odaklı araştırmalar yürütülmüştür. Dile yatkınlık, dil edinimi için motivasyon kavramları yine bu dönemde ileri sürülmüştür.²⁷

Motivasyon üzerine yapılan araştırmalar, büyük ölçüde Kanada'da uygulanan dil politikasına olan ilgiden ve bazı öğrencilerin iki resmi dili olan bir ülkede İngilizce veya Fransızca dillerini edinmede ve kullanmada neden daha başarılı olduklarının anlaşılması arzusuyla ortaya çıkmıştır.²⁸

Yabancı Dil Edinimindeki bireysel farklılıklar; Yatkınlık, Motivasyon, Yaş ve Öğrenme Stratejileri olmak üzere dört başlık altında incelenecektir:

- Öğrenmeye ilişkin yatkınlık veya yetenek veya yetkinlik;

²⁶ TROIKE, MURIEL SAVILLE, *Introducing Second Language Acquisition*, Cambridge University Press, 2006, pp. 82-93

²⁷ Bill VanPatten and Alessandro G. Benati, *Key Terms in Second Language Acquisition*, Continuum International Publishing, 2010, p.42

²⁸ a.g.e.

- Bir şeyi yapmaya istek, motivasyon;
- Yaş
- Öğrenme Stratejileri

Ellis' e göre her sınıf çeşitli şekillerde farklılık gösteren bireylerden/öğrencilerden oluşur. Dile yatkınlıklarında, öğrenme motivasyonlarında, bir sınıf ortamında performans sergileme istekleriyle nasıl başa çıkacakları konusunda, bir dili en iyi nasıl öğrenecekleri ve kullandıkları öğrenme stratejilerini belirleme konularında farklılık gösterebilirler.²⁹ Harmer, bir sınıfın aynı çeşit öğrenciden oluşmadığını, farklı bireylerden oluştuğunu fark ettiğimizde bu öğrencilere bireysel olarak nasıl cevap vereceğimizi düşünmeye başlamak zorunda kalacağımızı ve bütün bir sınıfa genel bir eğitim verebilsek de, karşılaştığımız farklı kimliklere dikkat etmemiz gerektiği yorumunda bulunmuştur.³⁰

Öğrenciler arasında çok büyük bireysel farklılıklar vardır. Yabancı dil ediniminde öğrencilerin önceden öğrendikleri başka diller, yabancı dili farklı yaşlarda öğrenmeye başlamış ve motivasyonları ve dile yatkınlıkları farklı seviyelerde olabilir. Yaş, motivasyon, yatkınlık ve öğrenme stratejileri gibi öğrencilerin bireysel farklılıkları birbirleriyle dinamik bir şekilde etkileşim içindedir.³¹

G. Richard Tucker, dünyada tek dilli olandan çok daha fazla iki dilli veya çok dilli birey olduğu sonucuna varmıştır. Buna ek olarak, dünyanın her yerinde, örgün eğitiminin bir kısmı için, en azından birinci dil aracılığıyla eğitilen çocuklardan daha çok, ikinci veya daha sonra edinilen bir dil aracılığıyla eğitilmiş ve eğitim görmeye devam eden çok daha fazla çocuk olduğunu ifade etmiştir.³²

²⁹ Ellis, Rod, Shintani, Natsuko, Exploring Language Pedagogy through Second Language Acquisition Research, Routledge Introductions to Applied Linguistics, Routledge, 2014, p.283

³⁰Harmer J, The Practice of English Language Teaching, Longman, 2007, p.85

³¹ Kees de Bot, Wander Lowie and Marjolijn Verspoor, **Second Language Acquisition An advanced Resource Book**, Routledge, London, 2005, p.185.

³² TROIKE, Muriel Saville, Introducing Second Language Acquisition, Cambridge University Press,2006, p. 8

Dinamik Sistem Teorisi (DST)'ne göre, bir kişinin bir dil bilgisinin hiçbir zaman durağan olmadığını ve kullanıldığı sürece gelişmeye devam etmektedir. Kullanılmadığında, durağanlık ve sonuçta dil becerisi kaybı gerçekleşir. Kısacası dil kullanılmadığında unutulur. Dildeki bu sürekli gelişmeler veya kayıplar, bir dizi faktörden etkilenmektedir. Bu gelişme ve kayıplar yalnızca bir dil ile iletişim şekli ve miktarı ile değil, aynı zamanda yaş, tutum, motivasyon, zeka ve önceki öğrenme deneyimi gibi bireysel faktörler ile de etkilenmektedir.³³

3.2.3.1.1.Yatkınlık

Dil öğrenmeye özgü bir yatkınlığın olduğu varsayımı yıllardır dil bilimciler tarafından kabul edilmektedir. Yatkınlık, öğrencilerin dil edinim süreçlerindeki bilişsel yeteneklerini ifade etmektedir. Bu yetenekler, seslerin algılanması ve kodlanmasından, hafızaya, dil bilgisel duyarlılığa kadar her şey olabilir. Dil öğrenme süreçleri üzerinde araştırma yapan DeKeyser, bir grup öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada dile yatkınları yüksek olan öğrencilerin dil ediniminde daha başarılı olduklarını görmüştür. Dil ediniminde yatkınlık ve başarı ilişkisi yalnızca 17 yaş üzeri öğrencilerinde pozitif olduğunu ifade etmiştir. Yatkınlığın yetişkin dil ediniminde işe yaradığı sonucuna varmıştır. Robinson ise, farklı yatkınlıkları olan öğrencilerin farklı öğretim uygulamalarına farklı şekilde cevap vereceğini söylemektedir.³⁴

Dörnyei'e göre yabancı dil öğrenme alanında yatkınlık önemli bir faktör olarak görülmüştür. Bireysel farklılıkların üzerine geniş çaplı bir araştırmada, Ehrman ve Oxford (1995), yabancı dil yetkinliğinde en güçlü faktörün bireysel farklılıklar olduğunu sonucuna varmıştır. Yatkınlık aynı zamanda akademik başarının göstergesidir.³⁵

³³ p.3

³⁴ Bill VanPatten and Alessandro G. Benati, **Key Terms in Second Language Acquisition**, Continuum International Publishing, 2010, p.42-43

³⁵ Dörnyei, Zoltan, **Psychology of the Language Learner Individual Differences in Second Language Acquisition**, Lawrence Erlbaum Associates (2005) p.31

Yaş ve motivasyon gibi diğer tüm faktörlerden bağımsız olarak, bazı insanlar yabancı bir dil öğrenirken diğerlerinden daha iyi olabilmektedir. İkinci dilde öğreniminde, bir kişinin ikinci dil öğreniminin içsel yeteneği, dil öğrenme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Yatkınlık, eğitimle değiştirilemeyen zekâyâ benzer bir özellik olarak görülebilir.

John Carroll, 1950’li yıllarda yaptığı araştırmalarla, bir bireyin diğer bireylere göre belirli bir zamanda ve belirli şartlar altında bir yabancı dili ne kadar öğrenebildiğini ölçmek ve tahmin etmek amacıyla “Modern Dil Yatkınlık Testi” ni geliştirmiştir. Carroll yatkınlığı sadece yabancı dil öğrenmek için bir yetenek veya ustalık olarak tanımlamıştır.³⁶ Dil öğreniminde farklı becerilerin söz konusu olmasından dolayı, yatkınlık aşağıdaki dört faktörün kombinasyonu olarak tanımlanabilmektedir:

- **Fonemik Kodlama Yeteneği:** Yabancı dilin seslerini tanımlama ve hatırlama yeteneği
- **Dilbilgisel Duyarlılık:** Kelimelerin cümlelerdeki işlevini fark etme yeteneği
- **Tümevarımsal Dil Öğrenme Yeteneği:** Dil örneklemeleriyle dilbilgisi kurallarını tüme varım yöntemiyle çıkarma yeteneği
- **Çağrışımsal Hafıza Kapasitesi:** Kelimeleri ve sözcük gruplarını fark edilme ve hatırlama yeteneği³⁷

Fonemik kodlama yeteneği, yabancı dilin seslerini tanımlama ve hatırlama yeteneğidir. İşitsel girdinin saklanabilen ve hatırlanabilen bölümlere işlenebilmesidir. Bu yetenek ile yabancı dile ait kelimeler kodlanabilir ve yeniden hatırlanabilir.

Tümevarımsal dil öğrenme yeteneği ile **dilbilgisel duyarlılık**, beynin merkezi işlem sistemi ile ilgilidir. Yapısal tanımlama yapmak, kalıpları tanımlamak,

³⁶ Stansfield, Charles, “What is Language Aptitude”, Language Learning and Testing Foundation, <https://l1tf.net/aptitude-tests/what-is-language-aptitude/> (01.01.19)

³⁷ Dörnyei, Zoltan, **Psychology of the Language Learner Individual Differences in Second Language Acquisition**, Lawrence Erlbaum Associates (2005) p.69.

genellemeleri yapmak, öğelerin dilbilgisel işlevlerini tanımak ve kuralları formüle etmek için beyin tarafından bölümlere ayrılmış işitsel girdinin daha fazla işlenmesini açıklarlar.

Çağrışımsal hafıza kapasitesi, dilsel öğelerin nasıl depolandığı ve kullanırken nasıl hatırlandığı ve nasıl kullanıldığıyla ilgilidir. Çağrışımsal hafıza kapasitesi, hafızada tutulan yabancı dil öğeleri arasından uygun seçimleri yapmakta ve sonuç olarak konuşmacının akıcılığını belirlemektedir.

Skehan'a göre dil öğrenmeye yatkınlık ya da dil öğrenme yetisi kavramında temel olarak yukarıda saydığımız yeteneklere yabancı dil öğrencileri farklı derecelerde sahip olabilirler. Bireysel yetenekler dil öğreniminde değişiklik gösterebilir. Çağrışımsal hafızası güçlü olan bir öğrencinin tümevarımsal dil öğrenme yeteneği olmayabilir ya da zayıf olabilir. Kısacası dil öğrenmeye yatkınlığın öğeleri olan bu yeteneklerin hepsinin bir arada olması yabancı dil öğrenmede başarıya ulaşmak anlamına gelmemektedir.³⁸

Dil öğrenmeye yatkınlık yabancı dil ediminde hem dilin konuşulduğu doğal ortam için de sınıf içi öğrenme ortamı için başarıya ulaşmada önemli olan faktörlerden biridir.

3.2.3.1.2. Motivasyon

Motivasyon, temel bağlamada öğrenmek veya bir şeyler yapmak için bir isteklilik anlamına gelir. Ancak, Yabancı Dil Edinimi bağlamında, motivasyonun, sosyo-psikolojik değişkenlerle ilgili statik bir yapıdan, daha fazla bilişsel odaklı yapılara, kendine saygı, öz-düzenleme, insan kişiliği üzerine araştırmalarda gelişmeler ve diğer konulardaki çağdaş psikoloji ile ilgili yapılara doğru yöneldiği görülmüştür. Fakat sonuç olarak tüm bu değişkenler istek ve arzu ile ilgilidir. Tüm bu araştırmaların kaynağı ise araştırmacıların motivasyonun asıl kaynağını bulma isteklerine dayanmaktadır. Nereden ve nasıl kaynaklanırsa kaynaklansın motivasyon

³⁸ TROIKE, MURIEL SAVILLE, *Introducing Second Language Acquisition*, Cambridge University Press, 2006, Pp.84-85

edinimin başarılı bir gerçekleşmesini sağlayan önemli bir faktördür. Motive kişiler ulaşmak istedikleri hedeflere bağlı hareket ederler. Yabancı Dil Edinimi de uzun süren bir süreç olduğundan ve kişinin ileri seviyede bir dil edinimi gerçekleştirmesi yıllarını aldığından motivasyon büyük önem arz etmektedir.³⁹

Gardner'a göre ikinci dil ediniminde motivasyonun başarıyla ilişkili oldukça basit bir tanımı söz konusudur. Öğrenci bir dili öğrenmeyi isterse, o dili öğrenecektir ve bu da o öğrencinin motivasyonunu oluşturmaktadır. Dil öğrenme sürecindeki motivasyon, öğrenme arzusunun, öğrenme çabasının ve öğrenmeye yatkınlığın bir kombinasyonudur. Gardner'a göre yalnızca çaba ile motivasyona ulaşamaz. Motivasyonu olan öğrenciler hedeflerine doğru çaba göstermektedirler fakat öğrenmek için çaba gösteren öğrenciler motive olamamaktadırlar.⁴⁰

Elis'in tanımına göre motivasyon, öğrencilerin bir yabancı bir dili öğrenmek için sebepleri veya amaçları, öğrenmeye harcadıkları çabayı ve öğrenme girişimlerinin bir sonucu olarak oluşturdukları özellikleri içeren karmaşık bir yapıdır.⁴¹ Temel anlamda dil öğrenme motivasyonu , "öğrenmeyi isteme" derecesi ve türüdür ve bir dili ne kadar öğrendikleri ve dil becerilerini ne kadar geliştirdikleriyle önemli ölçüde ilgili olduğu ortaya çıkmıştır. Yabancı Dil Edinimi bağlamında, yabancı dil araştırmaları tarafından iki farklı motivasyon türü ileri sürülmüştür. Bunlar Gardner ve Lambert tarafından ileri sürülen bütünleştirici motivasyon ile araçsal motivasyon⁴²dur. Bütünleştirici motivasyon, öğrencilerin yabancı bir dilin kültürüyle ilişki kurması, tanımlaması veya o kültürle bütünleşmesi gereken içsel dürtü veya istek anlamına gelmektedir. İnsanların nasıl kimlik kurdukları ve başkalarıyla nasıl etkileşimde bulduklarının psikolojik ve duygusal boyutlarını içermektedir. Araçsal motivasyon ise, eğitimsel, ekonomik ya da diğer amaçlar için dil öğrenilmesinin istenmesi gibi dilin amaçlı olarak kullanılması ile ilgilidir. Araçsal

³⁹ Bill VanPatten and Alessandro G. Benati, **Key Terms in Second Language Acquisition**, Continuum International Publishing, 2010, p.43.

⁴⁰ Gardner, Richard, "Social Psychology and Second Language Learning The Role of Attitudes and Motivation", Edward Arnold, 1985, pp.10-11

⁴¹ Ellis, Rod, Shintani, Natsuko, Exploring Language Pedagogy through Second Language Acquisition Research, Routledge Introductions to Applied Linguistics, Routledge, 2014, p.286-287.

⁴² Acat, Bahattin, Demiral, Seyfettin, "Türkiye'de Yabancı Dil Öğreniminde Motivasyon Kaynakları ve Sorunları", Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, sayı:31, 2002, s.4.

motivasyonda dil; mal veya eşya satın almak, iş bulmak ve çevreden fayda sağlamak gibi amaçlar için bir araç olarak görülmektedir.⁴³

Motivasyonun kuvvetli olması yabancı dil ediniminin başarılı olmasında en güçlü faktör olarak görülmektedir. Öğrenciler araçsal ya da bütünleştirici motivasyondan birine ya da her ikisine aynı anda sahip olabilirler. Motive öğrenciler öğrenmek için daha fazla çaba ve azim göstereceklerdir. Kendine güven gibi içgüdüsel motivasyon kaynakları da öğrencinin öğrenmesini artırabilir. Bazı öğrenme ortamlarında motivasyon içgüdüsel hale dönüşebilir. Örneğin öğrenme aktivitelerinde öğretmeden etkilenebilir ya da belirli konular kendi ilgi alanına girdiği için içgüdüsel motivasyon oluşturabilir.⁴⁴

Yabancı dil öğreniminde tüm öğrencilerin aynı özelliklere sahip olmadığını düşünürsek daha ileri yaşta yabancı dil öğrenmek için çoğu zaman büyük çaba göstermek gereklidir ve bu nedenle de motivasyon oldukça önemlidir. Motivasyon birçok farklı durumdan kaynaklanabilir. Kişinin yaşadığı yerin başka bir dili konuşanların tarafından fethedilmesi, iş sebebiyle başka dilleri konuşanlarla iletişim kurma ihtiyacı ya da istediği, başka bir ülkeye göç etme, başka bir dilin kullanımını gerektiren dini inanç ve uygulamalara geçiş, başka bir ülkede eğitim alma ihtiyacı, bir işe girmek veya sosyal gelişim ihtiyacı ve başka insanların kültürlerini öğrenmeye ve onların teknolojileri veya edebi eserlerine ilgi sebepleri ile insanların dil öğrenme motivasyonları oluşabilir.

3.2.3.1.3. Yaş

Anadil ediniminde dört ile altı yaş arasındaki çocuklar dil ediniminde yeterli seviyeye gelebilmektedirler. Yabancı dil ediniminde ise yeni bir dili öğrenme yaşı farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle yabancı dil edinimi ve ana dil edimi arasında yaş önemli bir farklılık yaratmaktadır. Dil ediniminde yaş konusu üzerinde oldukça fazla tartışma bulunmaktadır. Bunlardan ilki Kritik Dönem Hipotezi olarak bilinen

⁴³ Bill VanPatten and Alessandro G. Benati, **Key Terms in Second Language Acquisition**, Continuum International Publishing, 2010, p.120.

⁴⁴ Ellis, Rod, **Second Language Acquisition**, Oxford University Press, 2001, p.75-76.

bir biyolojik programın olduğu ve yabancı dil edinim süreçleri ve sonuçlarının temelde ve geri döndürülemez bir biçimde değiştirilmesidir. Diğeri ise, yabancı dil ediniminde bir sınır olmasıdır. Bu teoriye göre yabancı dil ediniminde tüm insanların ancak kendi ana dillerinde sahip oldukları yetkinlik kadar ilerleyebilecekleri ileri sürölmektedir.⁴⁵

Lenneberg'e göre, Kritik Dönem Hipotezi'nde yabancı dil ediniminin ergenlikle ilişkilendirilen kritik dönemden sonra gerçekleşmesi durumda ana dil seviyesinde öğrenme mümkün olmayacaktır. Scovel'a göre ise geç yaşta dil öğrenimine başlayanlar sentaks ve kelime bakımında yabancı bir dili öğrenebilir ama telaffuzunu ana dili gibi öğrenmesi imkânsızdır.⁴⁶ Ellis, bu nokta üç sorunun cevaplanması gerektiğini vurgular: Dil edinimi için kritik bir dönem var mıdır, varsa ne tür sebeplerden kaynaklanmaktadır ve bu dönem ne zaman başlayıp, ne zaman bitmektedir?⁴⁷

Ortega, yabancı dil edinimi oranı açısından, yetişkinler ve daha büyük çocukların daha küçük çocuklara oranla dil öğrenimine başlangıçta bir yıldan üç yıla kadar daha iyi gelişim gösterdiklerini ifade etmiştir. Bununla birlikte, beş yılın ardından, yabancı dil öğrenimine erken başlayanlar bu açığı kapatabilir ve geç başlayanlardan daha iyi duruma gelebileceğini eklemiştir. Ergenlikten önce yabancı dil edinimine başlayan çoğu öğrencinin, bu dilin ana dilini konuşanlara çok yakın olan morfosentaktik ve fonolojik yeterliliklerini geliştireceğini, ergenlik sonrası öğrencilerin ise öğrenecekleri dilin ortamında buldukları süreden etkilenmeksizin ana dil seviyesinde bir gelişim gösteremeyeceklerini söylemiştir.⁴⁸

Çocuklar yabancı dil öğreniminde genellikle yetişkinlere göre özellikle telaffuz konusunda daha başarılı olabilmektedir. Ancak bu da çocukların diğer dile uzun süreli maruz kalmasından sonra mümkün olabilmektedir. Ellis, yetişkinlerin kısa

⁴⁵ Ortega, LOURDES, Understanding Second Language Acquisition, Routledge, London and Newyork, 2013, p.12

⁴⁶ Scovel, Thomas, Psycholinguistics, Oxford University Press, USA, 1988, p.22.

⁴⁷ Ellis, Rod, Shintani, Natsuko, Exploring Language Pedagogy through Second Language Acquisition Research, Routledge Introductions to Applied Linguistics, Routledge, 2014, p.65

⁴⁸ Ortega, Lourdes, Understanding Second Language Acquisition, Routledge, London and Newyork, 2013, p.28-29

sürede daha hızlı öğrenebilirken çocukların daha uzun sürede dili öğrenebildiklerini ileri sürmektedir.⁴⁹

Yaşla ilgili başarı ve başarısızlık eğilimlerinde istisnalar bulunmaktadır. Yetişkin yaşta dil öğrenmeye başlayan bazı öğrenciler yabancı dili ana dili gibi ya da ana dile yakın seviyede öğrenebilmektedirler. Aksine, erken yaşta dil öğrenmeye başlamak her zaman başarılı bir yabancı dil edinimi ile sonuçlanmamaktadır. İlk durumdaki istisna olağandışı yüksek motivasyon ve yüksek öğretim kalitesi ile ilişkili görünmektedir, buna karşın ikinci durumda ise aşırı derece de ana dil kullanımı ve ana dilin baskın olması söz konusu olabilmektedir.⁵⁰

3.2.3.1.4. Öğrenme Stratejileri

Öğrenme stratejileri, öğrencilerin dil ediniminde kullandıkları bilinçli stratejilerdir. Yabancı Dil Edimini öğrenme stratejilerinde öğrencilerin hangi stratejileri kullandıklarını, öğrenme stratejilerinin öğrenmenin başarılı bir şekilde gerçekleşmesinde hangi boyutta yardımcı olduğunu, daha iyi öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrencilere stratejilerin öğretilip öğretilmeyeceği sorularına odaklanmaktadır. Dornyei' nin (2005) belirttiği gibi, stratejilerin “gerçek şeyler” olup olmadığı ve bireysel farklılıkların daha soyut kavramının ne oranda bir parçası oldukları konusunda bir tartışma vardır. Dornyei' ye göre yatkınlık, motivasyon, dil öğrenme sürecinde bireysel farklılıkların kişisel özellikleri iken, öğrenme stratejileri eylemlerdir.⁵¹

Bazı insanlar yazılı olarak gördükleri şeyi öğrenebilirken, bazı insanlar soyutlamalar ile öğrenebilirler, bazıları somut bir sunum isteyebilirler, bazı insanlar belirsizliği diğerlerinden daha fazla tolere edebilirler ve bazıları daha fazla etkileşim ile öğrenebilirken bazıları için çok az bir etkileşim bile yeterlidir. Kısacası öğrenme

⁴⁹ Ellis, Rod, Second Language Acquisition, Oxford University Press, 2001, p.522

⁵⁰ Ortega, Lourdes, **Understanding Second Language Acquisition**, Routledge, London and Newyork, 2013, p.28-29

⁵¹ Bill VanPatten and Alessandro G. Benati, **Key Terms in Second Language Acquisition**, Continuum International Publishing, 2010, p.44-45

stratejileri kişiden kişiye farklılık gösteren her kişinin öğrenme sürecinde gerçekleştirdiği eylemleri oluşturmaktadır.

1.3. KÜLTÜR VE KÜLTÜREL BÜTÜNLEŞME

1.3.1.Kültür Kavramının Tanımı

Kültür, belirli bir zamanda belirli bir grubun yaşam biçimi özellikle genel alışkanlıkları ve inançları olarak tanımlanır. Kültür kelimesinin sözlük anlamına bakıldığında ise üç ayrı tanım karşımıza çıkmaktadır. İlki, kültürü insan entelektüelliğinin kazanımlarının sanat ve diğer yollarla tezahürü olarak tanımlamaktadır. İkinci ve en çok kullanılan tanımında ise kültür, belirli insanların veya topluluğun fikirleri, gelenek ve göreneklere ve sosyal davranışları şeklinde açıklanmaktadır. Son olarak, kültür biyoloji alanında kullanımıyla, bakterilerin, doku hücrelerinin yapay ortamda besleyicilerle ekilmesi tanımıyla karşımıza çıkmaktadır.⁵²

Sözlük tanımlarından hareketle, kültür, belirli bir grubun veya toplumun üyeleri için ortak olan inançlardan, davranışlardan, nesnelere ve diğer özelliklerden oluşmaktadır. Kültür aracılığıyla insanlar ve topluluklar kendilerini tanımlayabilmekte, toplumun ortak değerlerine uyum sağlamak ve topluma katkıda bulunabilmektedir. Dolayısıyla, kültür birçok toplumsal faktörü içermektedir. Bu faktörlerin en başında dil, gelenekler, değerler, normlar, etik kurallar, araçlar, teknolojiler, ürünler, kurum ve kuruluşlar gelmektedir. Bu faktörlerden kurumlar belirli sosyal faaliyetlerle ilgili kural kümelerine ve kültürel anlamlara atıfta bulunmaktadır. Toplumdaki aile, eğitim, din, iş ve sağlık hizmetleri ortak kurumları oluşturmaktadır.

⁵² Oxford and Cambridge Dictionaries.

Antropolog Edward B. Taylor, kültürün, insanın toplumun bir üyesi olarak ihtiyaç duyduğu bilgi, inanç, sanat, ahlak, hukuk, gelenek ve diğer yetenek ve davranışları içeren bir bütün olduğunu belirten geniş bir tanımını sunmuştur.⁵³

Benkler' in tanımına göre kültür, içinde kaçınılmaz olarak işlev gören ve birbirimizle konuşmamız gereken ve şartları, kısıtlamalarını her zaman müzakere ettiğimiz bir anlam çerçevesidir. Kültür, çevreye bağlı bir kavram olarak görülmektedir.⁵⁴ Kültür, toplumun ortak değerleri üzerine sorulan sorulara toplumun cevabı olarak tanımlanabilmektedir. Her kültür, özünde, normatif ve didaktik bir girişimdir. Belirli bir toplumda nelerin istendiğini ve nelerin izin verildiğini göstermektedir. Kültür, değer sorununa toplumsal bir cevaptır. Her kültür, yaşamda gerçekten neyin önemli olduğuna dair bir dizi karar vermektedir. Desteklediği ve teşvik ettiği uygulamalarda yer alan normlarda, her kültür neye gerçekten değer verildiğini, değerli olanın elde etmek için gereken fedakârlık ve çabanın değerini belirlemektedir. Bu şekilde, kültür bazen zor olsa da genellikle kolayca anlaşılabilir.⁵⁵

Malinowski, kültürü insanların gelenek ve göreneklerinin, yeteneklerinin, kapasitelerinin, inanç sistemlerinin, ürettikleri alet ve araçlarının bir arada bulunduğu bütünleyici, insanların toplumda karşılaşabilecekleri problemlerin çözümünde hem maddi hem manevi bir araç olarak tanımlamıştır. Çevreye bağımlı olarak yaşayan insan için kültürün yaşamak için ana ihtiyaçların karşılanabilmesi için oluşturulan doğal olmayan bir çevreden ibaret olduğunu söylemektedir. Açıkçası; korunma, beslenme, barınma gibi insanın temel ihtiyaçlarını karşılaması için diğer insanlarla işbirliği içinde hareket etmesi gerekmektedir. Birlikte hareket topluluk olarak örgütlenmeyi ve topluluk içinde ahlaki ve manevi değerlerin oluşmasını ve uygulanması gereğini doğurmaktadır. Kültürün esasını işbirliği ile hareket etmek

⁵³ Bozkurt, Güvenç, **Kültürün ABC'si**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2015, s.29.

⁵⁴ Yochai, Benkler, **The Wealth of Networks**, Yale University Press, 2006, p.282.

⁵⁵ John M., Breen, John Paul II, **The Structures of Sin and the Limits of the Law**, 52 St. Louis U. L., 2008, pp.340-341.

oluşturmaktadır. Yeni ihtiyaçların doğması yeni kültürel olguların gelişmesi demektir.⁵⁶

Eliot, kültür kavramını üç farklı anlamıyla ele almaktadır. Bireyin, bir grup ya da topluluğun veya toplumun gelişiminin ele alınmasına göre kültürün farklı anlamlara sahip olduğunu ileri sürmüştür. Bakteriyologlar ve tarımla uğraşan kişilerin kullandığı kültür kelimesinin anlamı açıktır. Fakat insan aklının ya da ruhunun gelişimi olarak kültür kelimesi kullanıldığında ise kültürün anlamı bireyin ait olduğu grubun aksine kendini kültürel olarak geliştirmesi ile açıklanabilmektedir. Grubun kültürü ise, toplumun az gelişmiş büyük bir orana göre net bir anlama sahiptir. Bireyin kültürü bir grubun veya sınıfın kültürüne bağlıdır ve bir grubun veya sınıfın kültürü de o grubun veya sınıfın ait olduğu tüm toplumun kültürüne bağlıdır. Bireyin kültürlü olması sanat, felsefe gibi alanlarda profesyonelliğe sahip olmasıyla açıklanamamaktadır. Bazen kültürel açıdan entelektüel olmayan bireyler de o topluluğun kültürüne katkı sağlayabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bireyin kültürünün ait olduğu gruptan soyutlanamayacağını ve grup kültürünün de tüm toplumun kültüründen soyutlanamayacağı görülmektedir.⁵⁷

Kültür, bir toplum tarafından yaratılan ve kuşaktan kuşağa aktarılan geleneklerin toplamı anlamına gelmektedir. Bu nedenle, insanların hareket ettikleri normları, değerleri, standartları ifade eder ve dünyayı düzenleyip onu anlaşılır kılmak için her toplumda farklı olan yöntemleri içermektedir. Kültür, hayatta kalmak için oluşturulan bir dizi mekanizmanın bütünüdür, aynı zamanda insanlara gerçeğin tanımını da sağlamaktadır.⁵⁸ Kısacası kültür, insanın yarattığı genetik olarak aktarılamayan her şey olarak tanımlanabilir.

⁵⁶ Bronislaw, Malinowski, **Bilimsel Bir Kültür Teorisi**, Kabalcı Yayınevi, İstanbul,1992, s.66-67.

⁵⁷ Thomas, Eliot, **Christianity and Culture, The idea of a Christian Society and Notes Towards The Definition of Culture**, Harcourt Brace, New York, 1976, pp.93-96.

⁵⁸ Robert, Murphy, **Culture and Social Anthropology An Overture**, Second Edition, Englewood Cliffs, 1986, p.14.

1.3.2. Kültürel Bütünleşme

Kültürel bütünleşmeyi ya da entegrasyonu daha iyi anlamak için kelimenin ne anlama geldiğinden bahsetmek konumuz için daha açıklayıcı olacaktır. Entegrasyon, bir bütün halinde hareket etme kabiliyetine ve potansiyeline sahip birimlerin, birlikte geliştirdikleri dayanışma sürecidir.⁵⁹ Kültür içinde barındırdığı temel öğelerle uyumludur ve bu öğelerin benzer ya da farklı biçimde birbirine bağlanma yoluna kültürel bütünleşme denir.⁶⁰ Kültürel bütünleşme, diğer kültür bileşenlerinden farklı olarak uzun bir süreç gerektiren bir işlemdir. Toplumsal süreç olarak da nitelendirilen kültürel bütünleşmeyi sağlayan değerler dizisi ekonomi ve siyasi endekslidir.

Avrupa Birliği kültürel bütünleşmeyi ya da diğer adıyla kültürel entegrasyonu herhangi bir asimilasyon ya da baskın olan kültürü dikte ederek değil daha çok bölgesel bir bütünleşme olarak sağlamaktadır. Herhangi merkezi kültür olmamakla beraber her üyenin özelde kabul ettiği genelde ise daha çok AB standartlarına uyan bir kültür bütünleşmesi sağlanmaktadır. Bu kültür düzeni AB ülkelerinde Dünya savaşlarından sonra inşa edilmekle birlikte Avrupa'nın yaşadığı ekonomik ve sosyal durumlar, bütün Avrupa ülkelerinin aynı çatı altında toplanıp daha geniş bir perspektifte bir yaşam alanı oluşturmaktadır. Avrupa Birliği'nin temel aldığı kültür unsuru daha çok insan haklarını kapsayıcı, sürdürülebilir büyümenin dayanağını oluşturan siyasi bütünleşme ve birleştirme gücü olan bir toplumsal bir yaşayış biçimini model olarak kabul etmiştir. Önemle bahsedilmesi gereken en önemli noktalardan biri de Avrupa Birliği'nin aslında tam olarak Avrupa Kültürünü şekillendirici bir yapı olmadığıdır. Bu husus hakkında (Avrupa) kültür çalışmalarında etkin olan Jörg Micheal Schindler Avrupa'nın kültür oluşumunu Avrupa Birliği ile

⁵⁹ Ömer G. İşyar, "Avrupa Örgütlenme ve Bütünleşme Arayışları Örneğinde Uluslararası Entegrasyon Modelleri" <http://iktisat.uludag.edu.tr/dergi/2/goksel/goksel1.html> 18.02.2004 s.1.

⁶⁰ Kuran, Timur and Sandholm, William H., Cultural Integration and its Discontents (November 30, 2006). USC CLEO Research Paper No. C02-14. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=324942> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.324942>

birleştirmenin hatalı olacağını, çünkü Avrupa Birliği'nin savaş sonrası ortaya çıkan uzlaşmacı bir yapı olduğunu söylemiştir.⁶¹

1951'de Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg'un katılımlarıyla kurulan Avrupa Birliği, aslında bir tür entegrasyon süreci olarak düşünülebilir. Bu üyelerin ajandalarında olan, siyasi, ekonomi ve kültürel unsurlar gelecekte bütün bir Avrupa'yı kapsayacak kültürel, ekonomik ve siyasi bir yapının temelini atmışlardır. Kültürel bütünleşmenin toplumdaki yansıması ve bütünleşmenin unsurlarının toplum tarafından sindirilmesi sosyolojik bir tespite girileceğinden bütünleşmenin sadece temel çıkış noktası ve unsurlarından bahsedilmesi daha uygun olur. Yukarıda değinildiği gibi savaş sonrası oluşan Avrupa paktının daha yaşanılabilir siyasi bir atmosfer oluşturulması için AB'nin üyeleri daha refah düzeyi yüksek ve daha insanı değer alan bir kültürel bütünleşmeye gitmiştir. Herhangi bir ideoloji ve ya dinsel bir paradigmadan çok hümanizmin değerlerine ayak uyduran bir kültür mozaïği yaratmıştır.

1.3.3. Kültür ve Dil

Chomsky' e göre, insanoğlu ya da herhangi bir organizma, bedeninin fiziksel organlarının çoğalmasıyla gelişen bir bilişsel yapı sistemine sahiptir. Bir başka ifadeyle, temel karakterler doğuştan gelmektedir ve temel yapılar organizmanın genetik yapısı ile belirlenmektedir. İnsanlar diğer organizmalardan farklı olarak, çeşitli ortak bilişsel yapıların geliştiği özel bir yapıya sahiptirler. İnsana özgü bu karmaşık ve özel yapı dildir. Dil insan doğasının bilişsel bir yönüdür.⁶² Dilin çok önemli bir yönünü de sosyal ilişkilerin ve etkileşimlerin kurulması oluşturmaktadır. Bu da genellikle iletişim olarak tanımlanmaktadır. Fakat Chomsky' e göre bu tanım yanıltıcıdır. Çünkü iletişim kurmak istenildiğinde dilin oldukça sınırlı bir kullanım alanı bulunmaktadır. Bu sebeple, Chomsky iletişimi insanların ne ifade etmek

⁶¹ Schindler, J. M. (2012). Culture, Politics and Europe: En route to Culture-Related ... Retrieved 2012, from <http://www.culturalpolicies.net/web/files/222/en/Culture, Politics and Europe-1.pdf>. Sayfa 3

⁶²Wiktor, Osiatynski, Noam, Chomsky, **Contrasts: Soviet and American Thinkers Discuss the Future**, MacMillan, 1984, pp. 95-101.

istediğinin anlaşılması olarak tanımlamaktadır ve bunu “dil kullanımını” ve “dil sosyal kullanımını” olarak ifade etmektedir.

Chomsky dil kullanımını insanın doğası gereği diğer insanlarla etkileşime geçmek için bir tür sosyal alan yaratması açısından çok önemli bir araç olarak görmektedir. Dar anlamda iletişim ile ilgisi bulunmamaktadır ve bilgi aktarımını içermemektedir. İletilen çok fazla bilgi vardır, ancak söylenenlerin içeriği gerçekten iletilmemektedir.⁶³ İfadelerin içeriğini yani iletinin gerçekten ne anlama geldiğinin anlaşılması dilin kültürel olarak anlamlandırılmasıyla mümkün olabilmektedir.

Dil hayatın her aşamasında ve alanında karşımıza çıkmaktadır. Dini ritüellerin gerçekleşmesinde, ekonomik yaşamda, günlük hayatta, hukukta, sanatta, teknolojide, gelenek ve göreneklerde dil kendi varlığını korumaktadır. Herder, dili bilim için bir araç olarak tanımlamaktadır. Dil kültürel eylemler üzerinde etkilidir. Kültürün şekillenmesi dilin etkisiyle gerçekleşmektedir. Humbolt’ a göre dil sürekli devingen bir yapıya sahiptir. Kültür eylemlerini etkileyebilmektedir. Kültürel eylemleri oluşturulmasında dilin etkisi bulunmaktadır. Dilin bu etkisi kültür ile arasındaki bağlantıyı güçlendirmektedir. Dil ve kültür birbirinin bir yansımasıdır. Dilin ait olduğu kültürün ve topluluğun düşünce biçimi üzerine etkisi vardır.⁶⁴ Yani birinde olan gelişme kendiliğinden diğerinde tezahür edebilmektedir. Dil ve kültür birbirine paralel olarak hareket etmektedirler. Dilde üstünlük kültürde üstünlüğü getirir ya da kültürde üstünlük dilde üstünlüğü getirmektedir. Birinde ilerlerken diğerinde geri kalınması mümkün değildir.

1.3.3.1 Kültürün Parçası Olarak Dil

Kültürün içerisinde bir sosyal grup veya bir toplum tarafından paylaşılan gelenekler, inançlar, kurumları bulunmaktadır; açıkçası kültürün etnografik bir yönü bulunmaktadır. Dil de kültürün içerdiği bu öğelerin ifade edilme biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Dil bir kültürdeki düşünme şekillerinin yazılı ve sözlü ya da görsel

⁶³ Wiktor, Osiatynski, Noam, Chomsky, **Contrasts: Soviet and American Thinkers Discuss the Future**, MacMillan, 1984, pp. 95-101.

⁶⁴ Bedia, Akarsu, **Dil-Kültür Bağlantısı**, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1984, ss.79-80.

olarak ifadesidir. Her dilin ifade biçimi ait olduğu kültürün olayları nesnelere ya da süreçleri nasıl anlamlandırıldığıyla birlikte zaman içerisinde şekillenmektedir. Bu sebeple, farklı kültürler farklı dilsel ifadelerle düşüncelerini aktarabilmektedir. Kelimelerin farklılığından ziyade kültür farklılığından kaynaklanan farklı dillerin oluşumu söz konusudur.⁶⁵ Dolayısıyla dil ediniminde söz konusu dildeki kelimeleri ya da cümle yapılarını öğrenmekten daha çok o dilin ait olduğu kültürün düşünme tarzının öğrenilmesi gerekmektedir.

Dil kültürün diğer bütün öğelerinin aktarılması, öğretilmesi ya da anlaşılabilmesi için gereklidir. Bir kültürün ürettiği her yeni ürün dil aracılığı ile insanlara iletilebilir. Dil bir topluma ait kültürün oluşumunda da etki göstermektedir. Bunun yanında dil kültür üretiminde kullanılan bir araç niteliğindedir.⁶⁶ Bu nedenle her toplumun farklı kültürü olduğu gibi ulusallığının bir parçası olarak farklı bir dili de bulunmaktadır.

Kültürlerin gelişiminde oldukça etkili olan dil, bir kültürel ifadenin anlaşılmasında da büyük öneme sahiptir. Örneğin, bir ülkede kültürel olarak normal kabul edilen bir ifade başka bir kültürde kullanılması uygunsuz olarak görülebilmektedir. Dolayısıyla bir toplumun kullandığı dile bakılarak o toplumun kültürel özellikleri hakkında fikir sahibi olunabilmektedir. Bir toplumun dilinin zenginliği kültürünün zenginliğini gösteren bir ayna gibidir.⁶⁷ Açıkçası dili gelişmiş bir toplum düşünce bakımından da gelişmiş olarak görülmektedir ve düşünce bakımından gelişme gösteren toplumlar kültürel boyutta da ilerleme göstermektedirler. Kısacası dilin gelişmesi kültürün gelişmesine kültürün gelişmesi de dilin gelişmesine karşılıklı katkıda bulunarak birbirinden ayrılmaz iki öge olarak hareket etmektedirler.

⁶⁵ Şükrü, Ünalın, **Dil ve Kültür**, Nobel Yayınevi, 6.Basım, 2014, ss. 28-29

⁶⁶ a.g.e

⁶⁷ a.g.e, s.30

1.3.3.2. Yabancı Dil Ediniminde Kültür

Dil ve kültürün ayrılmaz bir bütün olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Dil öğrenimi üzerine yapılan araştırmalarda, siyasi ve ekonomik nedenlerden ötürü, yabancı dil öğretiminin sadece akademik amaçlarla sınırlı kalmadığı, gerçek insanlarla doğal ortamlarında iletişim kurmaları için pratik sebeplerle gerçekleştiği görülmüştür. Bunun yanı sıra, dil edinimi araştırmalarındaki ilerlemeler, bir dilde iletişimsel olarak yetkin olmanın ne demek olduğu konusunda anlayışların artmasına ve çeşitlenmesine sebep olmuştur. Dilin sadece dil bilimsel olarak öğrenilmesi ve bilinmesinin yeterli olmadığı sosyo-dilbilimsel yeterlilik dediğimiz dilin sosyal boyutlarıyla birlikte bilinmesi ve kullanılmasının başarılı iletişimi sağlamada en önemli faktör olduğu görülmüştür. Artalan bilgisi ve ortak kültür öğelerinin bilinmesi yazılı ve sözlü ifadeleri anlamada önemli bir unsur olarak görülmüştür. 1970li yıllardan bu yana insanlar ve toplumlar arası iletişimin anlamın alışverişine odaklandığı görülmektedir.⁶⁸

⁶⁸ Claire, Kramersch, "Culture in Language Learning: A View From the United States", Foreign Language Research In Cross-Cultural Perspective, edited by Kees De Bot, Claire Kramersch & Ralph B. Ginsberg, 1991, pp.217-240.

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM VE GENÇLİK PROGRAMLARI (ÖĞRENCİ DEĞİŞİMİ, EĞİTİMİ VE GENÇLİK PROGRAMLARI)

2.1. AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM VE GENÇLİK PROGRAMLARININ AMACI

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Bildirisi'nde geçen insan hakları ve temel özgürlüklerin korunmasına ilişkin maddeler, Avrupa medeniyetlerinin kendilerine temel teşkil ettirdiği insan onuru, eşitlik, insan hakları, hukukun üstünlüğü, demokrasi, özgürlük ilkeleri çerçevesinde vatandaşlarının huzurunu, değerlerini korumayı, ekonomik, sosyal ve bölgesel bütünlüğü sağlamayı, bireyler arasında ayrımcılıkla savaşmayı ve sosyal dışlamaya karşı olmayı, zengin kültürünü ve dil çeşitliliğini korumayı hedeflemektedir. (EHRA)⁶⁹

Avrupa Birliği'ni oluşturan temel değerleri barışın kalıcı bir şekilde sağlanması, özgürlük, birlik, eşitlik, güvenlik ve dayanışma başlıkları oluşturmaktadır. Avrupa Birliği'nin temel amacı, özgürlük ve demokrasi ilkelerini korumaktır. Bunun yanı sıra tüm üye devletler tarafından insan haklarına saygı duyulması ve temel haklar ile birlikte hukukun üstünlüğü ilkesinin korunması ve uygulanmasını sağlamaktır. Avrupa Birliği, dünyada eşi benzeri olmayan kurumsal bir sistem olarak çalışmaktadır.⁷⁰ Avrupa Birliği bilimde ve teknolojiye ilerlemeyi teşvik ederek kültürel ve dilsel çeşitliliği koruyarak çoğulculuk ve bütüncüllük anlayışıyla vatandaşlarının huzur, refah ve barış içinde yaşamasını hedeflemektedir.

AB eğitimde ve mesleki hayatta sürekli bir ilerlemenin önemini vurgulamaktadır. Kısıtlı imkânları olan, başka bir ülkede eğitim alabilme durumu olmayan bireylerin de iyi ve kaliteli eğitime eşit şartlarda, geniş bir perspektifte

⁶⁹ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

⁷⁰ Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, 2006

erişimi, vatandaşların kişisel gelişimleri için beklentilerini yükseltmekte, ekonomik büyümenin ve sosyal bütünleşme ve dayanışmanın bir lokomotifidir.⁷¹

Avrupa Birliği, üye ülkeler ve aday ülkeler için eğitimde bir bütünlük sağlamayı hedeflemektedir. Çok kültürlü ve çok dilli yapısını korumakla birlikte vatandaşlarının Avrupalılık bilincine ve Avrupalı kimliğine sahip olmasını desteklemekte eğitim alanında yaptığı programlar ve işbirlikleri ile eğitimde ortak bir paydada buluşmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda diğer birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da Avrupa Birliği politikalarının uygulanması ve hedeflerine ulaşılabilmesi için reformlar ve programlar uygulanmıştır.

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi 1995 yılında aldığı kararla, 1995-1999 tarihleri arasında uygulanmak üzere Socrates Programı'nı uygulamaya koymuştur. Bu programın ikinci aşaması ise 2000-2006 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Aslında birlik programları ilk olarak Avrupa Ekonomik Topluluğu(AET)' nun kurucu anlaşması olan 1957 Roma Anlaşması temel alınarak, mesleki alanda eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği 1976 yılında onaylanan PETRA ile başlamıştır. 2007-2013 yılları arasında ise Avrupa hareketlilik eylem programları "Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programları (LLP)" olarak adlandırılırken, 2014-2020 yıllarını kapsayan dönemde tüm bu programlar "ERASMUS Plus" çatısı altında toplanmıştır.⁷²

Avrupa Birliği Bakanları tarafından belirlenen AB Gençlik Stratejisi, üye ülkelerin gençlik politikaları üzerindeki sorumluluğunu da göz önünde bulundurarak 2010-2018 yılları arasındaki dönemi kapsayacak bir işbirliği taslağı ortaya koymaktadır. AB Gençlik Stratejisinin, eğitim ve iş piyasasında genç bireyler için daha fazla ve eşit eğitim ve iş imkânları sağlamak ve gençlerin topluma aktif olarak

⁷¹ Avrupa Komisyonu, (Çevrimiçi) http://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/about-education-and-training-in-the-eu_en, 05Şubat 2019.

⁷²Ulusal Ajans, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, (Çevrimiçi) <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/kurumsal-ilgili-link-ve-dok%C3%BCmanlar/eski-programlar>, 06 Şubat 2019.

katılımını desteklemek ve teşvik etmek olmak üzere iki temel hedefi bulunmaktadır.⁷³

AB stratejileri ve politikaları gereğince, Avrupa Birliği Programları ile ülkeler arası işbirliğinin artırılması hedeflemektedir. AB Programlarına başvurular katılımcı ülkelerin başka bir ülkeden ortaklarla yapılmaktadır.

Avrupa Birliği'nde eğitimle ilgili tüm uygulamalar ve yenilikler AB üye devletlerin sorumluluğu altındadır ve eğitimle ilgili programlar AB üye ülkeleri tarafından düzenlenmekte ve ülkelerin ulusal ajansları tarafından yönetilmektedir. Programlar Avrupa Birliği genel bütçesi tarafından karşılanmaktadır.

2.2. SOCRATES PROGRAMI

Socrates, Avrupa Birliği'nde genel eğitim programına verilen isimdir. Sokrates Avrupa Topluluğu eylem programı olarak, her yaştaki eğimi kapsayarak eğitimin kalitesini arttırmaya yönelik bir program olarak kurulmuştur. Okul öncesi eğitimden başlayarak doktora sonuna kadar her yaş ve derecedeki öğrencilerin eşit şartlarda bilgiye erişimini desteklemek ve kaliteli eğitim görmesini sağlamak için kurulan bir programdır. Program Avrupa'da eğitiminin her alanında işbirliğini savunmaktadır. 'Yaşam boyu öğrenme' kavramına yaptığı alt eylemlerle kapsamlı yeni bir yaklaşım getiren Avrupa'daki ilk program olmuştur. Programın adına ünlü düşünür Socrates' in isminin verilmesi Socrates' in 'Kendini tanı' sözünden kaynaklanmaktadır. Socrates, kişinin ancak kendisini tanıyarak entelektüel gelişimini gerçekleştirebileceğini, iç dünyasını tanıyarak yeteneklerinin farkına varabileceğini ve gerçek eğitim ve öğretimin bu yoldan geçerek başlayacağını savunmuştur.

Program, Avrupa Birliği'ne üye ve aday ülkelerin eğitimde standardizasyonunu sağlamayı ve öğrenci değişimi ile yurtdışında eğitim imkânı olmayan öğrencilere okul öncesinden yükseköğretime kadar eğitimin tüm kademelerinde bilgi ve eğitime eşit erişim imkânı sunmayı hedefler.

⁷³EC, (Çevrimiçi) <https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy>. 06 Şubat 2019.

Socrates programının eğitimde 4 temel hedefi vardır:

- Eğitimde Avrupalılık boyutunun güçlendirilmesi
- Avrupa Birliğinde kullanılan dillerin bilgisinin artırılması
- Eğitimde öğrenci hareketliliğini desteklemek
- Eğitimde yenilikçi bir anlayışı getirmek ve teşvik etmek

Socrates I Avrupa Eylem Programı, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi'nin aldığı 14 Mart 1995 tarihli 819 / 95 / EC numaralı karar ile 1995-1999 yılları arasında eğitim alanında uygulanmaya konulmuştur. 14 Mart 1995 tarihi itibariyle başlayan ve 1995-1999 yıllarını kapsayan Socrates I(Birinci eylem programı) 15 üye (Almanya, , Belçika, Hollanda, Danimarka, Portekiz, Finlandiya, Fransa, İsveç, İngiltere, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Avusturya, Lüksemburg, İspanya) ve aday ülkenin yanında EFTA ülkelerinin (Norveç, Lihtenştayn ile İzlanda) katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 24 Ocak 2000 tarihli 2000/253/EC numaralı kararı⁷⁴ ile Socrates II olarak adlandırılan programın ikinci aşamasının 2000-2006 yılları arasında uygulanmasına karar verilmiştir. Türkiye 1 Nisan 2004 tarihinde programa dâhil ülkeler arasına girmiştir.

Socrates programına toplamda 31 ülke katılmıştır. Bu ülkeler arasında, birliğe üye olan ülkeler ve EFTA ülkeleri dışında Romanya, Macaristan, Estonya, Çek Cumhuriyeti, Litvanya, Letonya, Slovenya, Slovakya, Polonya, Bulgaristan, Malta, Kıbrıs ve Türkiye bulunmaktadır.

1995-1999 yılları arasında uygulanan programların birinci dönem ve 2000-2006 yıllarında uygulanan ikinci dönem olmak iki ayrı dönemde uygulanmıştır.

⁷⁴O J, L 28 of 2000-02-03.

Programdan faydalananlara 1 milyon kişiye ilk dönemde 1,9 milyar Euro hibe, ikinci dönemdeki 2 milyon kişiye ise 3,6 milyar Euro hibe verilmiştir.⁷⁵

Sokrates şemsiyesi altında eğitim programları üç alt eylem programından oluşmaktadır:

-Yükseköğretimde **Erasmus**,

-Okul eğitimi için **Comenius** ve

-Yaşam boyu eğitim ve yetişkin eğitimi için **Grundtvig**.

Bu programlara;

-Dil eğitimi ve öğretimini destekleyen **Lingua**,

- Açık ve uzaktan eğitimin desteklenmesini hedefleyen, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımını teşvike eden **Minerva** eklenmiş olup,

-İlgili programlarla **Ortak Faaliyetler** ve

-**Eşlik Edici Önlemler**

- **Gözlem ve Yenilikler**

- **Destek Faaliyetleri** tasarlanmıştır.

2.2.1. Erasmus: Yükseköğretim

Yükseköğretimin, Avrupa'nın ihtiyacı olan toplumsal, ekonomik ve refah düzeyinin gelişmesi için toplumda her bakımdan yeterli beceri ve donanıma sahip vatandaşlar yetiştirmede önemli bir rolü bulunmaktadır. Yükseköğretim kurumları,

⁷⁵ Türkiye Ulusal Ajansı, Geçmişten Günümüze AB Eğitim ve Gençlik Programları, (Çevrimiçi) <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/kurumsal-ilgili-link-ve-dok%C3%BCmanlar/eski-programlar>, 07 Ekim 2018.

Avrupa Birliği stratejilerini daha ileriye taşıma ve sürdürülebilir bir büyümeyi sağlama yolunda önem arz eden ortaklardır.⁷⁶

Üye ülkeler kendi ülkelerindeki yükseköğretim kurumlarından ve organizasyonlarından sorumludur. Ancak Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki eğitimde bir standardizasyon sağlamak, Avrupalılık bilincinin ve kültürel bütünleşmenin amacıyla eğitim, öğretim, araştırma ve politika üretmeye ülkelerarası bir boyut getirmek için Avrupa eylem programları tasarlanmıştır. Bu programların yükseköğretim için tasarlanmış olanı ERASMUS programıdır.

Programa 16. yüzyılda Rotterdam'da yaşamış ünlü düşünür Erasmus' un isminin verilmesi, Erasmus' un dönemin Cambridge, Paris ve Leuven' in de aralarında bulunduğu en önde gelen eğitim kurumlarında çalışmak ve eğitim almak için seyahat etmesinden ve bilgiye ulaşmada ve farklı kültürleri tanımada tek bir yere bağlı kalmamasından kaynaklanmaktadır. Erasmus, özgür irade ve kişilerin geniş bir etkileşim ve tecrübe yoluyla öğrenme ve adaptasyon gerçekleştirebilmeleri kavramını savunmuştur.

Erasmus projesi, 1987 yılında Avrupa Komisyonu kararıyla başlatılmış fakat uygulanmaya geçilmesi 1990 başlarında Birliğin kuruluşuyla birlikte mümkün olmuştur. İlk yıllarda yapılan öğrenci değişimleri Avrupa Komisyonu ve Avrupa Birliği ülkeleri tarafından Avrupa vatandaşlarının daha iyi entegrasyonu ve Avrupalılık bilincinin artırılması ve çok dilli ve kültürlü yapının desteklenmesi açısından oldukça başarılı bulunmuştur.

ERASMUS ilk başta tek başına ayrı bir programdı fakat 1995 yılından sonra diğer ilgili eğitim programlarıyla birlikte 'SOCRATES' programı çatısı altına girmiştir.⁷⁷ 2007 yılında ise ERASMUS eğitim ile mesleki eğitim programlarını

⁷⁶ Avrupa Komisyonu, Eğitim Politikaları, (Çevrimiçi) http://ec.europa.eu/education/policies/higher-education/about-higher-education-policy_en, 19 Ekim 2018.

⁷⁷ Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi, 1995; Maiworm, 2001.

entegre eden ‘Hayat Boyu Öğrenme Programı’nın bir parçası olarak günümüzdeki gelişme dönemine gitmiştir.⁷⁸

Erasmus Programı, öğrencilerin eğitim alabilmeleri için Avrupa’daki bir yükseköğretim kurumda bir dönem ya da bir sene geçirmelerini öngörür. Değişim öğrencileri ev sahibi ülkede birçok farklı ülkeden gelen diğer öğrencilerle birlikte yaşayıp, birlikte öğrenebildikleri bir ortama sahip olmaktadır. Bu çok dilli ve çok kültürlü ortam yerel dilin öğrenilmesinin yanı sıra kültürel farkındalık ve bütünleşmenin gerçekleşmesine de olanak sağlanmaktadır. Böylelikle öğrencilerin yaşamlarına sadece akademik alanda değil aynı zamanda kültürlerarası çeşitlilik ve özgüven açısından da katkıda bulunmaktadır.

Erasmus Programı, yükseköğretim kurumlarının yoğunlaştırılmış kurslar, iletişim ağları ve çok taraflı projelerle işbirliği yapmasını teşvik eder. Yükseköğretim kurumlarından mezun öğrencilerin iş dünyasında kolayca iş bulabilmelerini sağlamak için de piyasadan kurum ve kuruluşlarla iş birliğinin artırılmasını destekler.

Erasmus yükseköğretimin modernleşmesinde tetikleyici bir unsur olmuş ve Bologna Sürecine geçişte katkıda bulunmuştur. Avrupa Yükseköğretim Alanı’nın kurulması ve Avrupa’da yenilik ve gelişmenin teşvik edilmesi Programın temel hedefleri arasındadır.

Erasmus Programı; öğrenciler, yükseköğretim kurumları/üniversiteler, yükseköğretim kurumları personeli ve işletmeler için hibe imkânı sunmaktadır.

ERASMUS programının altında 3 ana eylem programı bulunmaktadır:

Eylem 1: Yükseköğretimde Avrupa boyutunun artırılmasına teşvik verilmesi

Eylem 2: Avrupa Üniversiteleri Ağları

⁷⁸ Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi, 2006.

Eylem 3: Öğrenci hareketliliği hibelerinin karşılanması⁷⁹

ERASMUS eylemleri öğrenciler için,

- Yurtdışında eğitim görme
- Yurtdışında çalışma
- Dil öğrenme

Yükseköğretim kurumları/üniversite öğretim görevlileri ve personeli için,

- Yurtdışında ders verme
- Yurtdışında eğitim alma

Yükseköğretim kurumları/ üniversiteler için,

- Yoğunlaştırılmış programlar
- Üniversiteler/kurumlar arası işbirliği
- Çok taraflı projeler

İşletmeler/sanayi için,

- Öğrenci istihdamı
- Yurtdışında eğitim alma
- Üniversitelerle işbirliğidir.

Erasmus' un eğitimcileri/öğretmenleri doğrudan ilgilendiren eylemleri ise şunlardır:

⁷⁹ Doç.Dr. Tayyip DUMAN, Avrupa Birliği Eğitim Programları “Sokrates Programı”, **Millî Eğitim Dergisi**, 149, Mart 2001.

- **Öğretmen hareketliliği:** Avrupa Komisyonu, öğretmenlerin başka bir Avrupa ülkesinde kısa süreli eğitim vermelerini desteklemektedir. Bu tür bir hareketlilik hem öğrenciler hem öğretmenler için olumlu bir etki oluşturmaktadır.
- **Ders içeriklerinin ortak hazırlanması:** Farklı ülkelerden en az üç üniversitenin kaynak havuzu oluşturarak; ders, modül, müfredat veya yüksek lisans programlarının içeriklerini geliştirmektedir. Bu Avrupa konuları dışında tüm akademik konu alanlarında da uygulanabilir.
- **Yoğunlaştırılmış programlar:** Yoğunlaştırılmış kurslar düzenleyen üniversiteler için Topluluk desteği sağlanabilir. Bu mali desteği sağlarken kursun Avrupalılık boyutunu koruması ve desteklemesi şartı aranır. Bu kısa programlarla öğretmen ve öğrencilere destek sağlanabilecek ve onların Avrupalı bakış açısı kazanmasına fırsat yaratılabilecektir.
- **Tematik Ağlar:** Üniversite fakülteleri ve bölümleri, araştırma merkezleri ve dernekler, belirli bir alan ve konu üzerine analiz ve tartışma ortamı oluşturabilecek bir Avrupa ağı kurabilirler. Avrupa Komisyonu tüm katılımcı ülkelerin temsil edilmesi halinde bu Tematik Ağlara destek sağlamaktadır.⁸⁰

ERASMUS eylem programına dâhil olmak isteyen yükseköğretim kurumları Erasmus Üniversite Beyannamesi⁸¹ almak zorundadır. Erasmus Üniversite Beyannamesi, Erasmus eylem programları için kurumlar tarafından uygulanması gereken temel ilkeleri belirleyerek öğrenci değişimi ve kurumlar arası işbirliğinde kalitenin korunmasını amaçlamaktadır.

⁸⁰ European Commission, **Socrates: European Community action programme in the field of education (2000 -06)**, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2002, p.5.

⁸¹ ECHE: Erasmus Charter for Higher Education or Erasmus University Charter.

2.2.2. Comenius: Okul Eğitimi

Yükseköğretime kadar okul eğitiminin tüm kademelerini kapsayan, okul eğitiminde kaliteyi arttırmayı hedefleyen Hayat Boyu Öğrenme Programıdır. COMENIUS programı kurumların, öğrenci ve öğretmenlerin kültürlerarası etkileşim ile kişisel gelişimleri için gerekli yeterlilik ve becerileri kazanmasını ve birliğin çok dillilik politikasına uygun dil ediniminin teşvik edilmesini hedeflemektedir. Avrupa kültürü bilincini öğrenciler ve eğitimciler arasında geliştirmesini desteklemeyi, kültürel diyalogu arttırmayı ve kurumlar arası işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Okul öncesi, ilk ve orta öğretim kademeleri programın hedef kitlesini oluşturmaktadır.

COMENIUS programı, öğrenci değişimini ve hareketliliğini artırarak, üye ülkelerden okullar arasında ortaklıklar oluşturarak, dil öğrenimini teşvik ederek, öğretmenlerin eğitimini sağlayarak ve pedagojik yaklaşımları geliştirerek, Avrupa'daki okul öncesi, ilk ve orta öğretim kademelerinde aktif olan bireyler arasındaki işbirliği ve ortaklıkları desteklemektedir. COMENIUS eylemlerini Eğitim, Görsel- İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı (EACEA⁸²) yürütmektedir.

Comenius Çok Taraflı İşbirliği Projeleri, yeni öğretim yöntemlerini ve materyallerini kullanarak eğitimdeki iyi uygulamaları geliştirmek, desteklemek ve yaygınlaştırmak amacıyla, öğretmenler, öğrenciler ve diğer eğitim personeli için bilgi sistemlerindeki tecrübelerini paylaşmayı ve yeni hizmet içi eğitimleri ve ders içeriklerini düzenlemeyi içermektedir. Comenius Çok Taraflı Bilgi ve İletişim Ağları, en az 6 ülkeden kurumların oluşturduğu ve kendi konu alanları veya disiplinlerinde eğitimi geliştirmeyi hedefleyen, iyi uygulamaları ve yenilikleri paylaşan ve yayan, diğer Comenius projeleri ve ortaklarına içerik desteği sağlayan ağlardır. Comenius Eşlik Edici Faaliyetleri ise Comenius Programının hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunan eylemlerin desteklenmesini amaçlayan eşlik edici faaliyetlerdir. Ayrıca öğretmenler, müdürler, kütüphaneciler gibi okul personelinin

⁸² EACEA: Education, Culture, Audiovisual Executive Agency.

internet ve dijital medya aracılığıyla eğitim temelli projeler, işbirlikleri ve ortak çalışmalar yapmaları için Comenius eTwinning platformu oluşturulmuştur.⁸³

COMENIUS okullar arası ve çok taraflı okul ortaklıkları iki yıl boyunca sürmektedir ve Avrupa'da okullar arasında işbirliğini destekleyerek Avrupa boyutunu güçlendirmeyi hedefler. Projeye katılan öğrenci ve eğitimciler ortak konularda farklı ülkelerden öğrenci ve eğitimcilerle bir arada buluşma, çalışma ve bilgi paylaşımı imkânı bulabilirler. Comenius çok taraflı işbirliği projelerinde en az üç farklı ülkeden okulun ortaklığı söz konusudur. Üzerinde çalışılacak olan temalar öğrencilerin ilgi alanları, ilgili ülkelerin eğitim meseleleri ya da okullar tarafından belirlenen konulardan seçilmektedir. Comenius okullar arası ortaklıklar, 12 yaş ve üzeri öğrencilerden oluşan iki sınıfın en az 10 günlük süreçte karşılıklı olarak değişiminden oluşan dil projelerini geliştirmektedir. 2007-2010 yılları arasında Comenius eylem programından yaklaşık 26.000 okul faydalanmış ve yıllık 130.000 öğrenci ve öğretmene mali destek verilmiştir.⁸⁴

Okul eğitiminde COMENIUS Programının altında 3 ana eylem bulunmaktadır:

EYLEM 1: Avrupa Eğitim Projeleri için Okul Ortaklıkları, öğretmen değişimi.

EYLEM 2: Göçmen çalışanların, iş nedeniyle seyahat edenlerin, çingenelerin, gezginlerin ve özel eğitsel ihtiyaç sahibi çocuklarının eğitimiyle ilgili uluslararası projeler.

EYLEM 3: Öğretmenlerin ve eğitim personelinin hizmet içi eğitimi. Okullar arası ortaklık ve hibeler:

-Kursların düzenlenmesi ve geliştirilmesi için hibeler,

⁸³ European Commission, Lifelong Learning Programme, EACEA.

⁸⁴ European Commission, Study of the Impact of Comenius School Partnerships on Participating Schools, November, 2012, p.1.

-Katılımcılara verilen hibeler.⁸⁵

Comenius Programının iki temel hedefi vardır:

- Avrupa'daki kültürel çeşitliliğe karşı anlayış ve takdirin Avrupalı gençler ve eğitim personeli arasında artırılması,
- Avrupalı gençlerin, iş bulabilmeleri ve aktif Avrupa vatandaşlığı için bireysel gelişimlerini gerçekleştirmelerini sağlamak ve gerekli beceri ve yeterlikleri edinmelerine yardım etmek.

Programın belirtilen amaçlara ulaşabilmek için aşağıdaki eylemleri gerçekleştirir:

- Kalite ve kapasitenin artırılarak hareketliliğin gerçekleştirilmesi,
- Farklı üye ülkelerden okul ortaklıkları, program süreci boyunca en az 3 milyon öğrencinin dâhil edilmesi,
- Yabancı dil öğrenimine teşvik,
- BIT temelli içeriklerin, hizmetlerin, pedagojilerin ve uygulamaların geliştirilip desteklenmesi.
- Kalite ve Avrupa boyutunun yakalanması açısından öğretmenlerin eğitiminin iyileştirilmesi,
- Okul yönetimi ve pedagojik yaklaşımların iyileştirilmesine destek verilmesi.

Öğretmenlerin, öğrencilerin ve eğitim personelinin değişimi/hareketliliği, 'Comenius okul ortakları veya 'Comenius bölgesel ortaklıkları', iyi uygulamaların yaygınlaştırılması ve desteklenmesi, yeni derslerin ve ders içeriklerinin geliştirilmesi üzerine çok taraflı projeler, eğitimin geliştirilmesi, yenilik ve iyi uygulamaların

⁸⁵Commission of The European Communities, **Socrates: Community Action Programme in the Field of Education(1997)**, Brussels, p.2

yaygınlaştırılması, ortaklık ve projelerin desteklenmesi ve ihtiyaç analizlerinin oluşturulması gibi eylemler COMENIUS Programı tarafından desteklenmektedir.⁸⁶

2.2.3. Grundtvig: Yetişkin Eğitimi

Grundtvig Programı, yetişkinlerin bilgi ve becerileri geliştirerek, yetişkinleri bilgi ve donanım bakımından güçlü kılarak ve onlara daha fazla istihdam imkânı sağlayarak yetişkin eğitimini gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

Programa Danimarkalı filozof, teolog, öğretmen ve şair Frederick Severin Grundtvig' in ismi verilmiştir. Grundtvig halk okullarının babası adıyla bilinir.⁸⁷ Yaşam boyu eğitimin sadece meslek edinmek amacıyla değil bireyin kendini tatmin ve gelişimi için gerekli olduğunu savunmuştur. Toplumun tüm kesimlerinden ve tüm yaş gruplarından bireylere hizmet verebilecek bir okul hayali kurmuştur. Toplumda hiçbir bireyin durumu ne olursa olsun ya da toplumun hangi kesimine ait olursa olsun eğitimden mahrum bırakılmaması gerektiğini savunmuştur.

Grundtvig Programındaki eylemler, eğitimde kalitenin artırılması, azınlık dillerini konuşan bireylerin dil düzeylerinin test edilmesi, çalışma hayatında azınlık dillerinin kullanılmasının desteklenmesi için başlangıç programları gibi ülkelerin kendi ulusal eğitim önceliklerini de yansıtmaktadır. Grundtvig Programı, Avrupa genelinde yetişkin eğitimi ve yaygın eğitimin daha görünür olmasına katkıda bulunmuştur.⁸⁸

Grundtvig Programı yetişkin eğitiminin tüm türlerini kapsar. Avrupa'daki yaşlı nüfusun eğitiminde karşılaşılan sorunlara çözüm oluşturmayı ve tüm yetişkinleri bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmeye teşvik etmeyi amaç edinmiştir. Program kapsamında öğretmenler, eğitimciler, eğitim personeli ve yetişkin eğitimi alanında hizmet sunan tüm kamu/özel kurum ve kuruluşları, dernekler, sendikalar,

⁸⁶ CORDIS, ET-SOCRATES 2 - Second phase of the Community action programme in the field of education 'Socrates', 2000-2006, (Çevrimiçi) https://cordis.europa.eu/programme/rcn/660_en.html, 10 Şubat 2019.

⁸⁷ E. F. Fain, "Nationalist origins of the folk high school: The romantic visions of N.F.S. Grundtvig", **British Journal of Educational Studies**, 19:1, 1971.

⁸⁸ Agnete VABO, **Evaluation of the Leonardo da Vinci and SOCRATES Programmes in Norway**, 2007, 26,s.11

belediyeler, müzeler ve Hayat Boyu Öğrenme ve yerel, bölgesel ve ulusal seviyelerdeki Sivil Toplum Kuruluşları, iş yerleri, gönüllü gruplar ve araştırma merkezleri bulunmaktadır. Grundtvig Programının uygulanan hedefleri aşağıda belirtilmiştir:

- İşbirliğinin güçlendirilmesi.
- Her yıl 7000 kişinin hareketlilikten faydalanmasını sağlamak.
- Yardıma ihtiyacı olan, sosyal haklardan mahrum insanlara, yaşlılara ve eğitimini yarıda bırakmış kişilere destek sağlamak ve eğitim imkânı yaratmak.
- Yetişkin eğitim kurum ve kuruluşlarının yönetimi ve pedagojik yaklaşımların geliştirilecek uygulamaya geçilmesi.
- Yenilikçi uygulamaları ve yaklaşımların ülkeler arasında paylaşımını sağlamak.
- Bilgi ve iletişim teknolojileri içerik, hizmet ve uygulamalarının gelişmesini desteklemek.

Grundtvig Programı ayrıca aşağıdaki faaliyetleri desteklemektedir:

- Bireylerin Hareketliliği; gerekli hazırlık ve denetimin yapılması ve destek verme.
- Grundtvig Öğrenme Ortaklıkları; ortak ilgi alanlarına odaklama.
- Çok Taraflı Projeler; İyi uygulamaların ve yeniliklerin paylaşılması ve iletilmesi ile yetişkin eğitim sistemlerini geliştirme.
- Grundtvig Ağları, Uzmanların ve kurumların tematik ağları.
- Destekleyici Faaliyetler.⁸⁹

Grundtvig Eylemleri Eğitim, Görsel- İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı (EACEA) tarafından yürütülmektedir. Bu temel eylemler:

- Grundtvig Çok Taraflı Projeleri,
- Grundtvig Çok Taraflı İletişim Ağları,

⁸⁹ Avrupa Komisyonu, **Hayat Boyu Öğrenme Başvuru Kılavuzu**, s.69-70

- Grundtvig Eşlik Edici Faaliyetleridir.

Grundtvig Çok Taraflı Projeleri, somut ve yenilikçi sonuç ve ürünleri elde etmek amacıyla birlikte çalışan farklı ülkelerden kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülür. Projeler aynı zamanda yetişkin eğitiminde Avrupa boyutunu destekleyip güçlendirmeyi hedefler.

Grundtvig Çok Taraflı İletişim Ağları, yetişkin eğitime katılan farklı aktörler arasındaki iletişim kuvvetlendirmeyi, yetişkin eğitiminde kaliteyi ve Avrupa boyutunu ve arttırmayı, hayat boyu öğrenme programlarının vatandaşlar tarafından bilinmesini sağlamayı amaçlar.

Grundtvig Eşlik Edici Faaliyetlerinin amacı ise, Grundtvig Programının hedeflerine ulaşmasında yardım eden çeşitli eylemlere destek olmaktır.

2.2.4. Lingua: Dil Eğitimi ve Öğretimi

Avrupa Birliği'nin temel hedeflerinden biri olan dil öğreniminin teşvik edilmesi SOCRATES Programlarının ortak hedefini oluştursa da LINGUA Programı daha kapsamlı olarak Avrupa Birliği çapında dil eğitimi ve öğretimini geliştirmeyi, iyileştirmeyi ve yaygınlaştırmayı konu edinmiştir. AB üye ülkelerinin ortaklığı ile dil öğrenimi ile ilgili faaliyetlerin yürütülmesi ve desteklenmesi, AB içerisindeki dil çeşitliliğinin korunması ve teşvik edilmesi, dil eğitimi ve öğretimi kalitesinin artırılmasına katkıda bulunmak ve bireylerin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş hayat boyu öğrenme imkân ve fırsatlarına erişimi kolaylaştırmak LINGUA Programının temel hedefleri arasındadır.⁹⁰

LINGUA Programı, Socrates Programının genel hedeflerinden biri olan yabancı dil eğitiminin desteklenmesi ve yaygınlaştırılmasına gerçekleştirdiği eylemler ile katkıda bulunmaktadır. LINGUA Programı, birliğin resmi dilleri yanında İrlandaca ve Lüksemburgça dillerini kapsamaktadır. Ayrıca Avrupa Birliği'ne aday

⁹⁰ European Commission, Programmes & Actions, (Lingua) 2000, p. 16.

ülkelerin, EFTA ülkelerinin ve Socrates Programına ortak olan ülkelerin dilleri de program kapsamındadır.⁹¹

28 Temmuz 1989 tarihinde Avrupa Konseyi 89/489/EEC sayılı kararı ile Avrupa Topluluğu'nda yabancı dil yeterliliğini artırmak için LINGUA eylem programını kabul etmiştir.⁹²

Avrupa Birliği yaklaşık 40 milyon kişi tarafından konuşulan 60 fazla yerel ve azınlık dile ev sahipliği yapmaktadır. Birliğin dil eğitimi ve öğretimini bu denli savunması ve desteklemesinin sebebi; çok dilli ve çok kültürlü Avrupa yapısını koruyarak, vatandaşlarının dil yeteneklerini geliştirmelerini, çalışma imkânlarını genişletmelerini ve kendi ülkeleri dışında da okuyup iş bulabilmelerini sağlamaktır. Ayrıca, farklı kültürlerin öğrenilmesi ve tanınması ancak farklı dillerin öğrenilip kültürlerarası bir iletişim aracı olarak kullanmasıyla gerçekleşir. Birlik, Avrupa sınırları içerisinde ticareti ve iş hacmini artırılması için piyasaya çok dilli personel yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Son olarak, dil endüstrisi ekonominin en hızlı gelişen alanlarından biri haline gelmiştir ve yine farklı dilleri bilmek yazılı ve sözlü çeviride sektöre katkı sağlayacaktır.⁹³ Program kapsamında kurulacak ortaklıklarda 3 ülkenin katılımcı olması gerekmektedir. Bu ülkelerden az biri Avrupa Birliği üyesi olmak zorundadır.⁹⁴

Avrupa Dillerinin öğretilmesini, özellik de Avrupa'da az kullanılan dillerin öğretilmesini, dil çeşitliliğinin korunmasını ve dil öğretim kalitesinin yükseltilmesini hedefleyen Lingua Programının temelde 2 alt programı vardır:

⁹¹ Arzu, KİHTİR, **Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikası**, İstanbul Üniversitesi İletişim Yayınları, 2004, s.183.

⁹² Official Journal L 239 , 16/08/1989 P. 0024 - 0032

⁹³ European Union, Multilingualism, (Çevrimiçi) https://europa.eu/european-union/topics/multilingualism_en, 01 Şubat 2019.

⁹⁴ Arzu, KİHTİR, **Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikası**, İstanbul Üniversitesi İletişim Yayınları, 2004, s.184.

Lingua 1: Dil Öğreniminin Desteklenip Geliştirilmesi

Dil öğrenimin gerçekleşmesi, Avrupa dillerinin çeşitliliğinin korunması, desteklenmesi ve yaygınlaştırılması kapsamında Lingua programı dil eğitim ve öğrenimindeki sistemlerin kalitesinin yükseltilmesini hedeflemektedir.

LINGUA Programı kapsamında dil edinimin öneminin anlaşılmasını ve desteklenmesini hedefleyen faaliyetler şunlardır:

- Öğrencilere bilgi verilmesini kapsayan etkinlikler, yarışmalar düzenlenmesi ve bu yarışmaların sonucu ödül verilmesi,
- dil becerilerinin öğrenilmesi programları,
- dil eğitim kurumları arasında iletişimin ve iş birliğinin artırılmasına yönelik karşılıklı bilgi akışının sağlayacak projeler,
- dil eğitimine yönelik toplantı, konferans ve seminer düzenleyerek akademik uzmanlık ağlarının oluşturulması.⁹⁵

Lingua 2: Dil Öğretim Materyallerinin Geliştirilmesi

Lingua 2, dil öğretim ve öğrenim materyallerinin yenilikçi uygulamalarla geliştirilmesini, var olan program ve materyallerin tespitini, dil yeteneklerinin değerlendirilmesinde kullanılacak araç ve gereçlerin iyileştirilmesini ve üretimini desteklemektedir.

2.2.5. Minerva: Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımı Amacıyla Açık ve Uzaktan Eğitim-ICT)

Hızla gelişen ve ilerleyen teknoloji hayatımızın her noktasında olduğu gibi eğitim alanında da yeni gelişmelere ve değişimlere fırsat sağlamıştır. Eğitimde yeni teknoloji araç ve gereçlerin kullanılmaya başlaması, kaliteli ve yeni eğitim ürünlerin üretilmesi ihtiyacı doğmuştur. Avrupa'da birçok okulda internete bağlı eğitim

⁹⁵ Devlet Planlama Teşkilatı, **Socrates Broşür**, 2003, s.8

çalışmaları, bireylerin artık evden, işyerinden ya da farklı birçok ortamdan eğitime katılabilmesine fırsat yaratmıştır.⁹⁶

Tüm bu ihtiyaçların karşılanmasına odaklanan Minerva Programı, temelde bilgi ve iletişim teknolojilerinin(İCT), açık ve uzak eğitimle ilgili önlemlerinin ve yeni bilgi ve multimedya iletişim teknolojilerinin eğitimde kullanılmasıdır.

Adını akıl ve bilgi tanrıçası olarak bilinen Minerva'dan alan Program, eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılmasını hedefler. Minerva, genel ve mesleki eğitim programı Socrates' in alt faaliyetlerindedir.

Minerva programının iki temel hedefi bulunmaktadır:

- Öğrenciler, eğitimciler, karar verme organları ve kamu kurum ve kuruluşları arasında bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda işbirliğini sağlayarak, bu alanlarda açık ve uzaktan öğrenimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılmasını desteklemek.
- Eğitimde yeni geliştirilen yöntemlerin ve kaynakların BIT ile daha kolay ulaşılır ve kullanılabilir hale getirilmesini ve gerekli olan ürünlerin üretilmesini teşvik etmek.⁹⁷

Açık ve uzaktan Öğrenim (ODL) ve Bilgi İletişim Teknolojisinin eğitimde kullanılmasını amaçlayan Minerva Programı'nın dört temel faaliyet alanı bulunmaktadır:

- Açık ve Uzaktan Öğrenimdeki yeni teknolojik gelişmeler sebebiyle gerçekleşen değişikliklere uyum sağlayıp açık ve uzak öğrenimi kullanan yaklaşımların teknolojiden çok eğitim odaklı olmasını sağlamak.

⁹⁶ Arzu, KIHTİR, **Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikası**, İstanbul Üniversitesi İletişim Yayınları,2004, s.187.

⁹⁷ Ayşe Çakır, İLHAN, **Avrupa Birliği Ve Eğitim**, 2003, Ankara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Yayın No: 192, s.18-19.

- Açık ve Uzaktan Öğrenim ile edinilen yeterliliklerin Minerva yoluyla akreditasyonunu ve tanınmasını sağlamak
- Kaliteli Açık ve Uzaktan Öğrenim araç ve gereçlerinin geliştirilmesini teşvik etmek.
- Okullarda ve desteklenen faaliyetlerde daha fazla katılım ile başarıya ulaşmak⁹⁸

Minerva programı kapsamında AB ülkeleri, aday ülkeler ve AEA ülkelerinden açık ve uzaktan öğrenim ve bilgi iletişim teknolojileri ile ilgili tüm kurum ve kuruluşlar programa başvuruda bulunabilirler. Okullar, mesleki eğitim merkezleri, araştırma merkezleri, yayınevleri, bakanlıklar, Federasyon Birlikleri, Kobiler, Üniversiteler ve STK'lar da programdan faydalanabilirler.

Minerva, faaliyet gösterdiği alanlarda katılımcılarından ortak projeler üretmelerini beklemektedir. Projeler iki ana başlıkta toplanmaktadır:

-Avrupa Ortaklık Projeleri

-Gözlem projeleri

Proje ortakları, biri AB ülkesi olmak şartıyla, en az üç ülkeden katılımcı ile gerçekleşir.⁹⁹

2.2.6. Gözlem ve Yenilikler

Avrupa eğitim sistemi, yaşam biçimi ve gelenekleri bakımından oldukça geniş, zengin ve çeşitli bir yapıya sahiptir. Avrupa boyutuna ulaşmak ve Avrupalılık bilincinin vatandaşlar arasında yaygınlaştırılması için farklı ülkelerin birbirlerinin yaşamlarından haberdar olmaları, iyi uygulamaları öğrenmeleri ve ortak bir paydada buluşmaları için ilk olarak diğer ülkelerdeki eğitim sistemlerini anlamaları gerekmektedir.

⁹⁸ 'Socrates: The Community Action Programme In The Field Of Education Report On The Results Achieved In 1995 and 1996.' Brüksel, 1997. p.25.

⁹⁹ E, AKMAN, E, AKÇAY, Ç, ARGUN, "Avrupa Birliği'nin Değişen Nüfus Yapısında Gençler Ve Ab'nin Gençlik Politikaları", **Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Aralık, 2002, s.58.

Gözlem ve yenilik faaliyetleri, AB ülkelerindeki eğitim içeriğinin, sisteminin ve politikalarının gözlemlenmesi yoluyla, eğitimdeki farklı uygulama ve yöntemlerinin gözlemlenmesidir. Buradaki amaç diğer ülkelerdeki eğitim uygulamalarının doğrudan birebir alınıp uygulanması değildir. Çok farklı kültürleri, dilleri ve eğitim sistemlerinin bünyesinde bulunduran Avrupa, eğitimin kalitesinin artırılması ve yeniliklerin oluşturulması için mükemmel bir ortamdır.

‘Birbirimizden öğrenebiliriz’ ilkesiyle hareket eden eğitim sistemleri ve politikaları gözlem ve yenilik faaliyetleri, eğitimde bilgi ve tecrübelerin paylaşımı ile Avrupa’daki eğitim sistemlerinin diğer ülkelere de açık ve şeffaf olmasını ve bir ya da daha fazla eğitim alanında yenilikler üretmeyi hedefleyen uluslar üstü projelere destek sağlanmasını amaçlar.

Avrupa Komisyonu’nun gözlem ve yenilik programı kapsamında desteklediği faaliyetler şunlardır:

- Farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı, nicelik ve nitelik bakımından analizi,
- Eğitim sistem ve politikalarının karşılaştırılması. Ulusal eğitim politikaları ve eğitim sistemlerinin, Avrupa’da eğitim üzerine bilgi ağıyla birlikte desteklenmesi (EURYDICE).
- Eğitim politikalarından sorumlu olanlar ve karar mercilerinin diğer ülkelerdeki eğitim sistemlerini ve reformlarını öğrenmelerine olanak sağlayacak, sorunlara çözüm olacak alan ziyaretleri (ARION).
- Eğitim niteliklerinin akademik olarak tanınmaları için NARIC ulusal merkezler ağlarının kullanımı,
- Eğitimde kalitenin değerlendirilmesi ve/veya vatandaşlık boyutu gibi konularda pilot uygulamalar,

- Eğitim, istihdam, eğitim kalitesi göstergeleri ve gelecek eğitim programları için ileriye dönük tartışmalar gibi yenilikçi konularla ilgilenen girişimlerinin düzenlenmesi.¹⁰⁰

Gözlem ve Yenilik eylemi, yeni fikirlerin, çalışmaların, tartışmaların sadece o alanın uzmanlarıyla sınırlı olmaması gerektiğini, toplumun farklı kesimlerinden kişilerin ve eğitimin içindeki tüm aktörlerin eğitimdeki temel meselelerde fikir beyan edip, iletişim içinde olmalarını ve yeniliklerden haberdar olmalarını teşvik eder.

2.2.7. Ortak Eylemler

İnsanlığın gelişimi için eğitim ancak eğitimle ilgili diğer alanlarla yaratıcı bir etkileşimin kurulmasıyla gerçekleşir. Eğitimin hedeflerine tam olarak ulaşabilmesi bu diğer alanlarla kurulan etkileşim ile mümkündür. Bu alanların içerisinde mesleki eğitim politikası, gençlik politikası ve araştırma politikasını sayabiliriz. Bu sebeple, Socrates Programının diğer Topluluk programları ve eylemleriyle işbirliği içinde hareket etmesi gerekir. Ortak Eylemlerin amacı Socrates, Leonardo Da Vinci ve Gençlik Programlarının mesleki ve genel eğitim ve gençlik politikalarına ortak bir yaklaşımı getirmek, programların herhangi birinde olmayan konu veya temada ortak bir karara varıp ortak bir çağrı oluşturmaktır.

Bilgiye erişimin artırılmasını ve bireylerin kişisel yaşamlarının her alanında ihtiyaç duydukları nitelik, deneyim ve bilgiyi elde edebilmelerini amaçlayan gençlik ve mesleki eğitim programları bilgilendirme politikası altında diğer eylemlerle birlikte ortak eylemler için Topluluk destek sağlamaktadır. Programlara genel teklif çağruları ile çeşitli programlar arasındaki işbirliği sağlanabilir. Bu işbirlikleri iki yolla yapılabilir:

- Farklı programlarla ilgili ortak proje çağruları ile. Bu projeler üç programdan en az ikisinin konu alanıyla ilgili olmalıdır.

¹⁰⁰ European Commission, **Socrates: European Community action programme in the field of education (2000 -06)**, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2002, p.7.

- Yalnızca bir programın ölçütlerine uygun fakat farklı programların ortak konu olarak belirledikleri temalara ilişkin projeler ile. Örneğin, bir konudaki proje ilk olarak ortak çağrıya gereksinim doğurmazken, seçildikten sonra diğer programların konusu dâhiline girip bu programlarla ilişki içine girebilir.

Yukarıdaki yollardan hangi seçilirse seçilsin, söz konusu işbirliği eğitim, mesleki eğitim ve gençlik programlarının önceliği olarak kalacaktır. Bu işbirliğinin kapsamı kültür, spor ve sosyal sorunlar (uyuşturucu kullanımı ve ırkçılıkla mücadele), istihdamın sağlanması gibi konularla ilgili Avrupa programlarını da içine alacak şekilde genişletilmelidir.¹⁰¹

2.2.8. Destek Faaliyetleri

Socrates gibi programlar tutarlı ve şeffaf yapılarını korumak adına, açık ve net bir biçimde belirtilmiş eylemler ve önceden belirlenmiş kriterler çerçevesinde yapılandırılmıştır. Socrates eylemlerinden birini oluşturmayan fakat Programın hedeflerine ulaşılmasına katkı sağlayan eylemlere Topluluk tarafından destek verilmektedir. Bir programın hedeflerinin gerçekleştirilmesi için yapılan girişimlere diğer eylemlerden destek almadıkları sürece mali destek sağlanabilir.

Destek Faaliyetleri birçok eylemi kapsamaktadır. Bunlar:

- Eğitim alanındaki derneklerin Avrupa eylemleri,
- Eğitimde Avrupa işbirliğini desteklemek için farkındalık uyandıran eylemler,
- SOCRATES Ulusal Ajanslarının eylemleri hakkında bilgi,
- SOCRATES in gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi,¹⁰²

¹⁰¹ European Commission, **Socrates: European Community action programme in the field of education (2000 -06)**, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2002, p.10.

¹⁰² EC, **Socrates: Community Action Programme in the Field of Education**, Brussels, 1997, p.26.

Konferansların, seminerlerin, atölye çalışmalarının düzenlenmesi, gazete, dergi ve diğer yayımları basımı, proje sonuçlarının açıklanması ve yayımlanması, eğitim pedagojisiyle ilgi araç ve gereçlerin ve yeni eğitim yaklaşımlarının oluşturulması Destekleyici Faaliyetler kapsamında yürütülmektedir.¹⁰³

Seçilecek projelerin uluslararası birçok ortak tarafından yürütülmesi ve Avrupalılık teması olması ve bir etki ortaya koması gerekmektedir.

Genel olarak tüm bu hareketlilik eylemleri aşağıdaki faaliyetlerin işbirliği içinde yapılmasıyla gerçekleştirilebilir:

- Avrupa'da eğitim alanında hareketliliğin desteklenmesi,
- Eğitime çoklu ortamlarda erişimi teşvik ederek sanal hareketliliğin desteklenmesi,
- Deneyim, tecrübe ve iyi uygulamaların karşılıklı paylaşımı ile Avrupa boyutunda işbirliği ağlarının geliştirilmesinin desteklenmesi,
- Dil becerilerinin geliştirilmesi ve farklı kültürlerin tanınması,
- Eğitim araç-gereçleri üretilmesi, yeni yaklaşımların denenmesi amacıyla eğitimde kalite ve yeniliğin artırılması ve geliştirilmesi için tasarlanmış ülkelerarası ortaklıklara dayalı pilot projelerin desteklenmesi,
- Gözlem ve yenilikler ile iyi uygulamaların yaygınlaştırılmasına destek verilerek Topluluk yetkilerinin sürekli olarak geliştirilmesi.¹⁰⁴

¹⁰³ A.g.e.

¹⁰⁴ CORDIS, ET-SOCRATES 2 - Second phase of the Community action programme in the field of education 'Socrates', 2000-2006, (Çevrimiçi) https://cordis.europa.eu/programme/rcn/660_en.html, 09 Kasım 2018.

2.3. HAYAT BOYU ÖĞRENME PROGRAMI (LLP) VE GENÇLİK PROGRAMI

2.3.1. Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP)

2007-2013 yılları arasındaki dönemi kapsayan HAYAT BOYU ÖĞRENME Programı (LLP) Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi'nin 15 Kasım 2016 tarihinde aldığı 1720/2006/EC sayılı kararla uygulamaya konulmuştur.¹⁰⁵ 2000-2006 yılları arasındaki bir önceki dönem programları Hayat Boyu Öğrenme Programı çatısı altında toplanmıştır. Programın amacı, Lizbon Stratejisi¹⁰⁶ hedeflerine uygun olarak eğitimde kalitenin artırılması, eğitim kurumları arasında işbirliğinin ve hareketliliğin desteklenmesi ve teşvik edilmesi ile Topluluk' un bir bilgi toplumu olarak gelişimine katkıda bulunmaktır. Hayat Boyu öğrenme kavramı, bireylerin hayatlarının herhangi bir aşamasında bilgi edinme ve bilgiye ulaşmada, beceri, yetenek ve yeterliklerini geliştirmede gerçekleştirdiği tüm öğrenme eylemleri anlamına gelmektedir. Bu bağlamda Avrupa'da uygulanan Hayat Boyu Öğrenme Programı Avrupa Topluluğunun bilgi, beceri, yetenek açısından sürekli gelişmesini amaçlar. Bilgiyi temel alan topluluklar, ekonomik açıdan da sürdürülebilir bir gelişmeyi, ilerlemeyi elde edebilirler. Bu topluluklarda daha iyi iş imkânları oluşabilir ve sonuç olarak sosyal bütünleşme daha iyi gerçekleşebilir.

Hayat Boyu Öğrenme Programının genel hedefleri dışında aşağıdaki özel hedefleri bulunmaktadır:

- Hayat boyu öğrenmenin kalitesini artırmak ve uygulamalarda ve eğitim sistemlerinde yenilikleri ve Avrupa boyutu güçlendirmek.
- Hayat boyu öğrenme programının kalitesi, ulaşılabilirliği fırsatlarını geliştirmeye yardım etmek.
- Hayat Boyu Öğrenme Avrupa Alanı tanıtımına katkıda bulunmak.

¹⁰⁵OJ L 327, 24.11.2006, p. 45–68.

¹⁰⁶ The Lisbon Special European Council (March 2000): Towards a Europe of Innovation and Knowledge, Summary, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:c10241>, 09 Kasım 2018.

- Yaratıcılığı, rekabeti ve istihdamı teşvik etmek.
- Dil öğrenimi ve dil çeşitliğinin teşvik etmek.
- Tüm yaş gruplarından, özel ihtiyaç sahibi kişilerden ve dezavantajlı gruplardan insanların programa katılmalarını sağlamak.
- Bilgi teknolojileri kullanımının artırılmasını desteklemek.
- Bireylerin sosyal bütünleşme, vatandaşlık, kültürlerarası iletişim, kişisel tatmin ve cinsiyet eşitliği gibi konularda aktif olarak rol almasını sağlamak.
- Avrupa değerleriyle örtüşen Avrupalılık duygusunu geliştirmek ve farklı kültürlerle ve insanlara karşılıklı hoşgörü ve saygıya sahip olmasını sağlamak.
- Eğitimde ve mesleki eğitimde işbirliğini artırarak kalitenin yükseltilmesini sağlamak.
- Elde edilen sonuçlar, yenilikçi ürün ve süreçlerden en iyi şekilde faydalanarak, farklı ülkelerdeki iyi uygulamaları içselleştirerek eğitim kalitesinin artırılmasını sağlamak.¹⁰⁷

Bu bağlamda, eylem programının uygulanmasında söz konusu AB politikalarına uyum ve sürdürülebilirlik mümkün olmaktadır. Ayrıca, özel ihtiyaç sahibi kişilerin genel eğitime ve mesleki eğitime dâhil edilmesini teşvik etmesiyle de Avrupa Birliği'nin yatay politikalarının gerçekleştirilmesine yardım etmektedir. Kadın erkek eşitliği, kültürel ve dilsel farklılığı ve çok kültürlü bir yapıyı teşvik edip, destekleyerek; ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve ön yargıya karşı bir politika geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Hayat Boyu Öğrenme Programı, hedeflerini gerçekleştirebilmek için aşağıdaki eylemleri desteklemektedir:

- Hayat boyu öğrenme hareketliliği
- Çift yönlü ve çok yönlü ortaklıklar

¹⁰⁷ Ulusal Ajans, **Hayat Boyu Öğrenme Programı 2007-2013 Başvuru Kılavuzu**, 2006, s.5.

- Tek taraflı, ulusal ve uluslararası projeler. Bu projeler yeniliklerin paylaşımı işe genel eğitimde ve mesleki eğitimde kaliteyi artırmayı amaçlamaktadır.
- Çok taraflı ağlar
- Hayat boyu öğrenme alanındaki sistem ve politika çalışmaları ve gözlemleri
- Belirli yönetim ve idari masrafların karşılanması için hibeler
- Destek faaliyetleri: Programın hedeflerini gerçekleştirmek için diğer girişimler.
- Ön Hazırlık Eylemleri
- Programın yaygınlaştırılması için etkinliklerin düzenlenmesi. Programlar hakkında bilgi sahibi olmaları, farkındalık kazanmaları ve eylemlerin toplumun her kesime yaygınlaştırılması için seminer, toplantı ve konferansların düzenlenmesi.¹⁰⁸

Hayat Boyu Öğrenme Programına AB'ye üye ülkeler dışında EEA üyeleri EFTA ülkeleri (İzlanda, Lihtenştayn ve Norveç) , İsviçre ve AB'ye aday ülkeler ile Balkan ülkeleri katılabilir. Bunun yanında, Avrupa Konseyi, UNESCO gibi uluslararası kurum ve kuruluşlar ve 3. Ülkeler programa dâhil olabilir. Programın hedef kitesini; öğrenciler, yetişkinler, tüm eğitim personeli, çalışanlar, eğitim faaliyeti gösteren tüm tüzel kurum ve kuruluşlar, yerel, bölgesel ve ulusal seviyede eğitim politikası ve sistemlerinden sorumlu kişi, kurum ve kuruluşlar, ticaret odaları, sanayi odaları, ticari örgütler, rehberlik, danışma ve bilgi hizmetleri sunan birimler, ebeveyn ve öğretmen dernekleri, araştırma merkezleri ve sivil toplum kuruluşları (STK) oluşturmaktadır.

Program Avrupa Komisyonu ve ülkelerin kendi Ulusal Ajansları tarafından yürütülmektedir. Projelerin seçiminden, öğrenci ve öğretmen hareketliliği, ortaklıklar

¹⁰⁸EUR-LAW, Summaries of EU Legislation, Lifelong Learning Programme 2007-13, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legisum:c11082>, 08 Kasım 2018.

gibi konular Ulusal Ajansın sorumluluğu altındadır. Uygulama dönemi için 6.97 milyar Euro bütçe ayrılmıştır. En düşük olarak, Comenius'a %13, Erasmus'a %40, Leonardo Da Vinci'ye %25 ve Grundtvig'e %4 payın ayrılması planlanmıştır.¹⁰⁹

2. 3.2. GENÇLİK Programı (YiA)

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyinin aldığı 15 Kasım 2006 tarihli 1719/2006/EC sayılı kararı ile 2007-2013 yılları arasındaki dönem için Gençlik Programı'nın kurulmasına karar verilmiştir.¹¹⁰ Gençlik Programı, Avrupa'daki gençler arasında dayanışma, hoşgörü, Avrupa vatandaşlığı duygusunu arttırmayı ve genç nüfusun AB'nin geleceğinin şekillendirilmesinde aktif olarak rol almasını sağlamayı hedeflemektedir. Kültürel, sosyal ya da eğitimsel açıdan geçmişlerine bakılmaksızın tüm genç nüfusun programa dâhil olması programın temel hedefleri arasındadır. Gençlik Programı kültürlerarası iletişimi hedefleyerek, AB üye devletlerinin dışında AB'ye üye olmayan ülkeler arasında hareketliliği de kapsamaktadır. Gençlik Programı 13 ile 30 yaş arasındaki genç olarak kabul edilen bireyleri, genç işçileri sağladığı iletişim ağları ve eğitimlerle destekler.

Gençlik Programının çatısı altında 5 ana eylem planlanmıştır:

Eylem 1- Avrupa için Gençlik:

Avrupa için Gençlik Eylem programı; Gençlik Değişimleri, Gençlik Girişimleri ve Gençlik Demokrasi Projeleri olmak üzere üç alt eylem programından oluşur. Eylem 1 farklı ülkelerden gençlerin değişim programları ile gençlerin farklı kültürlerden gençlerle bir arada bulunma, farklı kültürleri öğrenme, gençlerin kendi fikirlerini ortaya koyan projeler üretmesi imkânları yaratmaktadır. Ayrıca Avrupa vatandaşlığı kavramını içselleştirmeleri ve demokrasiye katılımı teşvik etmektedir.

¹⁰⁹ EC, **Lifelong Learning Programme 2007-13**, Summaries of EU Legislation, 2006, p.3.

¹¹⁰ Official Journal of the European Union, L 327, 24 November 2006,p.30,

Eylem 2- Avrupa Gönüllü Hizmeti:

Eylem 2, gençlerin gönüllülük esasıyla AB içindeki ve dışındaki faaliyetlerde bulunmalarını teşvik etmektedir.

Eylem 3: Dünya Gençliği

2 alt eylemi desteklemektedir: AB Komşu Ülkeleriyle İşbirliği ve Diğer Ortak Ülkelerle İşbirliği.

Eylem 4: Gençlik Destek Sistemleri

Gençlik Destek Sistemleri, 8 alt eylemi desteklemektedir. Bunlar; Avrupa Gençlik Forumu için Destek, Gençler, Gençlik Çalışanları ve Kuruluşları İçin Bilgilendirme Faaliyetleri, Gençlik Alanında Avrupa Düzeyinde Aktif Kuruluşlar için Destek, Yenilik ve Kaliteyi Teşvik Eden Projeler, Gençlik Çalışanları ve Gençlik Kuruluşları için Eğitim ve Ağ Kurma, Ortaklıklar, Program Yapıları İçin Destek, Programa Artı Değer Katma alt eylemleridir.

Eylem 5: Gençlik Alanında Avrupa İşbirliği Desteği

Gençler ve Gençlik Politikalarında Sorumlu Olanlar İçin Toplantılar, Gençlik Alanıyla İlgili Bilgi ve Anlayışın Artırılmasına Yönelik Destek Faaliyetleri ve Uluslararası Kuruluşlarla İşbirliği.¹¹¹

Yedi yıllık program bütçesi 885 milyon Euro olarak belirlenmiştir. Program yıllık bütçeleri Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu tarafından belirlenmektedir.¹¹²Gençlik Programında yaklaşık 8000 projeye destek verilmiş ve her yıl yaklaşık 150.000 genç insana ve işçiye kültürel, sosyal ve eğitim alanında fırsatlar yaratılmıştır.¹¹³

¹¹¹ Avrupa Komisyonu, Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü, **Gençlik Program Kılavuzu**, 2012,s.13-14.

¹¹² A.e. s.12.

¹¹³ EC, Success Stories, Youth in Action, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/youth/success-stories/youth-in-action_en, 09 Şubat 2019.

2.4. LEONARDO DA VINCI PROGRAMI: MESLEKİ EĞİTİME YÖNELİK PROGRAM

LEONARDO da VINCI Programı mesleki eğitime odaklanmaktadır. Hem öğrenenlerin hem de öğretmenlerin ihtiyaçlarının karşılanmasını hedeflemektedir. Mesleki eğitimde, öğretmen ve öğrenciler, eğitim kurumları, girişimciler, dernekler, iş piyasası ve hayat boyu öğrenme programları ile ilgili birimler ve sosyal ortaklar Leonardo Da Vinci Programı'nın hedef kitlesini oluşturmaktadır.¹¹⁴ Program, farklı ülkelerdeki mesleki uygulamaları ve yenilikleri ülkeler arası işbirliğini artırarak, Avrupa boyutunu güçlendirerek çalışanların ve stajyerlerin bir araya gelerek öğrenmesini ve mesleki kalitenin artırılmasını hedeflemektedir.

LEONARDO da VINCI Programının özel hedefleri:

- Mesleki eğitimde katılımcıların bilgiye kolayca ulaşmasını, kişisel gelişimleri için beceri ve yeteneklerini geliştirmelerini, Avrupa iş piyasasında rahatça iş bulabilmelerini desteklemek,
- Eğitimde kaliteyi artırmak ve yeni girişimleri teşvik etmek,
- Mesleki eğitimin ve hareketliliğin bilinirliğini artırmak ve tercih edilmesini sağlamaktır.

LEONARDO da VINCI Programının güçlendirmeyi ve geliştirmeyi amaçladığı faaliyet hedefleri ise aşağıdaki gibidir:

- Mesleki eğitim ve sürekli eğitimde hareketlilik ve işletmelere personel istihdamında yıllık 80.000 kişinin Programdan faydalanması,
- Mesleki eğitimin farklı aktörleri arasında kaliteyi artırarak işbirliği hacmi,
- Ülkeler arasında yenilikçi uygulamaların paylaşılması ve aktarımı,
- Dil öğrenimi,
- Yenilikçi bilgi ve iletişim teknolojileri temelli içerik, hizmet, pedagoji ve uygulamalar.

¹¹⁴ EU Commission, Lifelong Learning Program.

Programın desteklediği eylem türleri ise:

- Hareketlilik, hareketlilik eylem planına hazırlık,
- Ortak Konularda Ortaklıklar,
- Ulusal ihtiyaçları karşılayacak iyi uygulamaların ve yeniliklerin aktarımı ve mesleki eğitim sistemlerinin iyileştirilmesine yönelik Çok Taraflı Projeler,
- Mesleki eğitim ve uygulama ile ilgili konularda çalışan kurum ve kuruluşlar ile uzmanların Tematik Ağları ve
- Eşlik Edici Faaliyetlerdir.¹¹⁵

2. 5. ERASMUS PLUS PROGRAMI

2.5.1. Erasmus Plus Programının Tanımı

Avrupa Birliği'nin 2014-2020 yılları arasındaki dönemi kapsayan eğitim, öğretim, spor ve gençlik alanlarındaki hibe destek programıdır. Eğitim, öğretim, gençlik ve spor faaliyetleri; Avrupa'da yaşanan sosyo-ekonomik değişiklikler ve önemli meselelerle mücadele ve büyüme, istihdam, eşitlik ve sosyal dışlanma gibi konularda Avrupa politikasının uygulanmasına katkıda bulunabilir.

2014-2020 yılları arasındaki programda AB 40 ülkede eğitimi desteklemektedir. Gelişmekte olan ülkelerdeki eğitimin desteklenmesi için oluşturulan programa ayrılan ortalama bütçe 4,7 milyar Euro' dur.¹¹⁶

İşsizlikle mücadele dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Avrupa'nın da en önemli politikalarından biridir. Özellikle gençler arasında yüksek işsizlik seviyeleri Avrupalı ülkelerin çözüm bulması gereken sorunların başında gelmektedir. Birçok gencin erken yaşta okulu bırakması işsizlikle karşı karşıya risklerini artırmakta ve sosyal olarak dışlanmalarına sebep olabilmektedir. Bir yandan sürekli gelişen teknoloji, iş dünyasındaki rekabeti artırmıştır. Teknolojinin iş piyasasında daha fazla

¹¹⁵ Avrupa Komisyonu, **Hayat Boyu Öğrenme Başvuru Kılavuzu**,2000, s. 67.

¹¹⁶ EC, International Cooperation and Development- Education, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/human-development/education_en, 22 Şubat 2019.

kullanılması, daha donanımlı, yeniliklere açık ve daha yetenekli çalışanlara ihtiyacı doğurmuştur.

Avrupa, vatandaşların demokratik yaşamda daha fazla rol alan ve değerlerine sahip çıkan bireyler olarak yetişmesini ister. Sosyal ve kültürel bütünleşmenin sağlanması, Avrupa değerlerinin farkında olunması ve topluluğa aidiyet duygusunu geliştirmek ve ırkçılıkla mücadele etmek eğitim, spor ve gençlik programlarının temelini oluşturmaktadır. Erasmus Plus Programı da sosyal dışlanmanın önlenmesinde, özellikle kısıtlı imkânlarla sahip, dezavantajlı gruplara, göçmenlere yardım etmede önemli bir rol oynamaktadır.

Lizbon Anlaşması'nın 'Avrupa'da gençlerin demokratik yaşama katılımını desteklemek'¹¹⁷ şartına uygun olarak gençlerin toplumda aktif olarak rol alması Avrupa Birliği tarafından desteklenmektedir. Gençlerin mesleki eğitim programlarıyla desteklenmesi, profesyonel hayatları için kişisel gelişimlerini tamamlamaları ve Avrupa boyutu için gereklidir. İş piyasası ve ekonominin ihtiyaç duyduğu genç personeli yetiştirmek, toplumda daha aktif bir şekilde rol almalarına izin vermek ve kişisel gelişimlerini tamamlamalarına yardımcı olmak için yaygın ve mesleki eğitim programlarının ve gençlik politikalarının çok iyi bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Tüm bu hedefler doğrultusunda, toplumun tüm kesimlerinde işbirliğinin sağlanması ile eğitim, mesleki eğitim ve gençlik alanlarında güçlü reformlar gerçekleştirilebilir.

AB eğitimde ülke, bölge ve küresel boyutlarda işbirliğinin geliştirilmesini destekler. Ülke boyutunda, AB ortakların kendi gelişim stratejilerine bağlı olarak Üye Ülkelerle ortak bir strateji geliştirmeyi teşvik eder. Dezavantajlı ve kısıtlı imkânlarla sahip grupların ve insanların eğitime katılımı ve eğitime eşit şartlarda erişimi bağlamında ülkeler, kurumlar ve insanlar arasında eşitliğin korunması desteklenir. Bölgesel boyutta AB, yükseköğretim kurumlarında ERASMUS Plus programına mali destek sağlar. Küresel boyutta ise AB, Eğitim için Küresel Ortaklık(GPE) 'ı desteklemektedir. Eğitim için Küresel Ortaklık(GPE)'ın temel

¹¹⁷ Council of the European Union, 'Empowering young people for political participation in the democratic life in Europe', Brüksel, 2015, p.3.

hedefi hassas bölgelerde ve çatışmaların yaşandığı ülkelerde eğitimin desteklenmesidir. Bu bölgelerde insan kapasitesinin geliştirilmesi, çatışmanın önlenmesi ve sonrasında istikrarın sağlanması ancak eğitime yapılan katkılarla gerçekleşebilir.¹¹⁸

Erasmus Plus Programı ile Avrupa'da işbirliğinin artırılması ve özellikle gençlik ve yükseköğretimde hareketlilik desteklenmektedir. Katılımcı ülkelerin hayat boyu öğrenme bakış açısı ile Avrupa'da var olan gençlik, eğitim ve spor alanlarındaki potansiyelden etkili bir şekilde faydalanması hedeflenir.

Program, 2020 Avrupa Stratejisinin hedeflerine uygun olarak eğitim, gençlik ve spor alanlarında ülkeler arası işbirliğini desteklemektedir. Bilgiye, yeteneklere ve yetkinliklere yapılan bu yatırım ile Avrupa'nın büyümesine, zenginleşmesine, refah seviyesinin artmasına katkıda bulunacaktır.

Erasmus Plus Programı, gençlerin mesleki ve kişisel gelişimlerini desteklemeyi, eğitim, öğretim ve gençlik çalışmalarını modernize etmeyi ve kurumlar arası işbirliğini teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bu program, eğitim kurumları ile gençlik ve spor alanındaki kuruluşlara açıktır.

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi' nin 11 Aralık 2013 tarihli 1288/2013 sayılı yönetmelik kararı ile ERASMUS Plus Programı kurulmuştur.¹¹⁹ Programa toplamda 14,7 milyar Euro bütçe ayrılmıştır.¹²⁰

Erasmus Plus yükseköğretim ve gençlik alanları başta olmak üzere güçlü bir uluslararası ağı ve boyuta sahiptir. Yükseköğretimde katılımcı ülkelerle işbirliğini hedefleyen Erasmus Plus Programı üç Ana Eylem ve iki özel eylemden

¹¹⁸ EC, International Cooperation and Development- Education, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/human-development/education_en, 02 Şubat 2019.

¹¹⁹ REGULATION (EU) No 1288/2013, OJ L 347/50, 20.12.2013, (Çevrimiçi) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:EN:PDF>, 05 Şubat 2019.

¹²⁰ European Commission, Erasmus Plus, http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_en, 05 Şubat 2019.

oluşmaktadır. Bu eylemler ülkelerin kendi ulusal ajansları ve Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı (EACEA) tarafından yürütülmektedirler.¹²¹

2.5.2. Erasmus Plus Programı Kapsamındaki Faaliyetler

Erasmus Plus Programı eylemleri kapsamında çeşitli faaliyetlerle farklı ülkelerdeki yükseköğretim kurumları arasında işbirliği desteklenmektedir:

- **Bireylerin uluslararası kredi hareketliliği ve Erasmus Mundus Ortak Master Programları:** Ana Eylem 1 kapsamında, katılımcı ülkelerden öğrenci ve öğretim elemanlarının hareketliliğini destekler.
- **Yükseköğretimde kapasite geliştirme projeleri:** Ana Eylem 2 kapsamında, katılımcı ülkelerdeki yükseköğretim kurumları ve sistemlerinin uluslararası olmasını ve modernleşmesini sağlayacak işbirlikleri ve ortaklıkların kurulmasını teşvik eder. Bu işbirliklerinin ve ortaklıkların özellikle AB'ye komşu Katılımcı ülkelerle olmasına odaklanılmaktadır.
- **Politika diyalogu:** Ana Eylem 3 kapsamında AB'ye komşu Katılımcı ülkelerdeki Yükseköğretimde Reform Uzmanları ve uluslararası mezunlar derneği ağı aracılığıyla politika diyalogunu desteklemektedir.
- Dünya çapında Avrupa Birliği alanındaki eğitim, öğretim ve araştırmanın teşvik edilmesini amaçlayan **Jean Monnet faaliyetleri**.¹²²

Ana Eylem 1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği

Ana Eylem 1 eğitim, mesleki eğitim ve gençlik alanlarında bireylerin öğrenme hareketliliğini destekler. Hareketliliğe katılan bireylerin, kurum ve kuruluşların kalıcı ve uzun süreli faydalanmalarını hedeflemektedir. AB'ye komşu katılımcı ülkelerin işbirliği ile gençlerin ve genç çalışanların Gençlik Değişimleri,

¹²¹ A.g.e.

¹²² European Commission, Erasmus Plus Program Guide,2018,p.9-10.

gönüllü hizmetleri ve genç çalışanların hareketliliği ile hareketlikleri desteklenmektedir.

EACEA projelerin seçilmesinden ve yürütülmesinden sorumludur. Erasmus Plus Ana Eylem 1 kapsamında aşağıdaki alanlarda proje seçimleri yapılmaktadır:

- Büyük Ölçekli Avrupa Gönüllü Hizmeti Etkinlikleri
- Erasmus Mundus Ortak Yüksek Lisans Dereceleri

Büyük Ölçekli Avrupa Gönüllü Hizmeti Etkinlikleri ve Erasmus Mundus Ortak Yüksek Lisans Dereceleri faaliyetleri genel teklif çağrılarında dâhil edilmiştir. Ana Eylem 1 faaliyetine öğrenci, personel veya gönüllü kişilerin bireysel başvuruları kabul edilmemektedir. Ancak Erasmus Plus Programı kapsamında destek alan bir kurum veya kuruluşla beraber Ana Eylem 1'e başvuruda bulunabilirler.¹²³

Ana Eylem 1 aşağıdaki eylemlere destek sağlamaktadır:

- **Öğrenim Hareketliliği (Öğrenci ve personel hareketliliği):** Öğrenciler, stajyerler, gençler, öğretmenler, eğitimciler, profesörler, eğitim kurumları ve STK personelinin bir başka ülkede eğitim alması ya da eğitim vermesi şeklinde gerçekleştirilir.
- **Geniş Katılımlı Avrupa Gönüllü Hizmeti Etkinlikleri:** Avrupa ve dünya çapındaki gençlik, kültür ve spor alanlarındaki gönüllü proje etkinlikleridir. 17-30 yaşları arasındaki gençlerin bir başka ülkede gönüllü olarak bir uluslararası projede ya da bir Avrupa projesinde çalışması desteklenmektedir. Dünya Gençlik Zirvesi, Avrupa Kültür Başkentleri, Avrupa Gençlik Başkentleri ve Avrupa spor müsabakalar gibi projeler Geniş Katılımlı Avrupa Gönüllü Hizmeti Etkinlikleri kapsamındadır.
- **Erasmus Mundus Ortak Yüksek Lisans Dereceleri (EMJMD) :** Yükseköğretim kurumlarının uluslararası, bütünleşik bir konsorsiyum oluşturmasıyla düzenlenen yüksek lisans programlarıdır. Yüksek

¹²³ A.g.e.

lisans öğrencilerinin dünya çapındaki yükseköğretim kurumlarında tam burslu olarak okumasını sağlar. EMJMD yükseköğretim kurumlarının uluslararası, yenilikçi ve daha iyiye yönelik bir yapı kazanmasını ve kendilerini bu yönde geliştirebilmelerini, yüksek lisans öğrencilerinin ihtiyaç duydukları becerilerin kazandırılmasını ve istihdam edilebilirliklerinin artırılmasını hedeflemektedir.¹²⁴

- **Erasmus Plus Yüksek Lisans Kredileri:** Yüksek lisans öğrencilerine yüksek lisanslarını tamamlamaları için Erasmus Plus Programı tarafından krediler ile desteklenmektedir. Yüksek lisans öğrencileri yurtdışında yapacakları yüksek lisans için kredi kurum ve kuruluşlarından yüksek lisans kredisine başvurabilirler. Yıllık 12.000 Euro'ya, iki yıllık ise 18.000 Euro'ya kadar kredi desteği sağlanmaktadır.¹²⁵

Ana Eylem 2: Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği

Ana Eylem 2 kapsamındaki eylemler farklı ülkelerden kuruluşların eğitim, gençlik ve mesleki eğitim alanlarındaki en yeni ve iyi uygulamaların geliştirilmesini, kurumlar arasında paylaşılmasını ve işbirliğini desteklemektedir. AE2 kapsamında aşağıdaki eylemler yürütülmektedir:

- **Eğitim, Mesleki eğitim ve Gençlik Alanında Stratejik Ortaklıklar:** Eğitim, mesleki eğitim ve gençlik alanlarındaki gelişmelerin teşvik edilmesi, bu yenilik ve tecrübelerin kurumlar arası paylaşımının desteklenmesine yönelik girişimlerin ve ortaklıkların geliştirilmesini hedeflenmektedir.
- **Sektör Beceri Ortaklıkları:** Belirli sektörlerdeki ihtiyaçların karşılanması için gerekli becerilerin eğitiminin ortak mesleki eğitim programlarının eğitim-öğretim yöntem ve tekniklerinin tasarlanması ve gerçekleştirilmesini desteklemektedir.

¹²⁴ EACEA, Erasmus Plus,(Çevrimiçi) https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus_en, 18 Şubat 2019.

¹²⁵ UA, Erasmus Plus,(Çevrimiçi) <http://ua.gov.tr/programlar/erasmus>, 18 Şubat 2019.

- **Bilgi Ortaklıkları:** Yükseköğretim kurumları, şirket ve firmalar arasındaki işbirliklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.
- **Gençlik ve Yükseköğretim Alanında Kapasite Geliştirme:** Ortak ülkelerle gençlik ve yükseköğretim alanlarında işbirliğini hedefleyen projeleri destekler. Genç çalışanların, gençlik politikalarının ve gençlik sistemlerinin gelişiminde olumlu bir etkiye sahip olan hareketlilik faaliyetlerinin ve işbirliğinin desteklenmesi ile gençlik alanında kapasite geliştirme projeleri oluşturulur. Bu projelerin kapsamında Katılımcı ülkelerdeki yaygın eğitim de bulunmaktadır. Özellikle Afrika, Karayip ve Pasifik ülkeleri, Asya ve Latin Amerika ülkelerinden ortaklıklara yer verilmektedir.
- **eTwinning, School Education Gateway, Yetişkin Eğitimi için Avrupa Elektronik Platform (EPALE), ve Avrupa Gençlik Portalı** gibi bilgi teknolojileri destek platformları eğitimcilere, öğrencilere ve stajyerlere, gençlere, genç çalışanlar ve gönüllülere okul eğitimi ve yetişkin eğitimi konularında çevrimiçi hizmet sunmakta ve aralarında işbirliği geliştirmelerine fırsat yaratmaktadır. 2018 yılından itibaren Erasmus Plus Sanal Değişim girişimleri Avrupa ve Güney Akdeniz ülkeleri arasında kültürlerarası öğrenmenin gerçekleşmesi imkânları sunmaktadır.¹²⁶

Ana Eylem 3: Politika Reformuna Destek

Katılımcı Ülkelerden gençlerin ve gençlik örgütlerinin, gençler ve karar alıcı organlar arasında iletişimi güçlendiren uluslararası toplantılar, konferanslar ile **Yapılandırılmış Diyaloga** katılımı hedeflenmektedir. AE3 eğitim, mesleki eğitim ve gençlik alanlarında yenilikçi politikaların geliştirilmesi, politika diyalogu ve uygulanması ve bilgi alışverişi gibi birçok eylemin gerçekleşebilmesi için hibe

¹²⁶ EC, **Erasmus Plus Programme Guide**, 2019, p.12.

desteklerinden oluşmaktadır. Bu eylemlerin birçoğu EACEA tarafından yürütülmektedir. Politika Reformuna destek çağruları özel teklif çağruları ile uluslararası işbirliği projelerini içermektedir. Ana Eylem 3 kapsamında desteklenen faaliyetler şunlardır:

- **Bilgi edinme çalışmaları ve anketler:** Özellikle ülke odaklı ve tematik analizler ile eğitim, mesleki eğitim ve gençlik alanlarında politika üretme ve yürütme konusunda bilgi edinme ve analiz anketleri yapma.
- **Politika reformu için girişimler:** Politikaların iyileştirilmesine ve Kamu otoritelerinin yenilikçi politikaları test edebilmelerine imkân sağlar.
- **Avrupa politika araçlarına destek:** Kredi transferinin kolaylaştırılması, beceri yönetim ve rehberliğin desteklenmesi, Bologna süreci ve kalite güvencesi ile beceri, yetenek ve diplomaların tanınmasını içerir. Aynı zamanda bu eylem, Avrupa içinde öğrenim ve çalışma hareketliliklerini ve eğitim, mesleki eğitim ve gençlik alanlarında daha esnek öğrenim yöntemlerinin geliştirilmesini desteklemektedir.
- **Uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği:** Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü(OECD) ve Avrupa Konseyi gibi kuruluşlarla eğitim, mesleki eğitim ve gençlik alanlarındaki politikaların etkisini ve değerini güçlendirmek amaçlanmaktadır.
- **Paydaş diyalogu, politikaların ve Programın tanıtımı:** Avrupa politika gündemleri özellikle de Avrupa 2020 ve 2020 Eğitim ve Mesleki Eğitim hakkında farkındalık uyandırmak için eğitim alanındaki kamu otoriterleri ve paydaşlar ile tanıtım çalışmaları yapma.¹²⁷

¹²⁷ a.g.e.

Özel Eylem1: Jean Monnet Programı

Jean Monnet Faaliyetleri Avrupa Birliği çalışmaları alanında araştırma, eğitim ve öğretimde mükemmeliyetçiliği ve yenilikçi bir bakış açısını teşvik etmektedir. Ayrıca akademisyenler ve politikacılar arasında diyalogun artırılması ile AB politikaların yönetimini zenginleştirmeyi hedeflemektedir. Avrupa Birliği çalışmaları, Avrupa'da entegrasyon süreci hakkında çalışmaları ve projeleri, globalleşen dünyada Avrupa Birliği' nin rolünü, Avrupa vatandaşlığı kavramı ve kültürlerarası iletişimi içermektedir.

Jean Monnet faaliyetleri kapsamında aşağıdaki eylemler desteklenmektedir:

- Eğitim ve Araştırma: Avrupa Birliği çalışmaları alanında eğitim ve araştırmanın yapılması için Jean Monnet Akademik Modülleri, Mükemmellik Merkezleri ve Akademik Kursüler kurulmuştur. Avrupa bütünleşmesi çalışmalarında derinlemesine eğitimin yapılarak, yükseköğretim kurumlarında AB ile ilgili konularda araştırmaları düzenlemek, yürütmek ve kontrol etmek amaçlanmaktadır. Eğitimin tüm seviyelerinde AB konulu çalışmaların gerçekleştirilmesi adına zorunlu eğitimin ve öğretmen eğitimlerinin yapılması, iş piyasasının ihtiyaç duyduğu profesyonellerin yetiştirilmesinde ve AB bütünleşmesi konularında araştırmaların ve yeni nesil öğretmenlerin yetiştirilmesi teşvik edilerek, onlara danışmanlık hizmetleri verilmesi hedeflenmektedir.
- Kurum/Kuruluş ve Derneklere Destek: Jean Monnet AB çalışmaları ve AB konularında kurum/kuruluş ve derneklerin çalışmalarının düzenlenmesine ve gerçekleştirilmesine destek vermektedir. Bu organizasyonların topluma duyurulması ve aktif Avrupa vatandaşlığının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.
- Akademisyenlerle Politika Tartışması: Politika geliştirme üzerine tartışmalar Jean Monnet Ağları ve Jean Monnet Projeleri ile gerçekleştirilmektedir. Jean Monnet Ağları, AB konularında

üniversiteler arası işbirliğini artırmayı ve güçlendirmeyi ve bilgi paylaşım platformu oluşturmayı hedefler. Jean Monnet Projeleri ise; AB ve AB meseleleri ve süreçleri hakkında bilgi edinmeyi, bu konular üzerine tartışmayı amaçlayan yenilikçi ve karşılıklı bilgilenmeyi artıran projelerden oluşmaktadır.

Jean Monnet Faaliyetleri Avrupa Birliği çalışmaları alanında kurum ve kuruluşlara çalışma, konferans, araştırma, ders ve yayın gibi eylemleri yapabilmeleri için hibe sağlamaktadır.¹²⁸

Jean Monnet faaliyetleri bireyler için Avrupa Birliği'nin daha iyi anlaşılmasını, daha aktif bir Avrupa vatandaşlığını, genç mezunların çalışmalarında Avrupa boyutunu artırarak kariyer hedeflerini ve iş bulabilme imkânlarını artırmalarını ve AB konuları üzerine araştırmaların çoğaltılmasını hedeflemektedir. Kurumlar için ise, AB konuları üzerine araştırmaların yapılması ve eğitim kapasitesinin artırılması ve diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve bilgi paylaşımı yapılarak iyi uygulamaların alınması ve kurumların modernleşmesi amaçlanmaktadır.

Jean Monnet faaliyetlerine bireysel başvuru kabul edilmemektedir. Ancak dünyanın her yerinden yükseköğretim kurumlarının ve AB çalışmalarında uzman, araştırmacı ve profesörlerden oluşan dernek kurum ve kuruluşların başvuruları kabul edilmektedir.

Özel Eylem2: Spor Destekleri¹²⁹:

Erasmus Plus Programı kapsamında Spor Destekleri eylemi profesyonel faaliyetler dışında kalan tüm spor faaliyetlerinde Avrupa boyutunu teşvik ederek Avrupa ortaklıklarını desteklemektedir. Spor müsabakalarında doping, şike ve şiddetin engellenmesi ve her türlü ayrımcılık ve hoşgörüsüzlükle mücadele edilmesi,

¹²⁸ European Commission, **Erasmus Plus Programme Guide**, 2019, p.13.

¹²⁹ Ulusal Ajans, Erasmus Programı, (Çevrimiçi) <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1>, 18 Şubat 2019.

spor yönetiminin iyi bir şekilde yapılması ve sporcuların farklı alanlarda kariyerinin olması, beden eğitiminin öneminin kavranması, toplumun her kesiminden bireylerin spor faaliyetlerine katılımının fırsat eşitliği ve sosyal içerme kapsamında arttırılması hedeflemektedir.

Erasmus Plus Programı Spor eylemi başlığı altında aşağıdaki faaliyetlere destek sağlamaktadır:

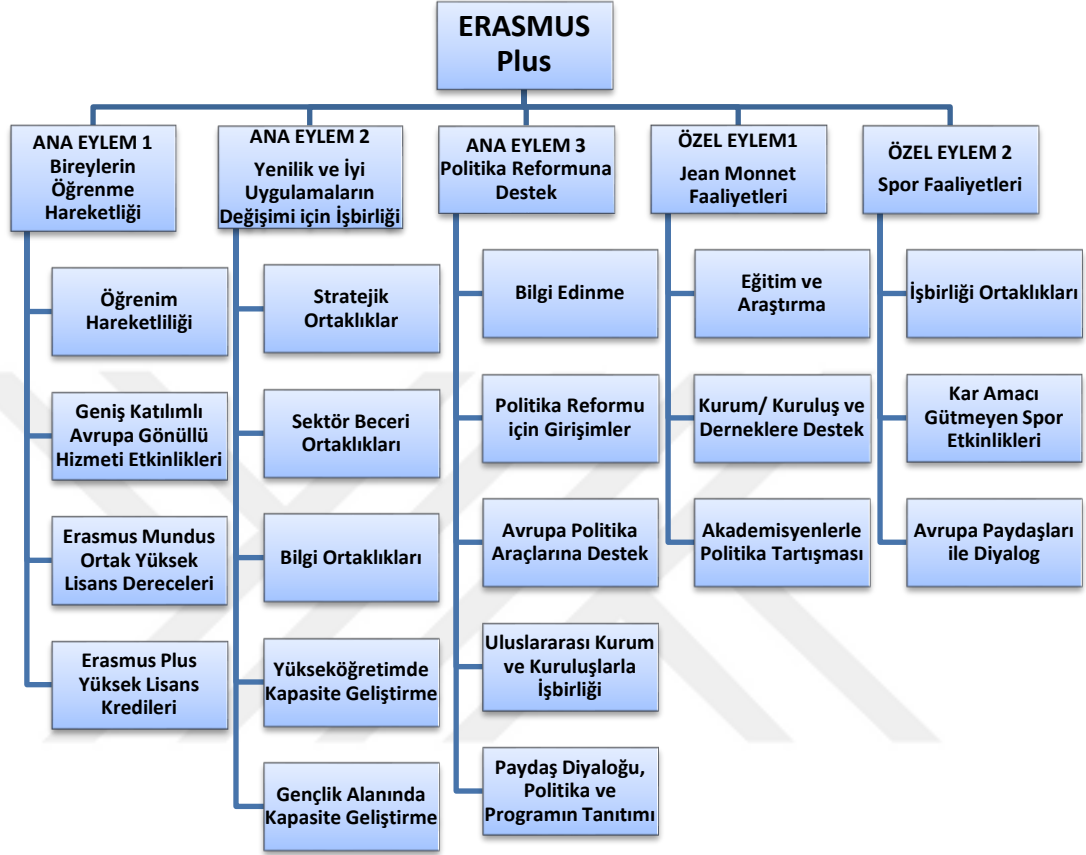
İşbirliği Ortaklıkları: Spor faaliyetlerine katılımın teşvik edilmesi, iyi bir spor yönetimi için AB ilkelerinin, sosyal içerme ve eşit fırsatların sağlanması için AB stratejilerinin uygulanmasının desteklenmesi, uyarıcı (doping), şike ile mücadele edilmesi ve sporcuların diğer alanlarda da kariyer sahibi olmaları konularında AB Rehberlerinin uygulanmasını amaçlamaktadır. Küçük İşbirliği Ortaklıkları ise, sosyal içerme ve sporda fırsat eşitliğini, gönüllülerin, menajerlerin ve takım kaptanlarının hareketliliğinin desteklenmesini, antrenman ve müsabaka şartlarını iyileştirerek genç sporcuların sağlık ve güvenlik açısından korumasını hedeflemektedir.

Kar Amacı Gütmeyen Spor Etkinlikleri: Belirli bir etkinlik için hazırlanma, organizasyon ve takibinin sağlanması amacıyla kurum ve kuruluşlara hibe sağlanmaktadır. Sporcuların ve gönüllülerin antrenman çalışmaları, açılış-kapanış etkinlikleri, yarışmalar, konferans, seminer gibi ek faaliyetler, değerlendirmeler ve bir sonraki dönemde düzenlenecek etkinlikler için eski faaliyetlerin uygulanması kar amacı gütmeyen spor etkinlikleri kapsamındadır.

Politika Oluşturma Kaynaklarının Güçlendirilmesi: AB ülkelerinden spor kurum ve kuruluşlarının AB boyutunu koruyarak mevcut iyi uygulamaları, veri toplama, ağ oluşturma, konferans ve seminerler ve anketler aracılığıyla paylaşması için yapılan çalışmalardır.

Avrupa Paydaşları ile Diyalog: Konferanslar, toplantılar, seminerler, AB Başkanlık etkinlikleri, AB Spor Forumu gibi etkinliklere destek verilmesidir.

Şekil 2.1: Erasmus Plus Programının Yapısı¹³⁰

¹³⁰ O.J.L, Call For Proposals 2019 — EAC/A03/2018 — Erasmus Plus Programme, 24.10.2018 'e göre hazırlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM, DİL VE KÜLTÜR POLİTİKALARI

3.1. AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM POLİTİKASI

Hızla gelişen ve değişen yeni dünya düzenine ayak uydurabilmesi ve teknolojik gelişmeleri yakından takip edebilmesi için Avrupa Birliği'nin güçlü eğitim politikaları ile ekonomik ve sosyal yapısını güçlendirme gereksinimi ortaya çıkmıştır.¹³¹ 2010-2020 yılları arası dönemi kapsayan Lizbon Stratejisi Avrupa Birliği'ni dünyanın en güçlü ve bilgi temelli topluluğu haline getirmeyi amaçlamaktadır ve AB'nin büyümesi ve istihdam sorununun çözümüne odaklanmaktadır.¹³²

Avrupa Birliği birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da ortak politikalar geliştirmekte ve bu politikaları uygulamaya koymaktadır. Her Avrupa Birliği ülkesi, kendi eğitim ve mesleki eğitim sistemlerinden kendisi sorumludur. Avrupa Birliği her ülkenin kendi ulusal eylemlerini desteklemekte ve ortak sorun ya da meselelerin çözümünde birlik üyesi ülkelere yardım etmektedir. Avrupa Birliği üye ülkelerinde ortak sorunların başında toplumun yaş ortalamasının gittikçe artması, iş gücünde eksiklikler, teknolojik gelişmeler ve küresel rekabet gelmektedir. Bu tür sorunlara ortak çözümler getirmek ve ortak bir politika belirlemek amacıyla Lizbon Stratejisinin bir devamı niteliğinde Avrupa Birliği Eğitim ve Öğretim 2020 (ET 2020) Çerçeve Programını¹³³ oluşturmuştur.¹³⁴

Avrupa Birliği eğitim politikası ulusal eğitim sistemlerinin desteklenmesi ve eğitim konusunda ortak meselelerin çözümüne odaklanmaktadır. ET 2020 Göçmenlerin ve sığınmacıların entegrasyonu, ortak değerlerin korunması ve bireylerin topluma dâhil olmasının desteklenmesi, çocukların erken yaşta eğitimi,

¹³¹ İKV, Avrupa 2020 Stratejisi, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, 269, İstanbul, 2014.

¹³² AB Bakanlığı, Eğitim ve Öğretim 2020, Sosyal, Bölgesel ve Yenilikçi Politikalar Başkanlığı, Şubat, 2014,s.1.

¹³³ OJ, 2016/C 202/01, Volume 59,7 June 2016, Article 165.

¹³⁴ EC, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/about-education-and-training-in-the-eu_en, 02 Ocak 2019.

erken yaşta okulu bırakma, yükseköğretim kalitesinin artırılması ve bireylerin yükseköğretime katılması, üniversitesi ile iş piyasası işbirliği, yetişkin eğitimi, öğrenim hareketliliği ve mesleki eğitim ile yetkinlik ve becerilerin artırılması gibi ortak konularda politikalar belirlemek ve geliştirmek Avrupa Birliği'nin eğitim konusunda politikasını belirlemektedir.¹³⁵

Avrupa Birliği sürekli eğitim ve öğretimin ilerlemesinin Avrupa toplumu için oldukça önemli olduğunu düşünmektedir. Kaliteli eğitim ve öğretime herkes tarafından erişim, ekonomik büyümenin, sosyal uyumun, araştırma ve yeniliklerin itici gücünü oluşturmaktadır ve vatandaşların da kişisel gelişimlerini önemli ölçüde arttırabilmelerine fırsat yaratmaktadır. AB'de, eğitim ve öğretim sistemleri Üye Devletler tarafından düzenlenir ve uygulanır. Eğitim ve öğretim sistemlerinin sorumluluğu bireysel devletlere ait olmasına rağmen AB Üye devletlerin eğitim ve öğretim kapasitelerini desteklemekle yükümlüdür. Bu nedenle AB, Üye Devletlerle “ET 2020” çerçeve programı aracılığıyla politikalarda işbirliği yaparak ve sağladığı fonlar yoluyla destek vermektedir. AB, eğitim ve öğrenim hareketliliğini güçlendirmek, ortak değerleri teşvik etmek ve diplomaların sınır ötesi karşılıklı olarak tanınmasını kolaylaştırmak için bir “Avrupa Eğitim Alanı” oluşturulmasına destek vermektedir. Eğitim ve öğretim, AB'nin sosyo-ekonomik gündeminin oldukça kritik bir alanını oluşturmaktadır. Bu gündemde ayrıca, Avrupa 2020 stratejisi ve Avrupa Birliği genelinde ekonomik politikaların koordinasyonu için çerçeve programı sunan ve AB ülkelerinin ekonomik ve bütçe planlarını tartışmasına ve yıl boyunca belirli zamanlarda kaydedilen ilerlemeyi izlemesine olanak tanıyan Avrupa Dönemi¹³⁶ bulunmaktadır.¹³⁷

Eğitim ve Öğretim 2020 Programı'na göre AB, Üye Devletlerin eğitim sistemlerinin organizasyonu ve öğretimin içeriğini Üye Devletler arasında işbirliğini teşvik ederek, kültürel ve dilsel çeşitlilik konularında sorumluluklarına saygı

¹³⁵ EC, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/education/policies/about-education-policies_en, 02 Ocak 2019

¹³⁶ EC, Policies and Information Services, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_en, 17 Ocak 2019.

¹³⁷ EC, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/about-education-and-training-in-the-eu_en, 02 Ocak 2019.

göstererek desteklemelidir. ET 2020' e göre eğitim ve öğretimde aşağıdaki eylemler hedeflenmektedir:

- Eğitimde Avrupa boyutunun, özellikle Üye Devletlerin dillerinin öğretilmesi ve bu dillerin yaygınlaştırılması yoluyla geliştirilmesi,

- Diplomaların akademik olarak tanınması, öğrenci ve öğretmen hareketliliğinin teşvik edilmesi,

- Eğitim kurumları arasında işbirliğinin teşvik edilmesi,

- Üye Devletlerin eğitim sistemlerinde ortak konularda bilgi ve tecrübe aktarımının geliştirilmesi,

- Gençlik değişim programlarının teşvik edilmesi ve gençlerin Avrupa'daki demokratik hayata katılımlarının artırılması,

- Uzaktan eğitimin geliştirilmesinin desteklenmesi,

- Spor müsabakalarında adalet ve açıklığı ve spordan sorumlu birimler arasındaki işbirliğini teşvik ederek, sporcu kadın ve erkeklerin, özellikle genç sporcuların fiziksel ve ahlaki bütünlüğünü koruyarak, Avrupa boyutunun geliştirilmesi.¹³⁸

3.2. AVRUPA BİRLİĞİ DİL POLİTİKASI

Ortak kültürel mirasın bir parçası olan dil, kişisel kimlikleri tanımlamanın yanı sıra karşılıklı anlayışı teşvik ederek diğer insanlarla iletişimde köprü görevi görebilmekte olup, başka ülkelere ve kültürlere ulaşabilme imkânı sağlayabilmektedir. Avrupa Birliği vatandaşlarının çok dilli bireyler olarak yetişmesini isteyerek onların istihdam edilebilirliklerini artırabilmeyi, hizmetlere ve haklara erişimi kolaylaştırabilmeyi ve kültürlerarası diyalog ve sosyal bütünleşme yoluyla dayanışmaya katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Avrupa'daki birçok dilin

¹³⁸ OJ, 2016/C 202/01, Volume 59,7 June 2016, Article 165.

bir arada bulunması, AB'nin temel taşlarından biri olan çoğulculuk çatısı altında birleşme arzusunun güçlü bir simgesi olarak görülmektedir.

AB sınırları içerisinde yaklaşık olarak 500 milyon vatandaşa, 28 Üye Devlete, 3 alfabe ve 24 resmi dile ev sahipliği yapmaktadır. Söz konusu 24 resmi dilin yanında belirli bölgelerde belirli gruplar tarafından konuşulmakta olan 60 dil ve lehçe daha AB mirasının bir parçasıdır. Avrupa Birliği vatandaşlarının dil çeşitliliğinin zenginliğine göçmenlerin de beraberinde getirmiş oldukları diller eklenmektedir.

AB'nin sahip olduğu dil çeşitliliğinin korunmasına ve desteklenmesine yönelik politikalar izlemektedir. Öyle ki Avrupa Konseyi 26 Eylül gününü “Avrupa Diller Günü” olarak ilan edilmiştir. Avrupa Komisyonu, Avrupa Konseyi, Avrupa Modern Diller Merkezi, dil kurumları ve Avrupa'daki vatandaşlar ile birlikte dil çeşitliliğini ve dil öğrenimini teşvik etmek adına çeşitli etkinlikler düzenlemektedir.¹³⁹

3.2.1. Çok Dillilik Politikası

AB'nin temel değerleri arasında yer alan çoğulculuk, birlik sınırları içerisindeki farklılıklara hoşgörüyle yaklaşım bu farklılıkları kendi ilerlemesi için kullanabileceği bir platforma dönüştürmeyi hedeflemektedir. Her ülkenin kendine ait farklı kültürünü ve dilini koruyarak farklılıklardan doğan kuvveti elde etmeye çalışmaktadır.

Avrupa Birliği'nin kuruluş aşamasından itibaren çok dillilik politikası izlediğini görülmektedir. İlk yıllarında, kurucu üyelerinin resmi dilleri olan Almanca, İtalyanca, Felemenkçe ve Fransızca olmak üzere 4 resmi dili bulunmaktadır. Genişlemeler sonucu üye devletlerin sayısı arttıkça AB tarafından kabul edilen resmi dillerin sayısı da artmıştır. Günümüzde AB'nin 24 resmi dili

¹³⁹ EC, Linguistic Diversity, (Çevrimiçi)
https://ec.europa.eu/education/policies/multilingualism/linguistic-diversity_en, 10 Mart 2018.

bulunmaktadır.¹⁴⁰ Her ülkenin vatandaşlarının ya da Avrupa kurumlarındaki temsilcilerinin kendi dilinde konuşma hakkı bulunmaktadır.

AB kurumlarıyla yazışmalarda her AB vatandaşının resmi dillerden herhangi birini kullanma hakkına sahip olduğu ve aynı dilde cevap almasının zorunlu olduğu AB resmi web sitesi üzerinde belirtilmiştir. AB düzenlemeleri ve diğer yasal metinler İrlandaca hariç tüm resmi dillerde yayınlanmaktadır.¹⁴¹ Bu sebeple Avrupa Birliği'nin kendi bünyesinde çalıştırdığı çevirmenler bulunmaktadır. Avrupa Birliği'nde çalışan çevirmenler hem yazılı hem sözlü çeviri hizmeti vermektedir. Avrupa Birliği resmi dillerinin sayısının çokluğuna bakıldığında ihtiyaç duyulan çeviri iş yükünün ne kadar fazla olduğu anlaşılmaktadır. Yine de çok dilliliğin korunması adına tüm AB resmi dillerine çeviri hizmeti sağlanmaktadır. Günümüzde Makine çevirisinin kullanımının artmasıyla birlikte, gerçek anlamda çeviri kalitesinin sağlanmasında insan unsurunun önemi fark edilmiştir. Tercümanlara olan talep, özellikle uluslararası kuruluşlarda artmıştır. Tercümanlar, resmi işlerde göçmen topluluklarına yardımcı olurken, insan haklarının ve demokratik hakların korunmasına da katkıda bulunmaktadırlar.

Avrupa Komisyonu'nun Avrupa Birliği'nde çok dilliliği teşvik etme stratejisini ana hatlarıyla ortaya koymakta olan haberleşme bir dizi özel eylem önermektedir.¹⁴² Çok dillilik, hem bir kişinin birkaç dili kullanma becerisini hem de farklı dil topluluklarının tek bir coğrafi alanda bir arada bulunmasını ifade etmektedir. AB Komisyon'un çok dillilik politikasının dil öğrenimini ve toplumdaki dilsel çeşitliliği teşvik etmek, ekonomide çok dilliliği teşvik etmek, AB müktesebatına AB vatandaşlarının kendi dillerinde erişimini sağlamak üzere 3

¹⁴⁰ Ulvican, Yazar, "AB'de Çok Dillilik Politikası ve Tek Dil Arayışı", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research**, Cilt: 10 Sayı: 48, Şubat 2017, (Çevrimiçi) http://sosyalarastirmalar.com/cilt10/sayi48_pdf/1dil_edebiyat/yazar_ulvican.pdf 07 Nisan 2018.

¹⁴¹ EU, Multilingualism, (Çevrimiçi) https://europa.eu/european-union/topics/multilingualism_en, 12 Mart 2018.

¹⁴² EU, "Promoting multilingualism in the EU", EUROPA - Summaries of EU legislation, Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions — A New Framework Strategy for Multilingualism (COM(2005) 596 final, 22.11.2005), (Çevrimiçi) <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/58e49190-007b-4431-8ebe-f396b1182c52/language-en/format-HTML/source-93588437>, (08 Mart 2018)

temel hedefi bulunmaktadır. Dil öğreniminin teşvik edilmesi ve dil çeşitliliğinin korunması konusunda Uluslararası öğrenci değişim programlarının uygulanması, dil öğretmenlerinin eğitiminin güncellenmesi ve erken dil öğreniminde en iyi uygulamaların incelenmesi gibi eylemler gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Komisyon Birlik üyesi ülkelerden çok dilliliğin teşvik edilmesi için kendi planlarını oluşturmalarını talep etmektedir.¹⁴³

AB ekonomisi üzerindeki çok dilliliğin etkisinin araştırılması, dil becerilerinin artırılması üzerine çalışılması, dil öğrenimini teşvik etmek için görsel medyada altyazıların daha fazla kullanılması için potansiyel araştırılması, tercüman eğitimi konusunda üniversitelerde konferansların düzenlenmesi ve multimedya kaynaklarının kullanımının kolaylaştırılması Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir.

Komisyon, vatandaşların haklarını ve Avrupa mevzuatının onları nasıl etkilediğini anlamalarına yardımcı olmak için çok dillilik girişimlerinde bulunmaktadır. Komisyon; her biriminde çok dillilik politikasının tutarlı bir şekilde uygulamasını, web portalı (Europa) ve yayınlarında çok dilliliğin teşvik edilmesini, çok dillilik üzerine seminerler düzenlenmesini; konferans tercümanlığı, uzaktan eğitim araçları ve burslar için üniversitelere hibeler ve öğretim yardımlarının sunulmasını desteklemektedir.¹⁴⁴

3.2.2. Avrupa Birliği Üye Devletler Ulusal Dil Politikası

Avrupa Konseyi dil eğitimi ve öğreniminin geliştirilmesi konusunda çok kapsamlı çalışmalar gerçekleştirmektedir. Avrupa Eğitim Alanı oluşturma vizyonunun merkezinde dil yeterliklerinin geliştirilmesi bulunmaktadır. Yabancı dil konuşabilmek yalnızca yurtdışında okumak ve uluslararası iş piyasalarında çalışmak için gerekli bir yeterlilik olarak görülmemektedir. Aynı zamanda yeni bakış açıları

¹⁴³ a.e.

¹⁴⁴ EU, Multilingualism, (Çevrimiçi) https://europa.eu/european-union/topics/multilingualism_en, 12 Mart 2018.

oluşturarak ve insanların diğer kültürleri keşfetmelerini sağlamalarına yardımcı olmaktadır.

AB genelinde başka kültürlerin tanınması ve Avrupa içinde iletişimin kuvvetlenmesi amacıyla her Avrupa vatandaşının erken yaştan itibaren iki yabancı dil öğrenmeleri hedefi konulmuştur. Fakat AB genelinde Üye Devletlerin kabul edilen bu hedef doğrultusunda yeterince ilerleme gösteremedikleri görülmektedir. Aslında, zorunlu eğitim sonunda öğrenciler arasındaki dil yeterlilik seviyeleri genellikle düşüktür ve Üye Devletler arasında çok büyük farklılıklar bulunmaktadır. Avrupa Konseyi, Avrupa içi hareketliliğin artması ve farklı dilleri konuşan üçüncü ülkelerden gelen seviyedeki çocuklar ile çok dilliliği AB'nin gerçek bir olgusu haline getirmek için karşılaştığı zorlukları aşmak ve fırsatlar yaratmayı hedeflemektedir. Bu amaçla;

- Zorunlu eğitimin sonunda Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı(CEFR)' na dayanan belirli yeterlilik seviyelerine ulaşmaya odaklanarak dil öğrenimini artırmak;
- Öğrencilerin dil yeterliliklerini dikkate alarak, dil öğrenimi için kapsayıcı bir çerçeve sağlayan eğitim ve öğretimde dil farkındalığı kavramını tanıtmak;
- Daha fazla dil öğretmeninin yurtdışında öğrenme ve ders çalışma fırsatlarından yararlanmasını sağlamak;
- Okul eğitiminin sınır tanımayacağını öngören ve 23 farklı dilde eğitim hizmeti sunan School Education Gateway ve eTwinning gibi ortak Avrupa platformlarını kullanarak yenilikçi, kapsayıcı ve çok dilli pedagojik yöntemleri tanımlamak ve tanıtmak hedeflenmektedir.¹⁴⁵

Eğitimde Avrupa boyutunun yanı sıra, tüm seviyelerde kapsayıcı ve kaliteli eğitim ve öğretim uyumlu bir Avrupa toplumu oluşturulması ve sürdürülmesi için son derece önemli görülmektedir. Avrupalı her vatandaşın Avrupa'nın ortak kültür mirasını ve çeşitliliğini öğrenmesinin ve Avrupa Birliği'nin kökenlerini ve işleyişini

¹⁴⁵ EC, Proposal For A Council Recommendation On A Comprehensive Approach To The Teaching And Learning Of Languages, COM/2018/272 Final - 2018/0128(NLE), Brussels, 2018, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A272%3AFIN>, 02 Ocak 2019.

iyi anlamasının, ortak Avrupa bilincinin oluşturulabilmesi açısından gerekli olduğu düşünülmektedir.

Eğitim iyileştirilmesi ve geliştirilmesi üzerine politikaları desteklemek üzere, Avrupa Komisyonu tarafından 17 Ocak 2018 tarihinde önerilen, Avrupa Konseyi tarafından 22 Mayıs 2018 tarihinde kabul edilen “Ortak Değerler, Kapsayıcı Eğitim ve Eğitimde Avrupa Boyutu” üzerine Avrupa Konseyi Tavsiyesi ulusal demokrasilerin ve AB'nin güçlendirilmesini amaçlamaktadır.¹⁴⁶ Bunun yanında popülizmi, yabancı düşmanlığını, radikalleşmeyi, bölücü milliyetçiliği ve yalan haberlerin yayılmasını önlemek için sosyal uyumu güçlendirmeyi hedeflemektedir. Tüm eğitim seviyelerinde ortak değerlerin, kapsayıcı eğitimin, ulusal boyuttaki farklılıkları koruyarak eğitimde Avrupa Boyutunun ve öğretmenlerin desteklenmesi ve teşvik edilmesi temeline hareket edilmesi önerilmektedir. Avrupa Birliği uygulamaları ve fonlarıyla paralel olarak, özellikle Erasmus Plus programı ve Avrupa Yapısal ve Yatırım Fonları ile bu Tavsiye' nin uygulanmasını desteklenmektedir.¹⁴⁷

Avrupa Parlamentosu ve Konsey' sunduğu önerileri ile Komisyon, Avrupa toplumunun ihtiyaçlarına uygun kaliteli, geleceğe yönelik eğitim ve öğretimin geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Hayat boyu öğrenme konusunda AB politikalarında ise Avrupa Komisyonu, kişisel başarı ve gelişim, istihdam edilebilirlik, sosyal içerme ve aktif vatandaşlık için herkesin ihtiyaç duyduğu temel yetkinlikleri, bilgi, beceri ve tutumları güçlendirmek için AB ülkeleriyle işbirliği içerisinde hareket etmektedir. Hayat boyu öğrenmenin başarılı bir şekilde sağlanması için bazı temel yeterlik ve yetkinliklerin vatandaşlar tarafından kazanılmasına destek verilmektedir. Yeterli eğitim personeli yetiştirilmesi, çeşitli öğrenme yaklaşımlarını desteklenmesi ve önemli yeterliliklerin değerlendirilmesi ve

¹⁴⁶ EC, (Çevrimiçi) <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/recommendation-common-values-inclusive-education-european-dimension-of-teaching.pdf>, 04 Nisan 2019.

¹⁴⁷ a.g.e.

doğrulanması için gerekli yaklaşımların keşfedilmesi yoluyla herkes için yüksek kaliteli eğitim-öğretim ve hayat boyu öğrenmenin sağlanması amaçlanmaktadır.¹⁴⁸

2006'da Avrupa Parlamentosu ve Konsey tarafından Hayat Boyu Öğrenme için Temel Yeterlilikler Tavsiyesi kabul edilmiştir.¹⁴⁹ Politika belirleyiciler, eğitim ve öğretim personeli, sosyal ortaklar ve öğrenciler, temel yeterlilikler konusunda ortak bir Avrupa ortak çerçevesi sağlamıştır. Ayrıca, istihdam ve sosyal politikalar gibi diğer ilgili politikaları ve gençliği etkileyen diğer politikaları desteklemeyi hedeflemektedir. Haziran 2016'da, Komisyon, 2006 Tavsiyesini güncellemek ve Avrupa genelinde önemli yeterliliklerin gelişimini daha ileri boyutta desteklemek amacıyla 2006 Yaşam Boyu Öğrenme için Temel Yeterlilikler Tavsiyesinin İncelenmesini başlatmıştır.¹⁵⁰

3.3. AB KÜLTÜR POLİTİKASI

Kültür, Avrupa'nın zengin mirasının ve tarihinin temeli oluşturur ve belirli bir yerin insanlar için çekiciliğini arttırmada veya o yerin benzersiz kimliğini ön plana çıkarmada önemli bir role sahiptir. Kültür, girişimcilik ve yaratıcılık için önemli bir kaynak ve aynı zamanda yeniliklere kapı açabilmeyi sağlayan önemli bir faktör olabilir. Kültür, bireylerin belirli bir topluma kendini ait hissetme duygularını artırarak sosyal içermeye katkıda bulunabilir.¹⁵¹

Avrupa Birliği'nin kültür politikasının temelinde Avrupa ortak değerleri yatmaktadır. Bu değerleri; insan onuru ve özgürlüğü, demokrasi, eşitlik, hukuk kuralları ve insan haklarına saygı oluşturmaktadır. İnsan haklarının azınlıklara mensup kişilerin de dâhil edilerek en geniş ölçekte korunması bu değerlerin temelini oluşturmaktadır. Avrupa Birliği Antlaşması Madde 2'de; bu değerlerin Üye

¹⁴⁸ EC, Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning COM/2018/024 final - 2018/08 (NLE), Brussels, 2018, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0024>, 02 Ocak 2019.

¹⁴⁹ OJ L 327, 24.11.2006, p. 45–68, Decision No 1720/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 establishing an action programme in the field of lifelong learning

¹⁵⁰ EC, Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning COM/2018/024 final - 2018/08 (NLE), Brussels, 2018, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0024>, 02 Ocak.2019.

¹⁵¹ EEAS,Culture, (Çevrimiçi) https://eeas.europa.eu/topics/culture_en, 19 Ocak 2019.

Devletlerin ortak değerlerini, başka bir deyişle Birliği, ülkeleri, toplulukları ve insanları birbirine bağlayan dokuyu oluşturduğu belirtilmiştir.

AB kültür politikalarının diğer bir dayanağı olan "Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü(UNESCO)" nün amacı Ağustos 1945'te yayımlanan anayasa taslağı metninin birinci maddesinde aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

1. Etkili uluslararası örgütlenme ve dünya barışı için bir temel olarak, dünya halklarının yaşam, kültür, sanat, beşeri bilimler ve bilimlerin karşılıklı anlayışını ve takdirini geliştirmek ve sürdürmek.
2. İnsanlara eşit şartlarda ve ortak bir hizmetin sunabilmesi için dünyanın tüm bilgi ve kültür kaynaklarının tüm insanlara yaygınlaştırılmasını sağlamak ve bu konuda işbirliği yapmak ve dünyadaki tüm insanların ekonomik istikrar, siyasal güvenlik ve genel refahına katkıda bulunulmasının sağlanması.¹⁵²

Avrupa Birliği kültür programlarını 2007-2013 yıllarını kapsayan birinci ve 2014-2020 yıllarını kapsayan ikinci dönem olmak üzere altı yıllık iki ayrı dönemde incelememiz mümkündür. 2007-2013 yılları arasındaki dönemde AB, kültürel ve kreatif endüstrilere 6 milyar Euro'dan fazla yatırım yapmıştır. Bu dönemdeki yatırımlar daha çok kültürel mirası korumak (3 milyar Euro), kültürel altyapının geliştirilmesini sağlamak (2,2 milyar Euro) ve kültürel hizmetleri desteklemek(775 milyon Euro) amacıyla yapılmıştır. 2014-2020 yıllarını kapsayan ikinci dönemde ise rekabetçiliğin ve büyümenin güçlendirilmesine odaklanılmıştır. Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF) ile yeni kültürel sektörlerin desteklenmesi, yatırımların kültürel mirasa dönüştürülmesinin desteklenmesi, Yaratıcı Avrupa Çerçeve Programı, Kurumsal ve KOBİ Rekabet Edebilirlik Programı (COSME), Araştırma ve Yenilik Çerçeve Programı, Horizon 2020 ve Avrupa Yaratıcı Endüstriler Birliği,

¹⁵² Thomas, Eliot, **Christianity and Culture, The idea of a Christian Society and Notes Towards The Definition of Culture**, Harcourt Brace, Newyork, 1976, p.86.

ulusal ve bölgesel programlar gibi diğer fonlarla ortaklıkların güçlendirilmesi hedeflenmektedir.¹⁵³

Kendi kültür politikalarından sorumlu olan AB Üye Devletleriyle, Avrupa Komisyonunun rolü, dijital teknolojilerin etkisi, değişen kültürel yönetim modelleri ve kültürel inovasyon potansiyelini destekleme ihtiyacı gibi ortak meselelerin ele alınmasına yardımcı olmaktır.

Avrupa Komisyonu, 2007 Avrupa Kültür Gündemi' nin ardından, kültür sektöründeki büyük değişiklikleri de göz önünde bulundurarak Mayıs 2018'de yeni bir gündemini kabul etmiştir. 2018 Kültür Gündemi kültürün Avrupa toplumlarına, ekonomilerine ve uluslararası ilişkilerine sağladığı olumlu katkıya odaklanmaktadır ve Üye Devletler, sivil toplum ve uluslararası ortaklarla gelişmiş çalışma yöntemlerini sunmaktadır. Yeni Avrupa Kültür Gündemi, Avrupa Birliği'nde 2019'da başlayan bir sonraki aşaması için çerçeve sağlamaktadır. Üye Devletler, Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen Kültür Çalışma Planları ile kültürle ilgili politika işbirliğine ilişkin temel konuları ve çalışma yöntemlerini belirlemektedirler. 27 Kasım 2018 tarihinde kabul edilen 2019-2022 Kültür Çalışma Planı kültür politikalarını oluşturmada Avrupa işbirliğinin sağlanması için beş temel konudaki önceliği belirlemektedir. Bu öncelikli konular;

- kültürel mirasta sürdürülebilirlik
- refah ve bütünlük
- sanatçıları, kültürel ve yaratıcı profesyonelleri ve Avrupa içeriğini destekleyen bir ekosistem,
- cinsiyet eşitliği ve
- uluslararası kültürel ilişkilerdir.

Bu öncelikler açıkça tanımlanmış çalışma yöntemleri ve hedef çıktıları ile 17 farklı faaliyetle tamamlanmaktadır. Bu faaliyetler AB düzeyinde yeni kazanımlar oluşturmakta ve geliştirmektedir. Kültürel miras veya uluslararası

¹⁵³ EC, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/culture/, 02 Ocak 2019.

kültürel ilişkiler konularındaki faaliyetler, müzik sektörüyle ve cinsiyet eşitliğiyle ilgili faaliyetler gibi yeni konuları kapsamaktadır.

2015-2018 Çalışma Planı herkes tarafından erişilebilir ve toplumun her kesimini kapsayıcı kültür, kültürel miras, kültürel ve yaratıcı sektörler (yaratıcı ekonomi ve yenilik), kültürel çeşitliliğin teşviki, dış ilişkilerde ise kültür ve hareketliliğe odaklanmaktadır.¹⁵⁴ Kısacası AB için kültür, giderek artan istihdam alanı oluşturan bir sektör haline gelmiştir. Bunun yanında, hem Avrupa'daki büyümeye hem de AB vatandaşları için yaşam kalitesinin artırılmasına katkıda bulunmaktadır. Kültür sektörü ayrıca sosyal içermeyi teşvik etmek ve kültürel çeşitliliği desteklemek için mükemmel bir araç olmuştur.

Avrupa Birliği, Üye Devletlerin ulusal kimlikleri ve ulusal kamu kurumlarının örgütlerinin yanı sıra, Avrupa halklarının kültür ve geleneklerinin çeşitliliğine saygı göstererek, bu ortak değerlerin korunmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu şekilde dengeli ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmeyi amaçlar ve kişilerin, malların, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımını desteklemektedir.¹⁵⁵

3.3.1. AB Kültür Politikalarının Gelişimi (Geçmişten Günümüze AB Kültür Politikaları)

Kültürel çeşitlilik, Avrupa Birliği en önemli değerlerindedir. AB'nin öncelikli hedefleri arasında; barışı, hukukun üstünlüğünü, ifade özgürlüğünü, karşılıklı anlayışı ve temel haklara saygıyı temel alan küresel bir düzeni tüm dünyada oluşturması yer almaktadır. Bu sebeple, uluslararası kültürel ilişkiler yoluyla kültürel çeşitliliğin teşvik edilmesi AB'nin küresel aktör olarak önemli bir görevidir. Hem AB'nin üçüncü ülkelere sağladığı destek ve yardımlar yoluyla 'uluslararası kültürel ilişkileri' teşvik etmesi hem de Birliğin ve AB Üye Devletleri'nin kültürlerini 'kültürel diplomasi' yoluyla desteklenmesi AB kültür politikalarının temelini

¹⁵⁴ EC, Culture, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/culture/policy/strategic-framework_en, 17 Ocak 2019.

¹⁵⁵ OJ,2000/C 364/01, December, 2000, Article, 22, (Çevrimiçi) http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf, 18 Mart 2019.

oluşturan etmenlerdir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler' in önemli bir ortağı olarak AB, dünyanın kültürel mirasını korumak için UNESCO ile de yakın işbirliği içindedir.¹⁵⁶

İlk olarak 2007 yılında Avrupa Komisyonu, Birliğin uluslararası ilişkilerinde kültürün tanıtımını da içeren bir “Küreselleşen Dünyada Kültür Avrupa Gündemi” ni önermiştir.¹⁵⁷ O zamandan itibaren Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesi ve Avrupa Dış İlişkiler Hizmetinin (EEAS) kurulması, AB'nin uluslararası kültürel ilişkilere katkısını daha da artırabilecek yeni bir boyut oluşturabilmiştir. Daha sonraki yıllarda, Üye Devletler, Avrupa Parlamentosu ve STK temsilcileri uluslararası kültürel ilişkilere daha koordineli bir AB yaklaşımı talebinde bulunmuşlardır. Kasım 2015'te Avrupa Konseyi, Avrupa Komisyonu'ndan ve Yüksek Temsilci' den, “AB dış ilişkilerinde kültüre stratejik bir yaklaşım” hazırlamasını istemiştir.¹⁵⁸

AB'nin Kültür programlarının başarılı bir şekilde uygulanmasının ile birlikte, Avrupa Komisyonu 2014 yılında, “Yaratıcı Avrupa” adı altında Avrupa'nın kültürel ve yaratıcı sektörlerini destekleyen birleştirilmiş bir çerçeve programı başlatmıştır. Bu çerçeve programının fonu, Açık Koordinasyon Yöntemi, şehirler ve bölgeler arasındaki değiş tokuşun iyileştirilmesine odaklanan projelere destek, düzenli raporlar ve çalışmalar, tarih, kültür sektörü ve kültür ekonomisi ile ilgili bilgiler ile AB Üye Devletleri arasındaki akran öğrenme faaliyetleri ile tamamlanmaktadır. Bu faaliyetlerin yanı sıra, diğer politika önlemleri ve öncelikleri, uluslararası kültürel işbirlikleri yoluyla, özellikle Üye Devletler ile yapılan görüşmeler ve Kültür Gündemi' nin uygulanmasını araştıran düzenli ilerleme incelemeleriyle devam etmektedir. 8 Haziran 2016'da ise, Komisyon ve Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi, uluslararası kültürel ilişkiler alanında bir AB stratejisine yönelik bir “Ortak İletişim” politikasını kabul etmiştir. Buna

¹⁵⁶ EC, **Joint Communication To The European Parliament And The Council**, Brussels, 8.6.2016

¹⁵⁷ Commission of The European Communities, **Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee of the Regions**, Brussels, 10.5.2007, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0242:FIN:EN:PDF>, 02 Ocak 2018.

¹⁵⁸ EC, **Joint Communication To The European Parliament And The Council**, Brussels, 08.06.2016, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2016%3A29%3AFIN>, 08 Ocak 2019.

politikaya göre, Ortak İletişim, kültürel diplomasiye yönelik daha stratejik bir AB yaklaşımını önermektedir.

“Yaratıcı Avrupa” programı, kültür sektörü için AB finansmanının temel kaynağını oluşturmaktadır. 2019 yılından sonraki kültür politikalarında ise AB Kültür Çalışma Planları kapsamında yürütülen politika çalışmalarını da desteklemektedir ve 2021 yılından itibaren kültür alanında yeni bir program desteklenecektir. Kültür alanında AB düzeyinde işbirliğinin bir sonraki aşaması, 2019 yılı sonrası yeni Kültür Çalışma Planı tarafından yönetilecektir. Açık Koordinasyon Yöntemi’ ne göre, yeni Çalışma Planı’nı ve burada tanımlanan öncelikleri uygulamak için bir dizi çalışma grubu oluşturulacaktır. Diğer çalışma yöntemleri arasında geçici uzman grupları, tematik seminerler veya Komisyon tarafından oluşturulan çalışma grupları, Kültür Bakanlıkları ve Dışişleri Bakanlıklarından yetkililerin toplantıları ve iki yılda bir yapılan Avrupa Kültür Forumu gibi konferanslar yer almaktadır.¹⁵⁹

Kültür, AB uluslararası ilişkilerinin merkezinde yer almaktadır ve 8 Haziran 2016’da kabul edilen Ortak İletişim, AB ile diğer ülkeleri arasında kültürel işbirliğini teşvik etmeyi, barış, hukukun üstünlüğü, ifade özgürlüğü ve karşılıklı anlayış temelinde küresel bir düzen geliştirmeyi amaçlar. Kültür, AB dış politikasında giderek artan bir öneme sahiptir. Kültürel işbirliği; diyalogu, açık fikirliliği, saygınlığı ve karşılıklı saygıyı artırarak önyargıların gelişmesini önleyebilmektedir. Kültürlerarası diyalog çatışmaları önlemeye yardımcı olabilmekte ve ülkeler içinde ve arasında uzlaşmayı teşvik edebilmektedir. Kültür, mültecilerin entegrasyonu, radikalliğe engel olma ve dünyadaki kültürel mirasın korunması gibi küresel zorluklara karşı bir cevap oluşturabilmektedir. Kültür, AB içinde ve dışında hem sosyal hem de ekonomik faydalar sağlamanın bir aracı olarak görülebilir.¹⁶⁰

¹⁵⁹EC, Culture, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/culture/policy/strategic-framework_en, 17 Ocak 2019.

¹⁶⁰ European External Action Service (EEAS), “Culture - Towards an EU Strategy for International Cultural Relations”, 05.01.2017, (Çevrimiçi) https://eeas.europa.eu/topics/culture/18306/culture-towards-eu-strategy-international-cultural-relations_en, 18 Ocak 2019.

3.3.2. Ortak İletişim (Joint Communication)

AB'nin dünyaya kültürel ifadelerin çeşitliliği, yüksek kaliteli sanatsal yaratım ve canlı bir yaratıcı endüstri ve birçok farklı konuda katkıda bulunmuştur. Dünya devletleri için sağladığı bu yararların yanı sıra, dünyanın geri kalanıyla olan karşılıklı kültür alışverişinden büyük ölçüde faydalanmayı ummaktadır. Aynı zamanda, AB'nin çeşitlilik ve çoğulculuk tecrübesi, üçüncü ülkelerde barış ve sosyo-ekonomik kalkınmanın itici gücü olarak kültürel politikaları teşvik etmesinde için önemli bir etken oluşturmaktadır. Bu Ortak İletişim, AB'nin uluslararası kültürel ilişkilere yaptığı katkıyı ana hatlarıyla belirlemektedir ve AB'nin uluslararası barışı ve istikrarı teşvik etme, kültürel ve sosyal çeşitliliği güvence altına alma ve istihdamın artırılması ve ekonomik büyümeyi teşvik etme hedeflerine ulaşabilmek için AB'nin uluslararası kültürel ilişkilerini geliştirme yöntemlerini önermektedir.¹⁶¹

Ortak İletişim, ortak ülkelerle kültürel işbirliğini üç ana alanda geliştirmeye odaklanan Uluslararası Kültürel İlişkiler için bir AB Stratejisi sunmaktadır:

- Sürdürülebilir sosyal ve ekonomik kalkınma için kültürü bir araç olarak desteklemek;
- Toplumlar arası barış için kültürü ve kültürlerarası diyalogu teşvik etmek;
- Kültürel miras konusunda işbirliğinin güçlendirilmesi.

Bu hedefleri gerçekleştirirken, AB'nin Uluslararası Kültürel İlişkileri, Komisyon ve AB Küresel Stratejisi için öncelik olarak AB'yi daha güçlü bir küresel aktör haline getirmeye katkıda bulunacaktır.

Yeni yaklaşım, ancak tüm paydaşların güçlerini birleştirmesiyle başarıya ulaşabilecektir. Bu Ortak İletişim, daha derin ve daha etkili uluslararası kültürel ilişkiler için stratejik bir çerçeve oluşturmaktadır. Ayrıca Üye Devletler, ulusal kültür kurumları, AB ve diğer ortak ülkelerden gelen özel ve kamu görevlileri ile işbirliği, sosyal ve ekonomik fırsatların artırılması ve en üst düzeye çıkarılması için yeni bir model sunmaktadır. Bu Stratejinin uygulanması için Avrupa Birliği, ev sahibi

¹⁶¹ EC, **Joint Communication To The European Parliament And The Council**, Brussels, 8.6.2016

lkelerinde çok sayıda kültürel faaliyet yürüten ve dünya çapında faaliyet gösteren 139 Delegasyon ve Ofis ile çalışmaktadır. AB, bir tetikleyici olarak hareket edecek ve ulusal kültür kurumları ve vakıfları ile dünya çapındaki özel ve kamu kuruluşları arasındaki sinerjileri ve işbirliğini teşvik edebilecektir. Stratejinin uygulanmasını desteklemek amacıyla ayrıca şubat 2016'da bir Avrupa Birliği Kültür Diplomasi Platformu kurulmuştur.¹⁶²

3.3.3. Uluslararası Kültürel İlişkiler için AB Stratejisi

Uluslararası kültürel ilişkilerin güçlendirilmesi sosyal ve kültürel kalkınmanın sağlanması olduğu kadar ekonomik faydaların sağlanmasında da yardımcı bir görev üstlenebilir. Kreatif rnlerin küresel boyuttaki ticareti 2004 ve 2013 yılları arasında iki kattan fazla artmıştır ve kültür yeni ekonomik düzen içinde yaratıcılık, yenilikçilik ve bilgiye erişimde merkezi bir unsur olmuştur. Kültürel ve kreatif endüstriler, küresel GSYİH' nin yaklaşık% 3'n ve 30 milyon işçiyi temsil etmektedir. Bu oran, gelişmekte olan ülkelerde, kültürel ve kreatif sektörlerin sürdürülebilir kalkınmanın ve kapsayıcı büyümenin desteklenmesine ne kadar büyük bir katkıda bulunduğunu göstermektedir. Yalnızca AB'ne bakıldığında kültürel ve kreatif endüstrilerin 7 milyondan fazla kişi için istihdam oluşturduğu görülmektedir. Bu nedenle kültür, AB'nin kalkınma işbirliğinin bir parçası olarak teşvik edilen önemli sektörlerden birini oluşturmaktadır.¹⁶³

8 Haziran 2016'da, AB Yüksek Temsilcisi ve Başkan Yardımcısı Frederica Mogherini ve AB Komisyon yesi Navraicsics tarafından uluslararası kültürel ilişkilere yönelik bir "AB Stratejisi" geliştirme önerisini sunulmuştur. Bu önerinin hedefinde, AB'nin dünyadaki ülkelerle diplomatik ilişkilerinin merkezine kültürel işbirliğini koymak bulunmaktadır. Kültürel ilişkilere yönelik AB Stratejisinin üç temel hedefi bulunmaktadır:

¹⁶² European External Action Service (EEAS), "Culture - Towards an EU Strategy for International Cultural Relations", 05.01.2017, https://eeas.europa.eu/topics/culture/18306/culture-towards-eu-strategy-international-cultural-relations_en (18.01.2019)

¹⁶³ EC, Joint Communication To The European Parliament And The Council, Brussels, 08.06.2016, (evrimii) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2016%3A29%3AFIN>, 08 Ocak 2019.

- Sürdürülebilir sosyal ve ekonomik kalkınmanın sağlanması için kültür ve yaratıcılık potansiyelini geliştirmek:

Kültür, kapsamlı bir büyüme ve istihdam kaynağıdır ve kreatif ürünlerin küresel ticareti, ekonomik belirsizliğe rağmen son yıllarda artmaya devam ettiği görülmüştür.

- Kültürler arası diyalog yoluyla barışı teşvik etmek ve radikalleşme ile mücadele etmek:

Kültürlerarası diyalog toplumlar arasında karşılıklı anlayışın geliştirebilmesine ve desteklenebilmesine olanak sağlayabilmektedir. Kültürel çeşitliliğin ve insan haklarının değerinin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

- Kültürel miras konusunda işbirliğinin güçlendirilmesi:

Kültürel mirasın korunması, kültürel çeşitliliğin korunması için oldukça önemli bir faktördür. AB, kendisine ortak ülkelere eğitim, beceri geliştirme ve bilgi aktarma faaliyetleri sunarak dünyadaki kültürel mirasın korunmasında önemli bir rol oynamaktadır.¹⁶⁴

Avrupa Birliği, sahip olduğu zengin bir kültürel mirasın yanı sıra, uluslararası ilişkilerde kültürlerarası diyalogun geliştirilmesi, karşılıklı saygının artırılması, çatışmaların ve anlaşmazlıkların önlenmesi ve uzlaşma ortamının sağlanması ve sosyal refah seviyesinin yükseltilmesi ve ekonomik gelişmelerin sağlanması için kültürel işbirliğinin rolüne de önem vermektedir. Ancak, kültürel mirasın ve kültürel çeşitliliğin korunması ve kültürel ilişkilerde AB Stratejisi'nin uygulanmasının başarılı olabilmesi için tüm ülkelerin bu konuda ortak çalışması yürütmesi önem arz etmektedir. AB Stratejisi'nin uygulanmasında, AB ortak ülkelerinden ve yerel kültürel kuruluşlardan hükümetler ve STK'lar, Avrupa Komisyonu, Avrupa Dış İlişkiler Servisi, AB Üye Devletleri ve kültürel kurumlar

¹⁶⁴ EC, Joint Communication To The European Parliament And The Council, Brussels, 08.06.2016, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2016%3A29%3AFIN>, 08 Ocak 2019.

sorumludur. Ayrıca, dış kültürel politikalar konusunda önerilerde bulunmak, kültürel ağları kurmayı kolaylaştırmak, kültürel paydaşlarla etkinlikler düzenlemek ve yürütmek ve kültürel liderlik için eğitim programları geliştirmek için bir “AB Kültür Diplomasi Platformu”¹⁶⁵ kurulmuştur.¹⁶⁶

¹⁶⁵EU Cultural Diplomacy Platform, (Çevrimiçi) <http://www.cultureinexternalrelations.eu/>, 18 Ocak 2019.

¹⁶⁶ EC, Culture, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/culture/policies/strategic-framework/strategy-international-cultural-relations_en, (18 Ocak 2019).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ERASMUS PLUS PROGRAMININ DİL EDİNİMİ VE KÜLTÜREL BÜTÜNLEŞME ÜZERİNE ETKİLERİNE YÖNELİK UYGULAMA ÖRNEĞİ

Bu bölümde; Erasmus Plus Programının, ön lisans, lisans, yüksek lisans veya doktora öğrencilik dönemlerinde ya da staj döneminde Avrupa Birliği öğrenci ve personel değişim programı Erasmus Plus Programına katılan ya da Erasmus Plus staj hareketliliğine katılan bireylerin dil edinimi ve kültürel bütünleşme süreçlerine etkilerini incelemek üzere yapılan çalışmaya ait bulgular yer almaktadır.

4.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE PROBLEMİN ORTAYA KONMASI

Avrupa Birliği'ne üyelik çalışmaları süresinde Türkiye, hem çağa ayak uydurmak amacı ile hem de gelişen ve değişen dünyanın küreselleşmesi ile başta eğitim olmak üzere birçok alanda değişiklikler yapmıştır ve yapmaya devam etmektedir. Türkiye'deki eğitim kurumlarının Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına katılmasının hem öğrencilerin hem de kurumların üzerinde küreselleşmenin getirdiği çoğulculuk anlayışına uyum sağlamada olumlu etkileri olduğu görülmektedir.

Erasmus Plus öğrenci değişim programına katılan öğrencilerin dil bariyeri, kültürel farklılıklar, ırkçılık, politik sorunlar, maddi sorunlar, ulaşım, sağlık sorunları gibi adaptasyon problemleri yaşadıkları gözlemlenmiştir. Erasmus Plus Programının tüm bu ortak sorunlara karşı öğrencilerin üzerinde ne tür katkı ve etkileri olduğu konusu araştırmanın problemi oluşturmuştur.

Bu çalışmada Erasmus Plus programının programa katılan öğrencilerin dil edinimi ve kültürel bütünleşme üzerine etkileri açısından taşıdığı önemin ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır.

4.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Gerçekleştirilen araştırmanın amacı, Erasmus Plus Programının Türkiye genelindeki çeşitli üniversitelerden Erasmus Plus Programına katılan öğrencilerin

üzerinde dil edinimi ve kültürel bütünleşme açısından etkileri ve katkılarının değerlendirilmesidir. Programa katılan öğrencilerin dil ediniminin ne ölçüde gerçekleştiği, dil yeterliliklerinin gelişimi, kültürel açıdan ne tür bir gelişim gösterdikleri incelenmeye çalışılmıştır.

4.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Avrupa Birliği'ne Türkiye'nin adaylık sürecinin başlamasının ardından hukuki alanda birçok reform gerçekleştirmesi ve eğitim sürecine de yansımış ve Türkiye 2004 yılında yükseköğretim kurumlarının AB Gençlik ve Eğitim Programlarına dâhil olarak değişim programlarından faydalanmaya başlamıştır. Avrupa Birliği'nin temel hedeflerinden biri olan “çok dillilik” ve “çoğulculuk” kavramları ve gittikçe artan küreselleşmenin bir sonucu olarak kültürel bütünleşme kavramları bağlamında AB Gençlik ve Eğitim Programlarından Erasmus Plus Programına katılan öğrencilerin dil edinim ve kültürel bütünleşme deneyimlerinin incelenmesi açısından önem arz etmektedir.

Bu çalışma, Erasmus Plus Programı ile yurtdışında yaşama ve eğitim görme fırsatı yakalayan öğrencilerin gözlemleri ve deneyimlerinin yaşadıkları olumlu veya olumsuz tecrübelerin değerlendirilmesi ve bir sonraki çalışmalara öncülük etmesi açısından önemlidir. Ayrıca, Erasmus Plus Programının dil edinim ve kültür bütünleşme ve öğrencilerin dil yeterliliklerinin artması ve kültürel gelişimlerinin gerçekleşmesi üzerine etkilerinin ortaya çıkarılması açısından önemli görülmektedir.

4.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Erasmus Plus Programının öğrencilerin dil edinimi ve kültürel bütünleşme üzerine etkilerinin değerlendirilmesi bağlamında yapılan çalışmada aşağıdaki varsayımlarda bulunulmuştur:

1. Erasmus Plus Programı katılımcıların dil edinimlerine katkıda bulunmaktadır.
2. Erasmus Plus Programı kültürel bütünleşmeye katkı sağlamaktadır.
3. Erasmus Plus Programı katılımcıların dil yeterliliklerini geliştirmesinde etkilidir.

4. Öğrencilerin Erasmus Plus Programına katılım amaçları ile Erasmus Plus Programının amaçları örtüşmektedir.

4.5. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Araştırma sırasında betimsel yöntem kullanılarak niceliksel veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Erasmus Plus Programına katılan öğrencilerinin programın çıktıları hakkındaki görüş ve önerileri alınarak betimsel analiz ile niceliksel bir yöntem kullanılmıştır.

Betimsel analiz, toplanan araştırma verilerini mantıklı, anlamlı ve verimli bir şekilde hesaplamak, tanımlamak ve özetlemek için kullanılan özel yöntemler olarak tanımlanmıştır.¹⁶⁷ Betimsel analiz sayısal ve grafikleri kullanarak verileri net ve anlaşılır bir şekilde özetleyerek verileri analiz etmek ve yorumlamak için kullanılan pratik bir yöntem olan nicel veri analizi türüdür. Anket yoluyla elde edilen veriler şema, tablo ve grafikler ile özetlenebilir ve yorumlanabilir.¹⁶⁸

Bu çalışmada Erasmus Plus Programının kültürel bütünleşme ve dil edinimi konularındaki etkileri üzerinde öğrencilerin görüş, düşünce ve önerilerini belirlemek amacıyla önceden hazırlanmış anket sorularıyla veriler toplanmıştır. “Google dokümanlar” üzerinden hazırlanan ve yeterli sayıda sorudan oluşan anket bağlantısı Türkiye’nin çeşitli üniversiteleri ve bölümlerinden Erasmus Plus Programına katılan öğrencilere mail yoluyla ulaştırılmış ve veriler yine “Google dokümanlar” üzerinden otomatik olarak toplanmıştır.

4.5.1. Araştırmanın Modeli

Kolaydan örnekleme modeli kullanılarak bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Kolaydan örnekleme modeli kullanılırken hali hazırda Erasmus Plus Programına katılmış öğrencilerin dil edinimleri ve kültürel bütünleşme durumları anket sorularını

¹⁶⁷ Vetter, Thomas R., MD, MPH, Descriptive Statistics Reporting the Answers to the 5 Basic Questions of Who, What, Why, When, Where, and a Sixth, So What?, **Anesthesia & Analgesia**, November 2017 - Volume 125 - Issue 5 - p 1797–1802.

¹⁶⁸ Seema, Jaggi, **Descriptive Statistics And Exploratory Data Analysis**, Indian Agricultural Statistics Research Institute, New Delhi, 2003, (Çevirimiçi)
http://iasri.res.in/ebook/EB_SMAR/ebook_pdf%20files/Manual%20II/1-DescriptiveStatistics.pdf, Mart 2019.

cevaplayanlar odaklı tespit edilmeye çalışılmıştır. Erasmus Plus Programına katılan öğrencilerin hepsine ulaşmak zor olduğundan belirli bir sayıdaki örneklem seçilerek anket uygulanmıştır. Öncesinde oluşturulan varsayımlar üzerinden anket soruları oluşturulmuş olup, uygun veri toplama ile araştırma çalışması yapılmıştır.

4.5.2. Araştırmanın Evreni/Örnekleme

Araştırmanın evrenini günümüze kadar Erasmus Plus Programına katılmış öğrenciler oluşturmaktadır. Türkiye çapındaki çeşitli üniversitelerden rastgele seçilmiş çeşitli bölümlerden bugüne kadar Erasmus Plus Programına katılmış olan 248 öğrenci ise bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Bu öğrencilere ulaşabilmek için üniversitelerin Erasmus Ofisi koordinatörleriyle iletişime geçilmiş olup, Erasmus koordinatörlerinden anket bağlantısının öğrencilerle paylaşılması istenmiştir. Mail yoluyla gönderilen anket formu 248 öğrenci tarafından doldurulmuş olup bu öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar otomatik olarak toplanmıştır. Örneklem büyüklüğü seçilirken Yazıcıoğlu ve Erdoğan' ın “ $\alpha= 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri” tablosundan yararlanılmıştır:

Tablo 4.1. $\alpha= 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri ¹⁶⁹

Evren Büyüklüğü	Plus ⁻ 0.03 örnekleme hatası (d)			Plus ⁻ 0.05 örnekleme hatası (d)			Plus ⁻ 0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3
	q=0.5	q= 0.2	q=0.7	q=0.5	q= 0.2	q=0.7	q=0.5	q= 0.2	q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100Milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

¹⁶⁹ Y., Yazıcıoğlu, S., Erdoğan, SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara, Detay Yayıncılık, 2004.

4.6. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA ANALİZİ

Araştırmada kullanılan anket mail yoluyla katılımcılara gönderilmiş olup, ankette Erasmus Plus Programına katılan öğrencilere ilk bölümde demografik bilgilerini saptamak amacıyla sorular yöneltilmiştir. Demografik bilgi bölümde öğrencilerden mail adresleri istenmiş, yaş, cinsiyet, mezuniyet durumu, okudukları bölümlerin dışında hangi ülkeye, hangi üniversiteye ve hangi dönemde gittikleri sorularını yanıtlamaları beklenmiştir. Sonraki bölümde birden çok seçenekli sorular, likert ölçeği kullanılarak sorulan sorularla öğrencilerin Erasmus Plus Programının dil edinimi ve kültürel bütünleşme üzerinde etkileri konusunda fikir ve görüşlerine başvurulmuştur. Son iki soru açık uçlu yorum sorusu şeklinde sorularak öğrencilerin yorum, görüş ve önerilerinin alınması hedeflenmiştir.

4.6.1. Veri Analizi

Anketten toplanan veriler SPSS (25.0) programı betimsel analiz ile incelenmiş olup, çözümlenmeler sıklık ve yüzdelik gibi tekniklerle yapılmıştır. Likert ölçme yöntemi ile araştırma değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

4.6.2. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları

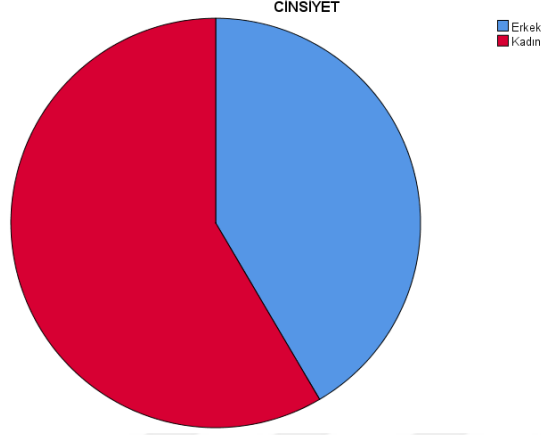
Bu başlık altında araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan anket sorularına verilen cevapların toplanmasıyla elde edilen veriler yukarıda bahsedilen yöntem ve tekniklerle çözümlenmiş ve değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin tablolar ve şekiller kullanılarak aktarılmıştır.

4.6.2.1. Demografik Verilerin Dağılımı

Tablo 4.2. Araştırmaya Katılan Kişilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

CİNSİYET				
	n	%	Geçerli %	Toplam %
Erkek	103	41,5	41,5	41,5
Kadın	145	58,5	58,5	100,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Şekil 4.1. Araştırmaya Katılan Kişilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

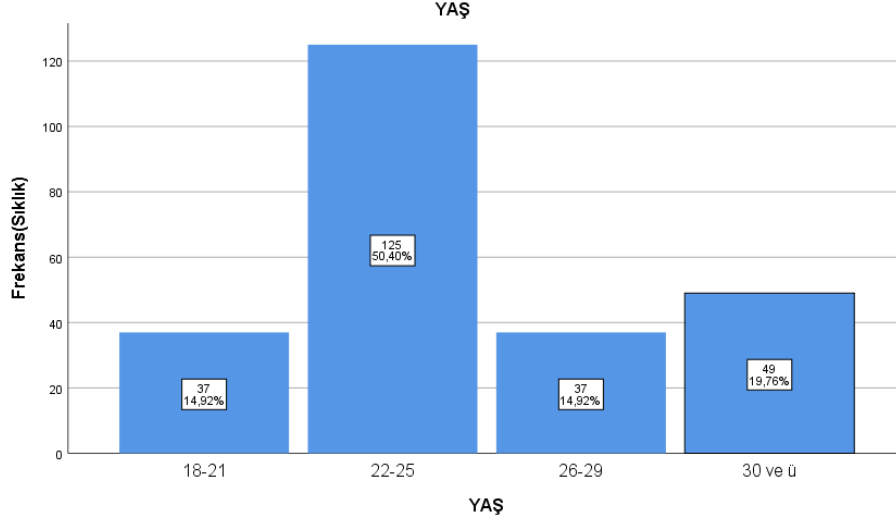

Araştırmaya katılan 248 kişiden %41,5'i erkek, %58,5'i kadındır. Erasmus Plus Programına katılanlardan oluşan örneklem grubumuzda kadınların erkeklere oranla daha fazla olduğunu görmekteyiz.

Tablo 4.3. Araştırmaya Katılan Kişilerin Yaşlara Göre Dağılımı

		YAŞ			
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	18-21yaş arası	37	14,9	14,9	14,9
	22-25yaş arası	125	50,4	50,4	65,3
	26-29 yaş arası	37	14,9	14,9	80,2
	30 ve üzeri yaş	49	19,8	19,8	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Şekil 4.2. Araştırmaya Katılan Kişilerin Yaşlara Göre Dağılımı

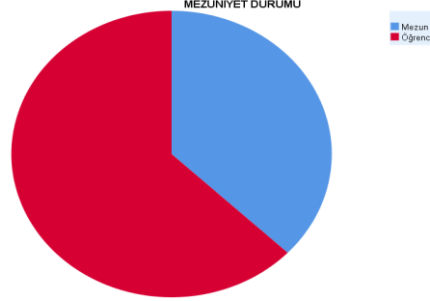
Araştırmaya katılan öğrencilerden %14,92'si 18-21 yaş arası, %50,40'ı 22-25 yaş arası, %14,92'si 26-29 yaş arası, %19,76'sı 30 yaş ve üzeridir. Araştırmaya katılan öğrencilerden büyük çoğunluğunun 22-25 yaş arasında Erasmus Plus Programı'na katılmasının nedeni lisans programlarının ikinci sınıflarından itibaren Erasmus Plus Programına katılma imkânlarının olmasıdır.

4.6.2.2. Deneklerin Erasmus Plus Programına Dair Durum ve Kanaatlerinin Dağılımı

Tablo 4.4. Araştırmaya Katılan Kişilerin Mezuniyet Durumuna Göre Dağılımı

MEZUNİYET DURUMU				
	n	n	Geçerli %	Toplam %
Mezun	92	37,1	37,1	37,1
Öğrenci	156	62,9	62,9	100,0
Total	248	100,0	100,0	

Şekil 4.3. Araştırmaya Katılan Kişilerin Mezuniyet Durumuna Göre Dağılımı

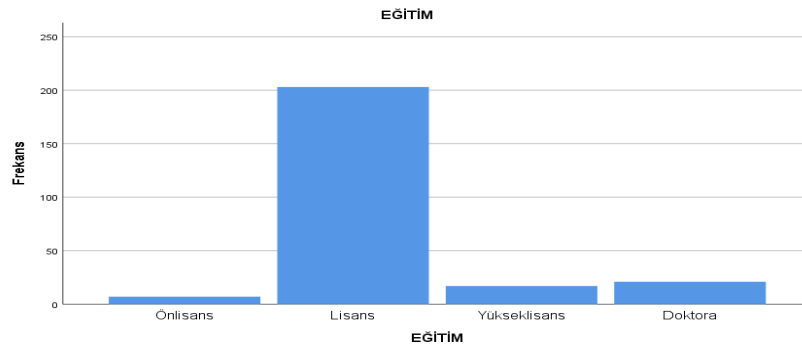

Araştırmaya katılan daha önce Erasmus Plus programından faydalanmış kişiler şundaki mezuniyet durumlarına bakıldığında %37,1'i mezun, %62,9'u ise halen öğrencidir.

Tablo 4.5. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katıldıkları Akademik Döneme Göre Dağılımı

EĞİTİM				
	n	%	Geçerli %	Toplam %
Doktora	21	8,5	8,5	8,5
Lisans	203	81,9	81,9	90,3
Ön Lisans	7	2,8	2,8	93,1
Yüksek Lisans	17	6,9	6,9	100,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Şekil 4.4. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katıldıkları Akademik Döneme Göre Dağılımı

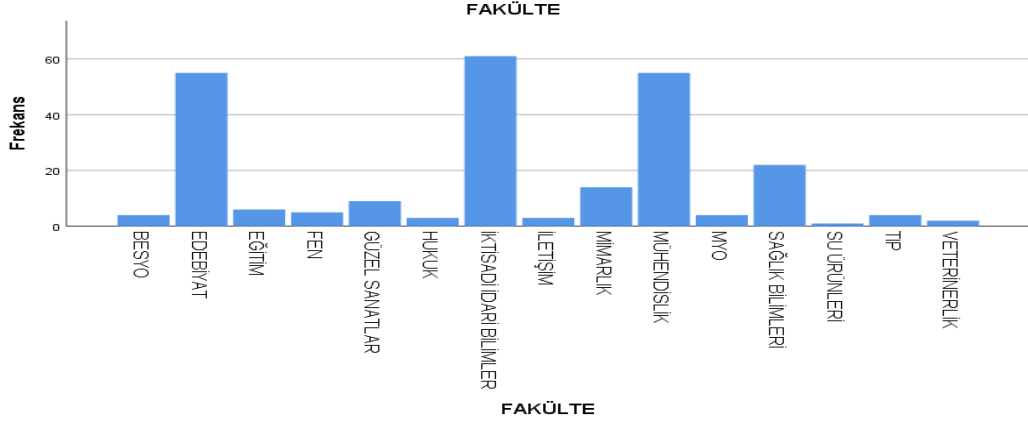

Araştırmaya katılan kişilerin %81,9'u Erasmus Plus Programına lisans, %8,5'i doktora, %2,8'i Ön lisans, %6,9'u Yüksek Lisans eğitimi sırasında katıldıkları görülmektedir. Lisans eğitimi sırasında Erasmus Plus Programına katılım oranı oldukça fazladır.

Tablo 4.6. Araştırmaya Katılan Kişilerin Eğitim Gördükleri Fakültelelere Göre Dağılımı

FAKÜLTE					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	BESYO	4	1,6	1,6	1,6
	EDEBİYAT	55	22,2	22,2	23,8
	EĞİTİM	6	2,4	2,4	26,2
	FEN	5	2,0	2,0	28,2
	GÜZEL SANATLAR	9	3,6	3,6	31,9
	HUKUK	3	1,2	1,2	33,1
	İKTİSADİ İDARİ BİLİMLER	61	24,6	24,6	57,7
	İLETİŞİM	3	1,2	1,2	58,9
	MİMARLIK	14	5,6	5,6	64,5
	MÜHENDİSLİK	55	22,2	22,2	86,7
	MYO	4	1,6	1,6	88,3
	SAĞLIK BİLİMLERİ	22	8,9	8,9	97,2
	SU ÜRÜNLERİ	1	,4	,4	97,6
	TIP	4	1,6	1,6	99,2
	VETERİNERLİK	2	,8	,8	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Şekil 4.5. Araştırmaya Katılan Kişilerin Eğitim Gördükleri Fakültelelere Göre Dağılımı

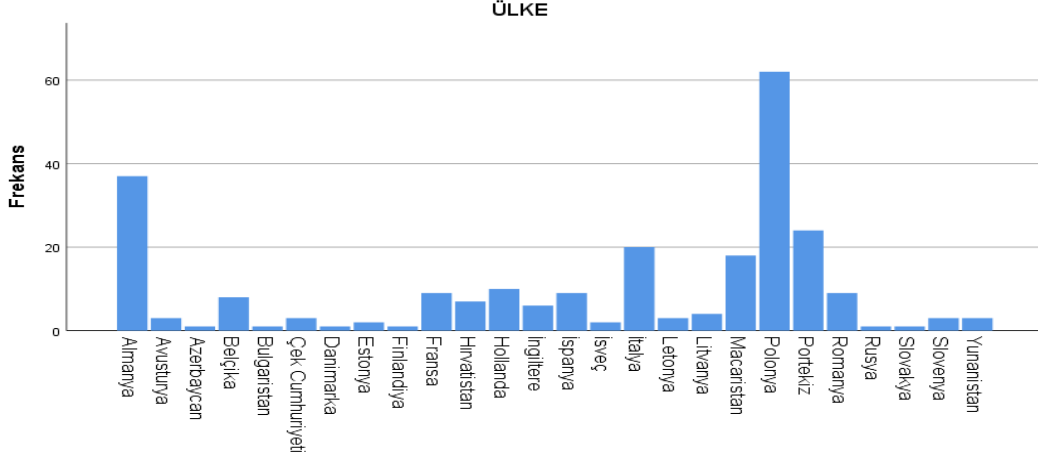

Araştırmaya katılan kişilerin %1,6'sı Beden Eğitimi Spor Yönetimi Yüksekokulu, %22,2'si Edebiyat Fakültesi, %2,4'ü Eğitim Fakültesi, %2,0'ı Fen Fakültesi, %3,6'sı Güzel Sanatlar Fakültesi, %1,2'si Hukuk Fakültesi, %24,6'sı İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, %1,2'si İletişim Fakültesi, %5,6'sı Mimarlık Fakültesi, %22,2'si Mühendislik Fakültesi, %1,6'sı Meslek Yüksekokulu, %8,9'u Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, %0,4'ü Su Ürünleri Fakültesi, %1,6'sı Tıp Fakültesi, %0,8'i Veterinerlik Fakültesi'nde okumaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin %24,6'lık en büyük oranı İktisadi İdari Bilimler Fakültesi öğrencisidir. İkinci sırada %22,2'lik oranla Mühendislik ve Edebiyat Fakülteleri takip etmektedir. Araştırmaya katılan kişilerden Erasmus Plus Programına %0,4'lük oranla en az katılım oranını Su Ürünleri Fakültesi'nde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 4.7. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelere Göre Dağılımı

	ÜLKE			
	n	%	Geçerli %	Toplam %
Almanya	37	14,9	14,9	14,9
Avusturya	3	1,2	1,2	16,1
Azerbaycan	1	,4	,4	16,5
Belçika	8	3,2	3,2	19,8
Bulgaristan	1	,4	,4	20,2
Çek Cumhuriyeti	3	1,2	1,2	21,4
Danimarka	1	,4	,4	21,8
Estonya	2	,8	,8	22,6
Finlandiya	1	,4	,4	23,0
Fransa	9	3,6	3,6	26,6
Hırvatistan	7	2,8	2,8	29,4
Hollanda	10	4,0	4,0	33,5
İngiltere	6	2,4	2,4	35,9
İspanya	9	3,6	3,6	39,5
İsveç	2	,8	,8	40,3
İtalya	20	8,1	8,1	48,4
Letonya	3	1,2	1,2	49,6
Litvanya	4	1,6	1,6	51,2
Macaristan	18	7,3	7,3	58,5
Polonya	62	25,0	25,0	83,5
Portekiz	24	9,7	9,7	93,1
Romanya	9	3,6	3,6	96,8
Rusya	1	,4	,4	97,2
Slovakya	1	,4	,4	97,6
Slovenya	3	1,2	1,2	98,8
Yunanistan	3	1,2	1,2	100,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Şekil 4.6. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelere Göre Dağılımı

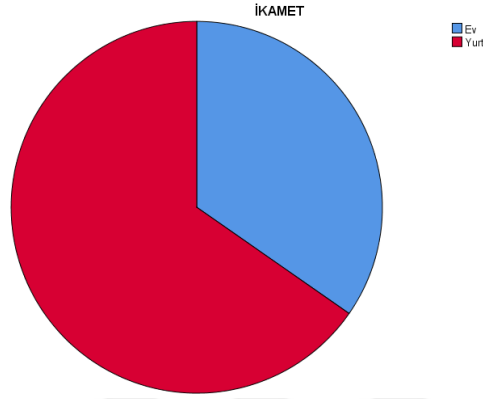

Araştırmaya katılan kişilerden %14,9'u Almanya'ya , %1,2'si Avusturya'ya, %0,4'ü Azerbaycan'a, %3,2'si Belçika'ya, %0,4'ü Bulgaristan'a, %1,2'si Çek Cumhuriyeti'ne, %0,4 Danimarka'ya, %0,8'i Estonya'ya, %0,4'ü Finlandiya'ya, %3,6'sı Fransa'ya, %2,8'i Hırvatistan'a, %4,0'ı Hollanda'ya, %2,4'ü İngiltere'ye, %3,6'sı İspanya'ya, %0,8'i İsveç'e, %8,1'i İtalya'ya, %1,2'si Letonya'ya, %1,6'sı Litvanya'ya, %7,3'ü Macaristan'a, %25,0 'ı Polonya'ya, %9,7'si Portekiz'e, %3,6'sı Romanya'ya, %0,4'ü Rusya'ya, %0,4'ü Slovakya'ya, %1,2'si Slovenya'ya, %1,2'si Yunanistan'a Erasmus Plus Programı ile gitmiştir. Erasmus Plus Programına katılan öğrencilerden çoğunluğunun Polonya'yı tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada en çok tercih edilen ülke ise Almanya olarak görülmektedir.

Tablo 4.8. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde İkamet Ettikleri Yerlere Göre Dağılımı

İKAMET					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	Ev	86	34,7	34,7	34,7
	Yurt	162	65,3	65,3	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Şekil 4.7. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde İkamet Ettikleri Yerlere Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerden %34,7'si evde, %65,3'ü yurttta kalmışlardır.

Tablo 4.9. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde Yaşadıkları Dil Sorununa Göre Dağılımı
(*Öncelik Sırasına Göre Puanlamıştır)

DİL SORUNU					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	1	54	21,8	21,8	21,8
	2	26	10,5	10,5	32,3
	3	45	18,1	18,1	50,4
	4	15	6,0	6,0	56,5
	5	20	8,1	8,1	64,5
	6	22	8,9	8,9	73,4
	7	23	9,3	9,3	82,7
	8	19	7,7	7,7	90,3
	9	24	9,7	9,7	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerden %21,8'i Erasmus Plus Programı ile gittikleri ülkede dil sorununu öncelik olarak birinci sırada, %9,7'si en son sırada yaşamıştır.

Tablo 4.10. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde Yaşadıkları Kültür Sorununa Göre Dağılımı
(*Öncelik Sırasına Göre Puanlamıştır)

KÜLTÜR SORUNU					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	1	50	20,2	20,2	20,2
	2	51	20,6	20,6	40,7
	3	30	12,1	12,1	52,8
	4	24	9,7	9,7	62,5
	5	26	10,5	10,5	73,0
	6	15	6,0	6,0	79,0
	7	16	6,5	6,5	85,5
	8	14	5,6	5,6	91,1
	9	22	8,9	8,9	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerden %20,2'si Erasmus Plus Programı ile gittikleri ülkede kültür sorununu öncelik olarak birinci sırada, %8,9'u en son sırada yaşamıştır.

Tablo 4.11. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde Yaşadıkları Politik Sorunlara Göre Dağılımı(*Öncelik Sırasına Göre Puanlamıştır)

POLİTİK SORUNLAR					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	1	104	41,9	41,9	41,9
	2	29	11,7	11,7	53,6
	3	14	5,6	5,6	59,3
	4	17	6,9	6,9	66,1
	5	9	3,6	3,6	69,8
	6	14	5,6	5,6	75,4
	7	12	4,8	4,8	80,2
	8	12	4,8	4,8	85,1
	9	37	14,9	14,9	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerden %41,9'u Erasmus Plus Programı ile gittikleri ülkede politik sorunları öncelik olarak birinci sırada, %14,9'u en son sırada yaşamıştır.

Tablo 4.12. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde Yaşadıkları Maddi Sorunlara Göre Dağılımı
(*Öncelik Sırasına Göre Puanlamıştır)

MADDİ SORUNLAR					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	1	45	18,1	18,1	18,1
	2	35	14,1	14,1	32,3
	3	28	11,3	11,3	43,5
	4	28	11,3	11,3	54,8
	5	21	8,5	8,5	63,3
	6	14	5,6	5,6	69,0
	7	25	10,1	10,1	79,0
	8	18	7,3	7,3	86,3
	9	34	13,7	13,7	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerden %18,1'i Erasmus Plus Programı ile gittikleri ülkede maddi sorunları öncelik olarak birinci sırada, %13,7'si en son sırada yaşamıştır.

Tablo 4.13. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde Yaşadıkları Ulaşım Sorunlarına Göre Dağılımı
(*Öncelik Sırasına Göre Puanlamıştır)

ULAŞIM SORUNU					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	1	86	34,7	34,7	34,7
	2	28	11,3	11,3	46,0
	3	19	7,7	7,7	53,6
	4	16	6,5	6,5	60,1
	5	18	7,3	7,3	67,3
	6	10	4,0	4,0	71,4
	7	16	6,5	6,5	77,8
	8	15	6,0	6,0	83,9
	9	40	16,1	16,1	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerden %34,7'si Erasmus Plus Programı ile gittikleri ülkede ulaşım sorunlarını öncelik olarak birinci sırada, %16,1'i en son sırada yaşamıştır.

Tablo 4.14. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde Yaşadıkları Sağlık Sorunlarına Göre Dağılımı
(*Öncelik Sırasına Göre Puanlamıştır)

SAĞLIK SORUNU					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	1	87	35,1	35,1	35,1
	2	33	13,3	13,3	48,4
	3	25	10,1	10,1	58,5
	4	10	4,0	4,0	62,5
	5	10	4,0	4,0	66,5
	6	13	5,2	5,2	71,8
	7	15	6,0	6,0	77,8
	8	13	5,2	5,2	83,1
	9	42	16,9	16,9	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerden %35,1'i Erasmus Plus Programı ile gittikleri ülkede sağlık sorunlarını öncelik olarak birinci sırada, %16,9'u en son sırada yaşamıştır.

Tablo 4.15. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde Yaşadıkları Ayrımcılık Yaşamalarına Göre Dağılımı (*Öncelik Sırasına Göre Puanlamıştır)

AYRIMCILIK SORUNU					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	1	79	31,9	31,9	31,9
	2	26	10,5	10,5	42,3
	3	36	14,5	14,5	56,9
	4	19	7,7	7,7	64,5
	5	27	10,9	10,9	75,4
	6	16	6,5	6,5	81,9
	7	12	4,8	4,8	86,7
	8	9	3,6	3,6	90,3
	9	24	9,7	9,7	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerden %31,9'u Erasmus Plus Programı ile gittikleri ülkede ayrımcılık sorununu öncelik olarak birinci sırada, %9,7'si en son sırada yaşamıştır.

Tablo 4.16. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde Yemeklerde Yaşadıkları Sorunlara Göre Dağılımı (*Öncelik Sırasına Göre Puanlamıştır)

YEMEK SORUNU					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	1	46	18,5	18,5	18,5
	2	37	14,9	14,9	33,5
	3	34	13,7	13,7	47,2
	4	21	8,5	8,5	55,6
	5	21	8,5	8,5	64,1
	6	17	6,9	6,9	71,0
	7	19	7,7	7,7	78,6
	8	19	7,7	7,7	86,3
	9	34	13,7	13,7	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerden %18,5'i Erasmus Plus Programı ile gittikleri ülkede yemek sorununu öncelik olarak birinci sırada, %13,7'si en son sırada yaşamıştır.

Tablo 4.17. Araştırmaya Katılan Kişilerin Gittikleri Ülkelerde Yaşadıkları İrkçilik Sorunlarına Göre Dağılımı
(*Öncelik Sırasına Göre Puanlamıştır)

İRKÇILIK SORUNU					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	1	86	34,7	34,7	34,7
	2	44	17,7	17,7	52,4
	3	24	9,7	9,7	62,1
	4	14	5,6	5,6	67,7
	5	14	5,6	5,6	73,4
	6	11	4,4	4,4	77,8
	7	13	5,2	5,2	83,1
	8	8	3,2	3,2	86,3
	9	34	13,7	13,7	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerden %34,7'si Erasmus Plus Programı ile gittikleri ülkede ırkçılık sorununu öncelik olarak birinci sırada, %13,7'si en son sırada yaşamıştır.

Tablo 4.18. Araştırmaya Katılan Kişilerin Kazandıkları Edinimlere Göre Dağılımı

EDİNİM				
	n	%	Geçerli %	Toplam %
Akademik	11	4,4	4,4	4,4
Akademik, Sosyal	5	2,0	2,0	6,5
Dil	14	5,6	5,6	12,1
Dil, Akademik	1	0,4	,4	12,5
Dil, Akademik, Sosyal	4	1,6	1,6	14,1
Dil, Kültür	10	4,0	4,0	18,1
Dil, Kültür, Akademik	5	2,0	2,0	20,2
Dil, Kültür, Akademik, Sosyal	53	21,4	21,4	41,5
Dil, Kültür, Sosyal	57	23,0	23,0	64,5
Dil, Kültür, Yurt Dışı Deneyimi	1	0,4	,4	64,9
Dil, Sosyal	12	4,8	4,8	69,8
Kültür	24	9,7	9,7	79,4
Kültür, Akademik	9	3,6	3,6	83,1
Kültür, Akademik, Sosyal	7	2,8	2,8	85,9
Kültür, Sosyal	23	9,3	9,3	95,2
Sosyal	12	4,8	4,8	100,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerden Erasmus Plus Programı öğrencisi olarak %4,4'ü yalnızca akademik edinim, %2,0'ı akademik ve sosyal edinim, %5,6'sı yalnızca dil edinimi, %0,4'ü dil edinimi ve akademik edinim, %1,6'sı dil edinimi, akademik ve sosyal edinim, %4,0'sı dil ve kültür edinimi, %2,0'ı dil, kültür edinimi ve akademik edinim, %21,4'ü dil, kültür edinimi ve akademik, sosyal edinim, %23,0'ı dil, kültür edinimi ve sosyal edinim, %0,4'ü dil, kültür edinimi ve yurtdışı deneyimi, %4,8'i dil edinimi ve sosyal edinim, %9,7'si yalnızca kültür edinimi, %3,6'sı kültür edinimi ve akademik edinim, %2,8'i kültür edinimi ve akademik, sosyal edinim, %9,3'ü kültür edinimi ve sosyal edinim, %4,8'i yalnızca sosyal edinim kazanmıştır.

Tablo 4.19. Araştırmaya Katılan Kişilerin Kazandıkları Dil Edinimlerine Göre Dağılımı

DİL EDİNİMİ				
	n	%	Geçerli %	Toplam %
Diğer	91	36,7	36,7	36,7
Dil	157	63,3	63,3	100,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Tablo 4.20. Araştırmaya Katılan Kişilerin Kazandıkları Sosyal Edinimlere Göre Dağılımı

SOSYAL EDİNİM				
	n	%	Geçerli %	Toplam %
Diğer	74	29,8	29,8	29,8
Sosyal	174	70,2	70,2	100,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Tablo 4.21. Araştırmaya Katılan Kişilerin Kazandıkları Kültür Edinimlerine Göre Dağılımı

KÜLTÜR EDİNİMİ				
	n	%	Geçerli %	Toplam %
Diğer	59	23,8	23,8	23,8
Kültür	189	76,2	76,2	100,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Tablo 4.22. Araştırmaya Katılan Kişilerin Kazandıkları Akademik Edinimlere Göre Dağılımı

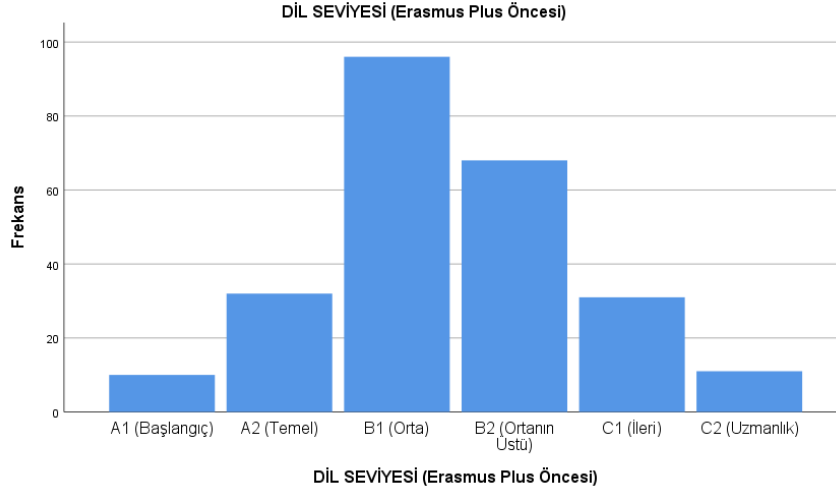
AKADEMİK EDİNİM				
	n	%	Geçerli %	Toplam %
Diğer	153	61,7	61,7	61,7
Akademik	95	38,3	38,3	100,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Öğrencilerin dil edinimi, sosyal edinim, kültür edinimi ve akademik edinim yüzdelerine bakıldığında %76,2'lik oranla çoğunluğu kültür edinimi kazanmıştır. Öğrencilerin %38,3'lük bölümü en az edinimi akademik alanda kazanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %63,3'ü dil edinimi, %70,2'ü sosyal edinim kazanmıştır.

Tablo 4.23. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katılmadan Önceki Dil Seviyelerine Göre Dağılımı

DİLSEVİYESİ (Erasmus Plus Öncesi)				
	n	%	Geçerli %	Toplam %
A1 (Başlangıç)	10	4,0	4,0	4,0
A2 (Temel)	32	12,9	12,9	16,9
B1 (Orta)	96	38,7	38,7	55,6
B2 (Ortanın Üstü)	68	27,4	27,4	83,1
C1 (İleri)	31	12,5	12,5	95,6
C2 (Uzmanlık)	11	4,4	4,4	100,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Şekil 4.8. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katılmadan Önceki Dil Seviyelerine Göre Dağılımı

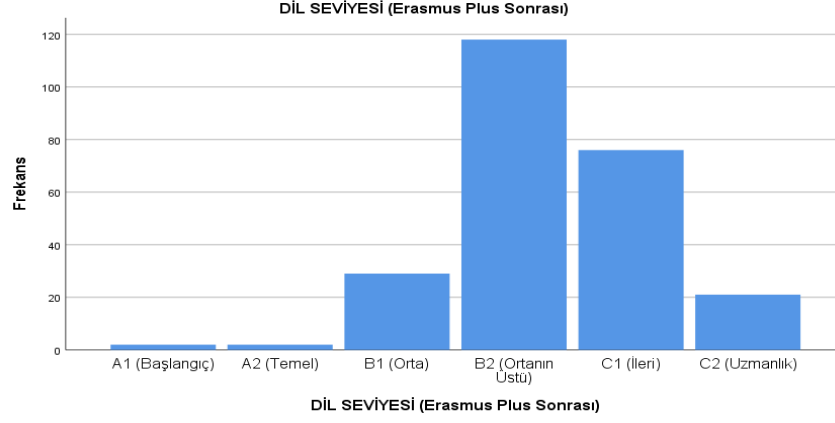

Erasmus Plus Programı öncesi dil seviyelerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %4,0'ı A1 (Başlangıç), %12,9'u A2 (Temel), %38,7'si B1 (Orta), %27,4'ü B2 (Ortanın Üstü), %12,5'i C1 (İleri), %4,4'ü C2 (Uzmanlık) seviyesindedir. Erasmus Plus öncesi öğrencilerin çoğunluğunun dil seviyesi B1'dir.

Tablo 4.24. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katıldıktan Sonraki Dil Seviyelerine Göre Dağılımı

DİL SEVİYESİ (Erasmus Plus Sonrası)					
		n	%	Geçerli %	Toplam %
	A1 (Başlangıç)	2	0,8	,8	,8
	A2 (Temel)	2	0,8	,8	1,6
	B1 (Orta)	29	11,7	11,7	13,3
	B2 (Ortanın Üstü)	118	47,6	47,6	60,9
	C1 (İleri)	76	30,6	30,6	91,5
	C2 (Uzmanlık)	21	8,5	8,5	100,0
	Toplam	248	100,0	100,0	

Şekil 4.9. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Katıldıktan Sonraki Dil Seviyelerine Göre Dağılımı

Erasmus Plus Programı sonrası dil seviyelerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerden %0,8'i A1 (Başlangıç), %0,8'i A2 (Temel), %11,7'si B1 (Orta), %47,6'sı B2 (Ortanın Üstü), %30,6'sı C1 (İleri), %8,5'i C2 (Uzmanlık) seviyesindedir. Her iki tabloda da görüldüğü üzere Erasmus Plus Programı katılım öncesi ve sonrası dil seviyeleri karşılaştırıldığında A1, A2, B1 yüzdelerinde düşüş, B2, C1, C2 yüzdelerinde artış görülmüştür. Erasmus Plus Programı sonrasında genel olarak öğrencilerin dil seviyelerinde yükselme görülmüştür. Erasmus Plus sonrası öğrencilerin çoğunluğunun dil seviyesi B2'dir.

Tablo 4.25. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programı Öncesi ve Sonrası Dil Seviyelerinin Karşılaştırılması

Eşleştirilmiş t-testi				
	t	n	ss	sh
Dil Seviyesi Önce	3,4476	248	1,12628	,07152
Dil Seviyesi Sonra	4,3024	248	,86385	,05485

Eşleştirilmiş t-testi

	ort	Ss	sh	Düşük	Yüksek	t	df	p
Dil Seviyesi Önce- Dil Seviyesi Sonra	-,85484	,76559	,04862	-,95059	-,75909	-17,584	247	,000

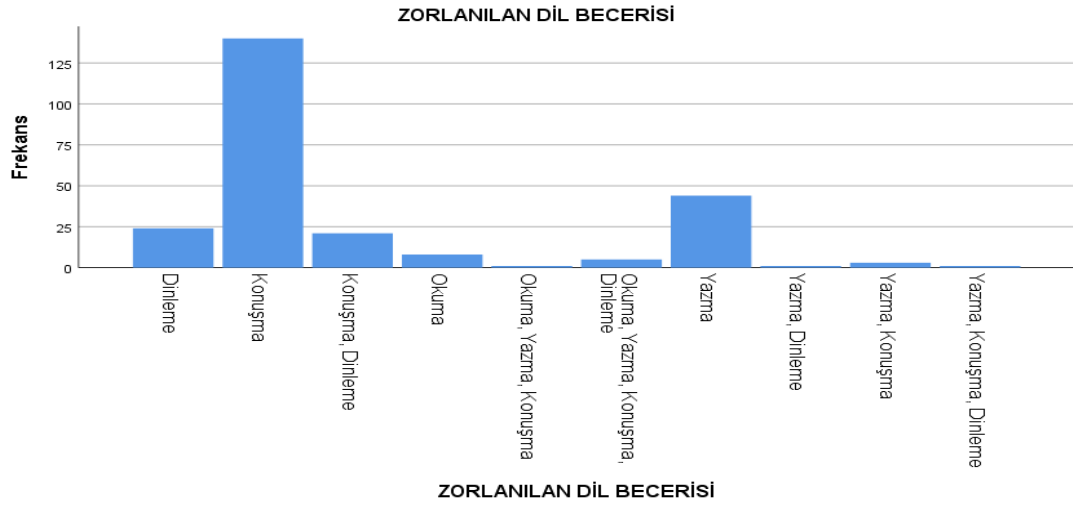
Eşleştirilmiş örneklem t-testinde, birinci veri ile ikinci veri arasındaki fark anlamlıdır. İkincisi birincisinden fazladır. Erasmus Plus Programı sonrası öğrencilerin dil seviyelerinde yükselme görülmüştür.

Tablo 4.26. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Gittikleri Ülkede Zorlandıkları Dil Becerilerinin Dağılımı

ZORLANILAN DİL BECERİSİ

	n	%	Geçerli %	Toplam %
Dinleme	24	9,7	9,7	9,7
Konuşma	140	56,5	56,5	66,1
Konuşma, Dinleme	21	8,5	8,5	74,6
Okuma	8	3,2	3,2	77,8
Okuma, Yazma, Konuşma	1	0,4	0,4	78,2
Okuma, Yazma, Konuşma, Dinleme	5	2,0	2,0	80,2
Yazma	44	17,7	17,7	98,0
Yazma, Dinleme	1	0,4	0,4	98,4
Yazma, Konuşma	3	1,2	1,2	99,6
Yazma, Konuşma, Dinleme	1	0,4	0,4	100,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Şekil.4.10. Araştırmaya Katılan Kişilerin Erasmus Plus Programına Gittikleri Ülkede Zorlandıkları Dil Becerilerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan kişilerden %9,7'si yalnızca dinleme, %56,5'i yalnızca konuşma, %8,5'i konuşma ve dinleme, %3,2'si yalnızca okuma, %0,4'ü okuma, yazma ve konuşma, %2,0'ı okuma, yazma, konuşma ve dinleme, %17,7'si yalnızca yazma, %0,4'ü yazma ve dinleme, %1,2'si yazma ve konuşma, %0,4'ü yazma, konuşma ve dinleme becerilerinde zorluk yaşamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %56,5'lik büyük bir çoğunluğu yalnızca konuşma becerisinde zorluk yaşamışlardır.

Tablo 4.27. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Kültürel Gelişime Katkısının Dağılımı

KÜLTÜR GELİŞİMİNE KATKISI				
	n	%	Geçerli %	Toplam %
Hiç	3	1,2	1,2	3,2
Az	5	2,0	2,0	2,0
Orta	31	12,5	12,5	100,0
İyi	85	34,3	34,3	37,5
Mükemmel	124	50,0	50,0	87,5
Toplam	248	100,0	100,0	

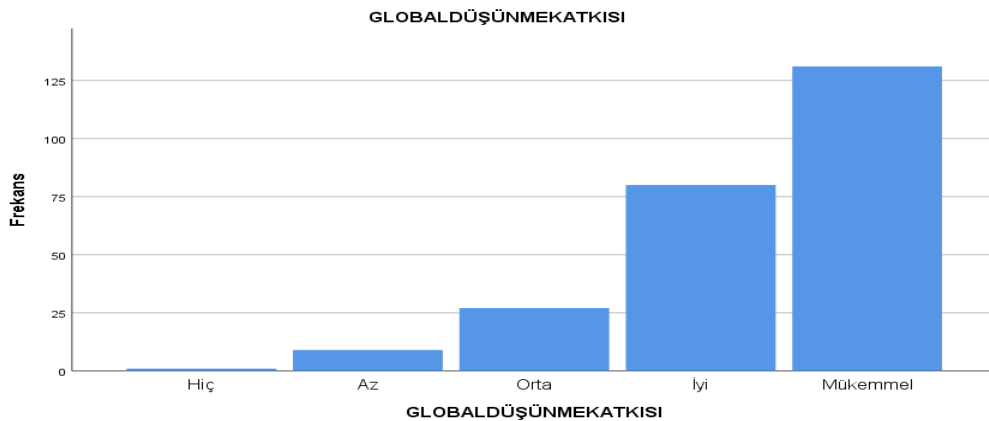
Araştırmaya katılan kişilerden %50'si Erasmus Plus Programının kültürel gelişime katkısının mükemmel, %34,3'ü iyi, %12,5'i orta, %2'si az olduğunu ve %1,2'si hiç olmadığı söylemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden büyük çoğunluğu Erasmus Plus Programının kültürel değişime katkısı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4.28. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Global Düşünmeye Katkısının Dağılımı

GLOBAL DÜŞÜNMEYE KATKISI

	n	%	Geçerli %	Toplam %
Hiç	1	,4	,4	4,0
Az	9	3,6	3,6	3,6
Orta	27	10,9	10,9	100,0
İyi	80	32,3	32,3	36,3
Mükemmel	131	52,8	52,8	89,1
Toplam	248	100,0	100,0	

Şekil 4.11. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Global Düşünmeye Katkısının Dağılımı

Araştırmaya katılan kişilerden %52,8'i Erasmus Plus Programının global düşünmeye katkısının mükemmel, %32,3'ü iyi, %10,9'u orta, %3,6'sı az olduğunu ve %0,4'ü hiç olmadığı söylemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden büyük

çoğunluğu Erasmus Plus Programının global düşünmeye katkısı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4.29. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Akademik Gelişime Katkısının Dağılımı

AKADEMİK GELİŞİME KATKISI

	n	%	Geçerli %	Toplam %
Hiç	7	2,8	2,8	19,8
Az	42	16,9	16,9	16,9
Orta	67	27,0	27,0	100,0
İyi	67	27,0	27,0	46,8
Mükemmel	65	26,2	26,2	73,0
Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan kişilerden %26,2'si Erasmus Plus Programının akademik gelişime katkısının mükemmel, %27'si iyi, %27'si orta, %16,9'u az olduğunu ve %2,8'i hiç olmadığı söylemiştir.

Tablo 4.30. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Dil Öğrenimine Katkısının Dağılımı

DİL ÖĞRENİMİNE KATKISI

	n	%	Geçerli %	Toplam %
Hiç	4	1,6	1,6	10,9
Az	23	9,3	9,3	9,3
Orta	59	23,8	23,8	100,0
İyi	86	34,7	34,7	45,6
Mükemmel	76	30,6	30,6	76,2
Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan kişilerden %30,6'sı Erasmus Plus Programının dil öğrenimine katkısının mükemmel, %34,7'si iyi, %23,8'i orta, %9,3'ü az olduğunu ve %1,6'sı hiç olmadığı söylemiştir.

Tablo 4.31. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Dil Becerilerinin Gelişimine Katkısının Dağılımı

DİL BECERİLERİNE KATKISI

	n	%	Geçerli %	Toplam %
Hiç	4	1,6	1,6	6,5
Az	12	4,8	4,8	4,8
Orta	40	16,1	16,1	100,0
İyi	96	38,7	38,7	45,2
Mükemmel	96	38,7	38,7	83,9
Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan kişilerden %38,7'si Erasmus Plus Programının dil becerilerinin gelişimine katkısının mükemmel, %38,7'si iyi, %16,1'i orta, %4,8'i az olduğunu ve %1,6'sı hiç olmadığı söylemiştir. Araştırmaya katılan deneklerin çoğunluğu tarafından Erasmus Plus Programının dil becerilerinin gelişimine katkısının ortanın üstünde olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.32. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Sosyal Katkısının Dağılımı

SOSYAL KATKISI

	n	%	Geçerli %	Toplam %
Hiç	2	,8	,8	5,2
Az	11	4,4	4,4	4,4
Orta	40	16,1	16,1	100,0
İyi	64	25,8	25,8	31,0
Mükemmel	131	52,8	52,8	83,9
Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan kişilerden 52,8'i Erasmus Plus Programının sosyal katkısının mükemmel, %25,8'i iyi, %16,1'i orta, %4,4'ü az olduğunu ve %0,8'i hiç olmadığı söylemiştir. Araştırmaya katılan deneklerin çoğunluğu tarafından Erasmus Plus Programının sosyal katkısının mükemmel olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.33. Araştırmaya Katılan Kişilerde Erasmus Plus Programının Kariyer Edinimine Katkısının Dağılımı

KARİYER EDİNİMİNE KATKISI

	n	%	Geçerli %	Toplam %
Hiç	8	3,2	3,2	21,0
Az	44	17,7	17,7	17,7
Orta	61	24,6	24,6	100,0
İyi	73	29,4	29,4	50,4
Mükemmel	62	25,0	25,0	75,4
Toplam	248	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan kişilerden %25'i Erasmus Plus Programının kariyer edinimine katkısının mükemmel, %29,4'ü iyi, %24,6'sı orta, %17,7'si az olduğunu ve %3,2'si hiç olmadığı söylemiştir.

SONUÇ

Avrupa Birliği, Avrupa kıtasının büyük bir çoğunluğunu kaplayan 28 üye ülkesiyle birlikte dünyada eđi benzeri olmayan ekonomik ve siyasal bir topluluktur. Avrupa Birliği, tüm üye ülkelerdeki vatandaşlarının Avrupalılık kavramı çatısı altında belirli değerlere ve Avrupalılık bilincine sahip, barış ve refah içerisinde yaşayan bireyler olması adına çeşitli hedefler ortaya koymuştur. Bu bağlamda, vatandaşlarına sınırları içinde barış, adalet, gúvenlik ve en önemlisi özgürlük sunmaktadır. Sınırları içerisinde ayrımcılığa karşı çoğulculuk ve bütünleşme gibi politikalar geliştirerek vatandaşlarını çatısı altında korumaya almayı hedeflemektedir. Bu bağlamda bünyesindeki kültür ve dil çeşitliliğinin korunmasına birlik içinde çeşitliliğin yaşamını sürdürmesine destek olmaktadır.

Avrupa Birliği vatandaşlarının daha iyi bir gelecek ve refaha sahip olması adına eğitim politikalarında olumlu adımlar atmıştır. AB Üye Devletlere vatandaşları için en iyi eğitim ve öğretimin sağlanması ve çok dillik politikasının gerçekleştirilmesi çabalarında destek vermektedir. Bunun yanı sıra, AB yabancı dillerin öğretilmesi ve öğrenilmesine yardımcı olan, öğrencilerin, kursiyerlerin, öğretmenlerin ve gençlerin hareketliliğini teşvik eden ve bilgi ve deneyim alışverişini kolaylaştıran çok dilliliği teşvik etmektedir. Bu amaçla oluşturduğu gençlik ve eğitim programlarıyla öğrenci hareketliliğini sağlamaktadır.

2014-2020 yılları arasındaki dönemi kapsayan Erasmus Plus Programı yükseköğretim öğrencilerine farklı kültürlerle buluşma ve bir arada yaşama ve eğitim görme imkânı sağlamıştır. Üniversite öğrencileri yurtdışına çıkabilme farklı bir ülkede başka kültürleri tanıyarak aynı zamanda kendi kültürlerini de tanıtma fırsatına ulaşmışlardır. Öğrencilerin Erasmus Plus Programına katılmadan önceki dil seviyeleri ile Programa katıldıktan sonraki dil seviyeleri karşılaştırıldığında Programın dil edinimine katkısı olduğu görülmüştür. Kültürün bir parçası olan dilin öğrenilmesi veya geliştirilmesi öğrencilerin Programa katıldıkları ülkenin ve farklı ülkelere katılmış olan öğrencilerin kültürleri ile bütünleşmesinin kapısını açmıştır. Farklı kültürlere sahip öğrencilerin birlikte eğitim görmesi ve hatta aynı evde ya da yurttta kalmaları birbirlerini tanımalarını sağlamıştır.

Araştırmaya katılan 248 kişiden %41,5'i erkek, %58,5'i kadındır. Erasmus Plus Programına katılan kadınların erkeklere oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Bunun sebebi olarak kadın öğrencilerin iletişime ve yeniliklere daha açık olması düşünülebilir.

Erasmus Plus Programına katılan öğrencilerin %81,9'u Lisans döneminde öğrenci değişiminden faydalandıkları görülmüştür. Öğrencilerin diğer eğitim dönemlerine kıyasla 4 yıl gibi daha uzun bir eğitim dönemi olması bu dönem süresince birçoğunun Programdan faydalanmalarına fırsat sağladığı ve yükseköğretim eğitim hayatlarının başında kendilerini geliştirmek istedikleri düşünülmektedir.

Erasmus Plus Programına katılan öğrencilerden çoğunluğunun (%25,0) Polonya'yı tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada en çok tercih edilen ülke ise Almanya (%14,9) olarak görülmektedir. Bu iki ülkenin ilk sırada tercih edilmesinin sebebi daha önce Programdan faydalan öğrencilerin tavsiyeleri doğrultusunda ve coğrafi olarak ülkemize yakın olması söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar incelendiğinde %21,8'i dil, %20,2'si kültür, %41,9'u politik, %18,1'i maddi, %34,7'si ulaşım, %35,1'i sağlık, %31,9'u ayrımcılık, %18,5'i yemek, %34,7'si ırkçılık sorunlarıyla karşılaştığını belirtmiştir. Araştırmaya katılanlardan Programa katıldıkları ülkede karşılaştıkları sorunları öncelik sırasına göre 1'den 9'a kadar sıralamaları istenmiştir. Fakat birçok öğrenciden 1'i en az yaşadıkları sorun olarak 9'u ise en çok yaşadıkları sorun olarak anladıkları geri dönütleri alınmıştır. Bu açıdan sonuçlar incelendiğinde en çok karşılaşılan sorunların başında maddi sorunlar en az karşılan sorunların başında ise politik sorunlar gelmektedir.

Araştırmaya katılanların %23'ü Programa katıldıktan sonra en çok dil, kültür ve sosyal kazanım elde ettiğini belirtmiştir. Öğrencilerin dil edinimi, sosyal edinim, kültür edinimi ve akademik edinim yüzdelerine bakıldığında %76,2'lik oranla çoğunluğu kültür edinimi kazanmıştır. Öğrencilerin %38,3'lük bölümü en az edinimi

akademik alanda kazandığı görülmüştür. Öğrencilerin kültür ve dil edinimi üzerinde Erasmus Plus Programının olumlu etkileri olduğu düşünülmektedir.

Erasmus Plus Programı öncesi dil seviyelerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %4,0'ı A1 (Başlangıç), %12,9'u A2 (Temel), %38,7'si B1 (Orta), %27,4'ü B2 (Ortanın Üstü), %12,5'i C1 (İleri), %4,4'ü C2 (Uzmanlık) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Erasmus Plus öncesi öğrencilerin çoğunluğunun dil seviyesi B1 olduğu görülmektedir. Erasmus Plus Programı sonrası dil seviyelerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerden %0,8'i A1 (Başlangıç), %0,8'i A2 (Temel), %11,7'si B1 (Orta), %47,6'sı B2 (Ortanın Üstü), %30,6'sı C1 (İleri), %8,5'i C2 (Uzmanlık) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Her iki tabloda da görüldüğü üzere Erasmus Plus Programı katılım öncesi ve sonrası dil seviyeleri karşılaştırıldığında A1, A2, B1 yüzdelerinde düşüş, B2, C1, C2 yüzdelerinde artış görülmüştür. Erasmus Plus Programı sonrasında genel olarak öğrencilerin dil seviyelerinde yükselme görülmüştür. Erasmus Plus sonrası öğrencilerin çoğunluğunun dil seviyesi B2 seviyesine gelmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %56,5'lik büyük bir çoğunluğu konuşma, yazma, okuma, dinleme becerilerinden en çok konuşma becerisinde zorluk yaşadıkları söylenebilir. Konuşma becerisi yabancı dil ediniminde öğrencilerin karşılaştıkları en büyük zorluklardan biridir. Erasmus Plus Programı gibi öğrenci değişim programları sayesinde farklı kültürlerle sözlü iletişim sağlama mecburiyeti doğuran ortamlar öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayabilmektedir.

Araştırmaya katılan kişilerden çoğunluğu Erasmus Plus Programının kültürel gelişime global düşünmeye, dil öğrenimine, akademik gelişime, sosyal gelişime, dil edinimine ve kariyer gelişimine katkısı olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle Erasmus Plus Programına katılma sebepleri olarak da gezmek, dil becerisini geliştirmek, yaşadığı yerden uzaklaşmak ve sosyal ortam olarak belirtmiştir. Öğrenciler Erasmus Plus Programı ile yaşadıkları yerlerden uzaklaşarak farklı sosyal ortamlarda bulunarak hem dil becerisini geliştirmek hem de farklı ülkeleri ve şehirleri ziyaret edilme imkânı elde edebilmektedirler.

AB'nin 2014-2020 yılları arasındaki eğitim, öğretim, gençlik ve spor öğrenci hareketlilik programı olan Erasmus Plus Programı, yalnızca istihdama geçişi desteklemek için değil, aynı zamanda dil edinimi ve kültürel bütünleşmeyi destekleyen ve bir AB vatandaşı olma duygusunu yaratarak katılımcılar için oldukça faydalı olduğunu kanıtlamış olduğu söylenebilir. Programın öğrencilerin hem kültürel hem dilsel gelişimleri ve kendini tanımlarını üzerine olumlu etkileri ve katkıları olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AB Bakanlığı: **Eğitim ve Öğretim 2020**, Sosyal, Bölgesel ve Yenilikçi Politikalar Başkanlığı, Şubat, 2014,s.1.
- Acat, Bahattin, Demiral, Seyfettin: “Türkiye’de Yabancı Dil Öğreniminde Motivasyon Kaynakları ve Sorunları”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, sayı:31, 2002, ss.2-7.
- Akarsu, Bedia: **Dil-Kültür Bağlantısı**, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1984, s.65-99.
- Aslan, Fadime, Kılıç, Mehmet: “İkinci Dil Öğreniminde Bireysel Farklılıklar”, **Yabancı Dil Öğretimine Genel Bir Bakış**, ss.88-95, (Çevrimiçi) https://www.researchgate.net/profile/Mehmet_Kilic5/publication/312947243_Ikinci_Dil_Ogreniminde_Bireysel_Farkliliklar/links/588aea0a45851522128002c8/Ikinci-Dil-Oegreniminde-Bireysel-Farkliliklar.pdf, 02 Kasım 2018.
- Avrupa Konseyi: **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi**, Avrupa Antlaşmaları Serisi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Yazı İşleri Müdürlüğü, Haziran 2010, (Çevrimiçi) <https://www.yargitay.gov.tr/documents/AIHM.pdf>, 07 Nisan 2019.
- Aydoğan, İsmail, Şahin, Ali Enver: “Comenius Okul Ortaklıkları Projelerinin, Comenius Amaçlarının Gerçekleşmesine Katkısı”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, Güz 2006, Sayı: 48, ss: 455-480.
- Baştürk, Mehmet: **Anadil Edinimi**, Pegem Akademi Yayınevi, Ankara, 2013.
- Bot ,K., Lowie, W., Verspoor, M.,Verspoor, M. H: **Second Language Acquisition: An Advanced Resource Book**, Psychology Press, 2005, p.8.
- Bot, Kees de, Lowie, Wander, Verspoor, **Second Language Acquisition: An Advanced Resource Book**, Routledge, 2005.
- Marjolijn: **The Structures of Sin and the Limits of the Law**, 52 St. Louis U. L., 2008, p.340-341.
- Breidbach, Stephan: “European Communicative Integration: The Function of Foreign

- Language Teaching for the Development of a European Public Sphere, Language, Culture and Curriculum”, 15:3, 2002, pp. 273-283, DOI: 10.1080/07908310208666651
- Cambridge Dictionary, (Çevrimiçi) <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>, 06 Ekim 2018.
- Chomsky, Noam: **Language and Mind**, Cambridge University Press, 2006
- Commission of the European Communities: “Report from the European Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions”, Brussels, 6 April 2009.
- Çavuşoğlu, Ali: “Ana Dili, Edinimi, Önemi Ve Geliştirilmesi”, **Fırat Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 11:1, 2006, s.37-46.
- Çelebi, N.: “Avrupa Birliği Eğitim Programlarının Tarihçesi Ve Türkiye'nin Uyum Süreci”, **Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi**, 15 (2), 2015, ss:59-89.
- Değer, Ayşen Cem: “Evrensel Dilbilgisi ve İkinci Dil Edinimi Kuramı”, **Dilbilim Araştırmaları**, 1996, ss.100-112.
- Dornyei, Zoltan: **Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition (Second Language Acquisition Research Series)**, Lawrence Erlbaum Associates, 2005.
- DUMAN, Tayyip: “Avrupa Birliği Eğitim Programları: Sokrates Programı”, **Milli Eğitim Dergisi**, 149, Mart 2001.
- EC OJ C 195, Council Recommendation of 22 May 2018 on Promoting Common Values, Inclusive Education, and The European Dimension of Teaching ST/9010/2018/INIT, 7.6.2018, pp. 1–5.
- EC Linguistic Diversity, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/education/policies/multilingualism/linguistic-diversity_en, 10 Mart 2018.
- EC OJ, 2016/C 202/01, Volume 59, 7 June 2016, Article 165.
- EC (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/about-education-and-training-in-the-eu_en, 02 Ocak 2019.

- EC (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/education/policies/about-education-policies_en, 02 Ocak 2019.
- EC Proposal For A Council Recommendation On A Comprehensive Approach To The Teaching And Learning Of Languages, COM/2018/272 Final - 2018/0128(NLE), Brussels, 2018. (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A272%3AFIN>, 02 Ocak 2019.
- EC EC, Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning COM/2018/024 final - 2018/08 (NLE), Brussels, 2018, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0024>, 02 Ocak 2019.
- EC EC, Culture Policies, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/culture/, 02 Ocak 2019.
- EC EU Cultural Diplomacy Platform, (Çevrimiçi) <http://www.cultureinexternalrelations.eu/>, 18 Ocak 2019.
- EC OJ, 2000/C 364/01, December, 2000, Article, 22, (Çevrimiçi) http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf, 15 Mart 2019.
- Eliot, Thomas: **Christianity and Culture, The idea of a Christian Society and Notes Towards The Definition of Culture**, Harcourt Brace, New York, 1976, p.86-96.
- Elis, Rod, Shintani, Natsuko: **Exploring Language Pedagogy through Second Language Acquisition Research, Routledge Introductions to Applied Linguistics**, Routledge, 2014.
- Elis, Rod: **The Study of Second Language Acquisition**, Oxford University Press, 2001
- EU: “Promoting multilingualism in the EU”, EUROPA - Summaries of EU legislation, Communication from the Commission to the

- Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions — A New Framework Strategy for Multilingualism (COM(2005) 596 final, 22.11.2005), (Çevrimiçi)
<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/58e49190-007b-4431-8ebe-f396b1182c52/language-en/format-HTML/source-93588437>, (08 Mart 2018)
- European Commission: **2007 Impact study of the Comenius School Partnerships on Participant Schools, 2007.**
- European Commission: ‘**Erasmus+ Programme Guide**’, Version 1 (2019): 24-10-2018.
- Fain, E. F: “Nationalist origins of the folk high school: The romantic visions of N.F.S Grundtvig”, **British Journal of Educational Studies**, 19:1, 70-90, 1971, DOI: [10.1080/00071005.1971.9973301](https://doi.org/10.1080/00071005.1971.9973301)
- Gardner, Richard C., & Lambert, Wallace E.: **Attitudes and Motivation in Second Language Learning**, Rowley, MA, Newbury House, 1972.
- Gardner, Richard: **Social Psychology and Second Language Learning The Role of Attitudes and Motivation**, Edward Arnold, 1985, pp.10-11.
- Gass, Susan M.; Selinker, Larry: **Second Language Acquisition: An Introductory Course**, Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Newyork, 2000. pp-1-10, p.368.
- Güvenç, Bozkurt: **İnsan ve Kültür**, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1979, s.95-120.
- Güvenç, Bozkurt: **Kültürün ABC’si**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2015.
- Hesapçioğlu, Muhsin, Topsakal, Cem: “Avrupa Birliği Sürecinde Eğitim ve Avrupa Vatandaşlığı”, 2007, (Çevrimiçi) <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/2103>, 18 Mart 2019.
- İKV: **Avrupa 2020 Stratejisi**, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Sayı:269, İstanbul, 2014.
- İlhan Ayşe, Çakır: “Avrupa Birliği ve Eğitim”, 2003, **Ankara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları**, Yayın No: 192.
- Jaggi, Seema: **Descriptive Statistics And Exploratory Data Analysis**, Indian

- Agricultural Statistics Research Institute, New Delhi,2003,
(Çevirimiçi)
http://iasri.res.in/ebook/EB_SMAR/ebook_pdf%20files/Manual%20II/1-DescriptiveStatistics.pdf, Mart 2019.
- Kramersch, Claire: **“Culture in Language Learning: A View From the United States”**, **Foreign Language Research In Cross-Cultural Perspective**, edited by Kees De Bot, Claire Kramersch & Ralph B. Ginsberg, 1991, pp.217-240.
- Krashen, Stephen **Second Language Acquisition and Second Language Learning**(Language Teaching Methodology Series), Pergamon Press Inc., California,1981, p.19.
- Krashen, Stephen: **Principles and Practice in Second Language Acquisition**, University of Southern California Pergamon Press Inc.,1982, pp.10-45.
- Lourdes, Ortega: **Understanding Second Language Acquisition**, Routledge, London and Newyork, 2013
- Malinowski, Bronislaw: **Bilimsel Bir Kültür Teorisi**, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 1992, s.66-67.
- Marrison, Andrea, **International Government Information and Country Information, A Subject Guide**, Greenwood Press, London, 2004, p.102.
- Mann, Barbara J.:
- Murphy, Robert: **Culture and Social Anthropology An Overture**, Second Edition, Englewood Cliffs, 1986, p.14.
- Murray, Hector,-: “Language Policies in the European Union: United or Divided in Diversity?”, (Çevrimiçi)
https://www.academia.edu/28342011/Language_policies_in_the_European_Union_united_or_divided_in_diversity?auto=download, 18 Mart 2019.
- Osiatynski, Wiktor, “Contrasts: Soviet and American Thinkers Discuss the Future“, MacMillan, 1984, pp. 95-101.
- Chomsky, Noam: Oxford Dictionary, (Çevrimiçi) <https://en.oxforddictionaries.com/>,

- 06 Ekim 2018.
- Peçenek, Dilek: “İkinci Dil Edinimi (Araştırması) ve Yönlendirilen İkinci Dil Edinimi Alanlarına Genel Bir Bakış”, **Dil Dergisi**, Sayı: 164, Nisan-Mayıs-Haziran 2014.
- Polat, Soner; Çiçek, Hande: “Intergenerational learning among primary and lower secondary schools”, **Journal of Human Sciences**, volume 12, no 2, p. 1649-1661, dec. 2015. ISSN 2458-9489, (Çevrimiçi) <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/3471/1600>, 13 Kasım 2018.
- Robinson, Peter: **Individual Differences and Instructed Language Learning**, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam, Philadelphia, 2002,p.45-68.
- Saydı, Tilda: “Avrupa Birliği Vizyonuyla İkidillilik, Çokdillilik ve Eğitimi”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt:6, Sayı:28, s.277-282.
- Schmidt, Richard: **The Role of Consciousness in Second Language Learning**, Applied Linguistics, p.134.
- Sigalas, E.: “Cross-Border Mobility And European Identity: The Effectiveness Of Intergroup Contact During The ERASMUS Year Abroad” **European Union Politics**, 11(2), 241–265, June, 2010. <https://doi.org/10.1177/1465116510363656>
- Theodore, Zevgitis, Anastassios, Emvalotis: “The Impact Of European Programmes Dealing With Mobility In Secondary Education”, **Journal of international Mobility, Presses Universitaires de France** ,2015/1,Number 3, p.61-80.
- Trenz, Hans- Jörg: “Elements of a Sociology of European Integration”, **ARENA-Center for European Studies**, No.11, May 2018, (Çevrimiçi) https://www.sv.uio.no/arena/english/research/publications/arena-working-papers/2001-2010/2008/wp08_11.pdf, 09 Temmuz 2018.
- Troike, Muriel Saville: **Introducing Second Language Acquisition**, Cambridge University Press, Newyork, 2006, pp. 82-93
- Ünalın, Şükrü: **Dil ve Kültür**, Nobel Yayınevi, 6.Basım, 2014.
- VanPatten, Bill, Benati, Alessandro G.: **Key Terms in Second Language Acquisition**, Continuum International Publishing, 2010, p.42-46.

- Vetter, Thomas R. : “Descriptive Statistics Reporting the Answers to the 5 Basic Questions of Who, What, Why, When, Where, and a Sixth, So What?”, **Anesthesia & Analgesia**, November 2017 - Volume 125 - Issue 5 - p 1797–1802.
- Yalçın, Şebnem: “Dil Öğrenme Yatkınlığının Tanımlanmasında İşler Bellek ve Çeçen, Sevdeğer, Açık/Örtük Bilgi Türlerinin Rolü”, **Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi**, Cilt:32(2), 2015.
- Erçetin, Gülcan: “AB’de Çok Dillilik Politikası ve Tek Dil Arayışı”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research**, Cilt: 10 Sayı: 48, Şubat 2017, (Çevrimiçi) http://sosyalarastirmalar.com/cilt10/sayi48_pdf/1dil_edebiyat/yazar_ulvican.pdf 07 Nisan 2018.

EKLER

EK 1- ANKET FORMU

Erasmus Plus Anketi

Bu anket formu İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Çalışmaları ana bilim dalında yürütülmekte olan “Erasmus+ Programının Öğrencilerin Dil Edinimi ve Kültürel Bütünleşme Üzerine Katkısı” başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden temin edilecek veriler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.
Naime AKYÜREK

1- E-posta adresiniz?

2- Cinsiyetiniz?

Kadın

Erkek

3- Yaşınız?

4- Mezuniyet durumunuz?

Mezun

Öğrenci

Diğer

5- Okuduğunuz bölüm?

6- Erasmus değişim programında hangi dönem gittiniz?

Önlisans

Lisans

Yükseklisans

Doktora

7- Hangi ülkeye gittiniz?

8- Hangi Üniversiteye gittiniz?

9- Erasmus öğrencisi olarak gittiğiniz ülkede nerede kaldınız?

Yurt

Ev

Diğer:

10- Erasmus öğrencisi olarak gittiğiniz ülkede hangi sorunlarla karşılaştınız? Öncelik sırasına göre 1'den 9'a kadar işaretleyiniz.1-2-3-4-5-6-7-8-9

Dil

Kültür

Yemekler

Kültür Ayrımcılığı

Irkçılık

Politik sorunlar

Maddi sorunlar

Ulaşım

Sağlık

Dil

Kültür

Yemekler

Kültür Ayrımcılığı

Irkçılık

Politik sorunlar

Maddi sorunlar

Ulaşım

Sağlık

11- Erasmus öğrencisi olarak en çok hangi alanda edinim kazandınız?

Dil

Kültür

Akademik

Sosyal

Diğer:

12- Erasmusla yurt dışına gitmeden önce dil beceriniz nasıldı?

A1 (Başlangıç)

A2 (Temel)

B1 (Orta)

B2 (Ortanın Üstü)

C1 (İleri)

C2 (Uzmanlık)

13-Erasmus sonrası dil beceriniz nasıldı?

A1 (Başlangıç)

A2 (Temel)

B1 (Orta)

B2 (Ortanın Üstü)
C1 (İleri)
C2 (Uzmanlık)

14-Erasmusla gitmeden önce en çok zorlandığınız dil becerisi hangisiydi?

Okuma
Yazma
Konuşma
Dinleme

15- Erasmus öncesi kendinizi kültürel olarak nasıl tasvirlersiniz? *

Gelenek ve göreneklere hakim
Tarih bilgisine sahip
Yabancı dile hakim
Mimari, sanat ve edebiyata ilgili
Dünya görüşüne sahip
Muhafazakar

16- Erasmus sonrası kültürel olarak hangi kazanımlar edindiniz? *

Gelenek ve görenekler
Tarih
Dil
Mimari, sanat, edebiyat
Dünya görüşü
Din
Diğer:

17- Erasmus öğrencisi olma kararınızı aşağıdaki durumlardan hangisi/hangileri etkiledi? *

gezmek
dil becerisi edinme
yaşadığınız yerden uzaklaşma
bilgi paylaşımı
sosyal ortam
globalleşme
kültür edinmek
ülkemi temsil etme
diğer:

18- Aşağıda verilen sorularda gittiğiniz ülke ve erasmus programı hakkında memnuniyet düzeyinizi ölçmeyi hedeflenmiştir. Lütfen sizlere en uygun olan seçenekleri işaretleyiniz.

	Hiç	Az	Orta	İyi	Mükemmel
kültür değişimi ve edinimine katkısı					
global(uluslararası) düşünme					
akademik olarak gelişme					
Dil öğrenme					

dil becerilerini geliştirme
sosyal ortam
kariyer edinimine etkisi
kültür değişimi ve edinimine katkısı
global(uluslararası) düşünme
akademik olarak gelişme
Dil öğrenme
dil becerilerini geliştirme
sosyal ortam
kariyer edinimine etkisi

19- Hareketlilik sonrası kendinizde gözlemlediğiniz (dil ve kültürel edinimler) değişiklikleri kısaca yazınız.

20- Erasmus öğrencisi olmak isteyen öğrencilere önerileriniz nelerdir?